

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М. І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ»
у 2021 році

Львів – 2022

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» у 2021 році: Інформаційне видання. Львів, 2022. 138 с.

Видання містить інформацію про напрями та тематику досліджень, наукові розробки, публікації та інші результати наукової та науково-організаційної діяльності ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» у 2021 р.

Для економістів, науковців, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, а також всіх, хто цікавиться досягненнями науки України.

Відповідальний редактор: Кравців В.С., доктор економічних наук,
професор

Відповідальний за підготовку видання:

Демченко В.В., кандидат
фізико-математичних наук

Адреса Інституту: 79026, м. Львів, вул. Козельницька, 4.
Тел. (032)270-71-68, факс (032)270-70-58.
E-mail: irr@mail.lviv.ua.

ВСТУП

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного і координаційного центру.

В Інституті проводяться фундаментальні і прикладні дослідження:

- проблем формування регіональної політики;
- еколого-економічного регулювання розвитку регіонів;
- сталого розвитку гірських та сільських територій;
- процесів раціонального використання виробничого, трудового, природно-ресурсного та інвестиційного потенціалу регіонів;
- розвитку фінансових взаємовідносин в регіоні;
- зовнішньоекономічної діяльності та транскордонного співробітництва;
- розвитку виробничої сфери та інвестиційної діяльності в регіонах;
- проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, демографічних та міграційних процесів;
- просторової організації соціально-економічних систем.

Інститут також здійснює:

- розробку проектів стратегій та програм соціально-економічного розвитку різних територіальних одиниць;
- підготовку концептуальних, методичних, експертно-аналітичних, прогностичних матеріалів, проектів законодавчих і нормативних актів;
- наукові експертизи та консультації з усіх напрямків своєї наукової діяльності;
- організацію нарад, семінарів, конференцій.

У 2021 році Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації за спеціальностями 051 «Економіка» та 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: через аспірантуру – докторів філософії в рамках провадження освітньої діяльності на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти (відповідно до отриманих ліцензій МОН України), а також через докторантуру.

В Інституті діяла спеціалізована вчена рада Д 35.154.01 із правом захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» (наказ МОН України №1714 від 28.12.2017 р.). У 2021 р. було також створено 4 разові спеціалізовані вчені ради для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії: дві – за спеціальністю 051 Економіка, галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки; дві – за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 Управління та адміністрування.

Наукова діяльність Інституту у 2021 році визначалася основними напрямками наукових досліджень, відповідними програмами і тематичними планами робіт. Згідно із Статутом, головними напрямками наукової діяльності Інституту, затвердженими Президією НАН України, є:

- наукові засади формування регіональної політики та просторового розвитку;
- еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій;
- фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення;
- регіональна соціальна політика, демографічні проблеми в регіоні, регулювання міграційних процесів;
- перспективи розвитку територіальних громад, транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій.

Організаційну структуру Інституту у 2021 році складали 7 наукових підрозділів:

- відділ регіональної екологічної політики та природокористування;
- відділ регіональної економічної політики;
- відділ регіональної фінансової політики;
- відділ проблем реального сектору економіки регіонів;
- відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів;
- відділ просторового розвитку;
- сектор транскордонного співробітництва.

За результатами державної атестації установи у 2020 році наказом Міністерства освіти і науки України від 17.06.2020 № 817 Інститут віднесено до I класифікаційної групи, до якої відносять наукові установи, що мають високий рівень отриманих результатів діяльності, визнання в Україні і світі, демонструють високий науковий потенціал та ефективно його використовують для подальшого розвитку, інтегровані у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів.

I. ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ІНСТИТУТУ У 2021 РОЦІ

Проведені протягом 2021 р. дослідження дозволили отримати ряд важливих теоретичних та прикладних результатів. Основні наукові досягнення Інституту у звітному році:

- Ідентифіковано основні драйвери імплементації стратегії смарт-спеціалізації на регіональному рівні, обґрунтована система заходів та інструментів підвищення ефективності стратегування регіонального розвитку в Україні на основі смарт-спеціалізації.
- Визначено дію та характер впливу фінансових детермінант на економічне зростання регіонів та територіальних громад в умовах мінливості економіки, обґрунтовано зміни поведінки суб'єктів економіки під дією карантинних обмежень.
- Здійснено обґрунтування інструментарію стимулювання економічної активності проблемних територій на основі диференційованого підходу та розроблено практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання соціально-економічного потенціалу територій різних функціональних типів.
- Розроблено комплекс індикаторів оцінювання ефективності використання потенціалу певної сфери комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіону, запропонована система заходів по детінізації комерційних послуг на різних ієрархічних рівнях управління..
- Проведено аналіз проявів ексклюзивності регулювання процесів децентралізації, обґрунтовано концепцію протидії ексклюзивному регулюванню соціально-економічного розвитку регіонів.
- Обґрунтовано концептуальну модель удосконалення економічного регулювання екологічної безпеки на засадах екологізації системи оподаткування, розроблено рекомендації щодо використання інструментів економічного регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища регіону.
- Побудовано економіко-математичні моделі оптимізації структурних параметрів промисловості за критерієм підвищення рівня інноваційності продукції.
- Розкрито методологічні засади управління активами територіальної громади, детерміновано напрямки управління земельними активами територіальних громад в умовах відкриття ринку землі.

- Обґрунтовано пріоритетні напрями та інструменти підвищення центр-периферійних взаємодій на регіональному, субрегіональному та місцевому рівнях в умовах адміністративно-фінансової децентралізації.
- Запропоновано концептуальний підхід до диверсифікованого розвитку міст Західного регіону України на основі врахування стратегічних пріоритетів реалізації локальної структурної економічної політики.
- Обґрунтовано напрями та інструментарій економічного регулювання зовнішньої міграції населення. Розроблено та апробовано економіко-математичні моделі впливу міграції на ключові параметри соціального та економічного розвитку західних регіонів України.
- Визначено основні тенденції та перспективи розвитку логістично-транспортної інфраструктури у транскордонному просторі Україна – ЄС, обґрунтовано пріоритети розвитку транспортної галузі України у сфері вантажних перевезень.
- Обґрунтовано інституційні інструменти сталого розвитку професійної (професійно-технічної) освіти регіону на засадах публічно-приватного партнерства.
- Досліджено методологічні особливості оцінювання якості життя населення як детермінанти конкурентоспроможності соціально-економічних систем територій.
- Здійснено оцінку ефективності господарської діяльності сектору машинобудування на мікрорівні у розріз і великих, середніх і малих підприємств, розроблено новий методичний підхід до визначення ступеня локалізації виробництва за окремими сегментами.
- Запропоновано концепцію розрахунку регіонального індексу соціальної захищеності населення, обґрунтовано пріоритети розвитку інфраструктури в контексті зниження соціальної вразливості населення.
- Виявлено загрози та систематизовано ризики ендогенного розвитку регіонів України в умовах зміни глобалізаційної динаміки та лібералізації світової торгівлі.
- Здійснено аналіз особливостей розвитку регіональних ринків споживчих товарів в умовах пандемії COVID-2019.
- За результатами досліджень в 2021 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 109 розробок (довідних записок, наукових доповідей, аналітичних матеріалів, методичних рекомендацій тощо), з них впроваджено 77 розробок. Опубліковано 8 монографій, 13 наукових видань, 2 брошури, 267 статей у фахових періодичних виданнях.

II. ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ВІДОМЧОЇ, КОНКУРСНОЇ ТА ГОСПДОГОВІРНОЇ ТЕМАТИКИ

У 2021 р. проводились дослідження із 8 НДР програмно-цільової та конкурсної тематики НАН України та 10 НДР відомчої тематики, що виконувались за рахунок бюджетних коштів НАН України. З них у 2021 році розпочато дослідження по 8 НДР (в т.ч. 1 – за бюджетною програмою 6541230), завершено дослідження по 11 НДР (в т.ч. 3 – за бюджетною програмою 6541230).

Загалом за бюджетною програмою 6541030 виконувалися 14 НДР, за бюджетною програмою 6541230 – 4 НДР. З них 7 НДР – фундаментальні дослідження, 11 – прикладні дослідження.

Крім того, у 2021 році виконувалися також 1 НДР державної тематики (грант Національного Фонду досліджень України за результатами конкурсу «Підтримка досліджень провідних та молодих учених»), міжнародний проект в рамках програми ЄС «Еразмус +» та 3 НДР госпдоговірної тематики.

ДЕРЖАВНА ТЕМАТИКА

1. ФІНАНСОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ЗАСАДАХ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.

Вид тематики: державна тематика (грант Національного Фонду досліджень України за результатами конкурсу «Підтримка досліджень провідних та молодих учених»; реєстраційний номер 2020.02/0215; договір з НФДУ №19/02.2020 від 21.10.2020 р.; № державної реєстрації 0120U104888).

Науковий керівник проекту: д.е.н., с.н.с. Г.В. Возняк.

Основні виконавці: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська; к.е.н., ст.досл. Л.Я. Беновська, к.е.н. Х.О. Патицька, д.е.н., с.н.с. М.М. Біль, к.е.н. О.П. Мульська, асп. Т.Л. Кльоба.

Термін виконання: 21.10.2020 – 31.12.2022.

Основні результати досліджень у звітному році:

- систематизовано тенденції і визначено характер впливу фінансових детермінант на економічне зростання регіонів та міжрегіональну диференціацію в умовах нестабільної економіки. Встановлено, що негативні наслідки для економічного зростання регіонів несуть:

зниження економічної активності бізнесу, активізація податкової оптимізації великого бізнесу, посилення інституційної турбулентності бізнес клімату, посилення регуляторного втручання держави в економіку. З'ясовано, що тенденціями, що супроводжують економічне зростання регіонів, проте посилюють міжрегіональну диференціацію, є зменшенням трансфертної залежності місцевих бюджетів від державного, зростання рівня покриття видатків загального фонду власними доходами місцевих бюджетів, приріст депозитів населення (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенювська);

- визначено виклики та ризики економічного зростання регіонів України, а саме: подальша втрата спроможності економіки України та її регіонів до досягнення стійкого зростання, відкладений ефект згортання економічного зростання вже у короткостроковому періоді, поглиблення дисбалансів економічного розвитку регіонів України, в т. ч. через надмірну концентрацію публічних інвестицій в кількох регіонах, низька продуктивність публічних інвестицій, посилення ірраціональності споживчої поведінки населення у короткостроковій перспективі. Обґрунтовано доцільність врахування визначених ризиків економічного зростання як при формуванні нової моделі регіональної політики, так і при виробленні механізмів реалізації секторальних політик (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенювська);
- оцінено вплив пандемії на фінансову спроможність територіальних громад, виявлено тенденції (скорочення фінансової підтримки великих міст; сповільнення приросту податкових надходжень за основними податками, сповільнення темпів інвестування у розвиток територіальних громад), проблеми (відсутність вертикальної координації та взаємоузгодженості дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування у питаннях протидії наслідкам пандемії та забезпеченні розвитку територій; несистемний характер реакції місцевих органів влади на кризові явища, фокусування на подоланні найгостріших «точкових» проблем) та ризики (ризик сповільнення економічного зростання територіальних громад; ризик втрати фінансової стійкості; ризик зниження ефективності функціонування місцевого самоврядування; ризик поглиблення диференціації територіальних громад за соціально-економічними показниками за соціально-економічними показниками) (Х.О. Патицька);

- обґрунтовано базові засади бюджетної безпеки територій як важливої домінанти розвитку та критерію забезпечення довгострокової стійкості, що дало змогу: а) розширити її розуміння, виходячи із територіальних особливостей; б) запропонувати структуро-логічний концепт та в) систематизувати ризики, що несуть загрози бюджетній безпеці територій (Г.В. Возняк, Т.Л. Кльоба);
- на основі розробленого методичного підходу із використанням методу прийнятного бюджетного ризику проведено оцінювання бюджетної безпеки на регіональному та локальному рівні. Запропоновано напрями зміцнення бюджетної безпеки (Г.В. Возняк, Т.Л. Кльоба);
- визначено зміст міграційних аспірацій в термінології потенційної міграціології. Обґрунтовано доцільність оцінювання міграційних аспірацій з врахування індексу депривації, який враховує вплив на міграційний потенціал чинників доходу (фінансові депривації), умов праці, побуту, освіти, охорони здоров'я, екології, безпеки (М.М. Біль, О.П. Мульська);
- розроблено алгоритм інформаційно-аналітичного забезпечення діагностики міграційних аспірацій населення у контексті виявлення фінансових депривацій. Методика включає аналізування каузального впливу депривації на рівень міграційних аспірацій населення з розрахунком емпіричного показника рівнів деприваційних складових. Апробацію методики здійснено на прикладі Львівської області як міграційно активного регіону України за результатами соціологічного обстеження (М.М. Біль, О.П. Мульська);
- здійснено класифікацію видів поведінки за критеріями суб'єкта, взаємодії, функцій, характеру, стану, повторюваності та ін. Поглиблено рефлексивний підхід у дослідженні споживчої поведінки, який акцентує увагу на аналізуванні споживчих рефлексій як результату осмислення суб'єктом своєї фінансової спроможності, вираженої через витрати, що усталено детермінують модель його економічної поведінки (споживчу, інвестиційну, заощаджувальну) (М.М. Біль, О.П. Мульська);
- ідентифіковано поведінкові фактори прийняття рішень на рівні територіальних громад в умовах мінливості економіки за напрямками: а) які впливають на групові процеси та поведінкові реакції жителів (соціальні норми і соціальна ідентичність, система цінностей, соціальна нерівність, економічне становище, колективна

пам'ять) та б) які визначають особливості прийняття управлінських рішень лідерами територіальних громад (когнітивні упередження, евристики). Доведено, що врахування специфіки колективної поведінки членів громади та різних соціальних груп, переваг спільної ідентифікації та впливу соціальної нерівності й нерівності доступу до ресурсів дозволить розширити можливості для маневру у прийнятті управлінських рішень. Спираючись на засади поведінкової економіки аргументовано доцільність зміни підходу до формування й аналізу поведінки суб'єктів економіки в умовах невизначеності (фокусування на стійкості до помилок, а не на влучності прогнозів) (Г.В. Возняк, Х.О. Патицька);

- поглиблено концептуальні засади аналізування фінансового добробуту населення на рівні регіонів, громад, домогосподарств. Проаналізовано методичні підходи до структурування фінансового добробуту, розкрито складові його моніторингу в контексті впливу на економічне зростання регіону (М.М. Біль);
- розроблено комплексний методичний підхід до аналізування впливу фінансового добробуту громад і домогосподарств на економічне зростання регіонів України, який ґрунтується на реалізації алгоритму: (1) багатомірна оцінка фінансового добробуту громад (виявлення фінансових критеріїв добробуту, побудова профілів ОТГ), (2) інтегральне оцінювання економічного зростання регіонів України, (3) побудова динамічних рядів емпіричних показників фінансового добробуту домогосподарств на основі мультиплікативного підходу з використанням методу Principal Components (на прикладі областей Карпатського регіону), (4) моделювання впливу диференційованого фінансового добробуту на темпи економічного зростання регіонів України (О.П. Мульська).

За результатами досліджень у 2021 році опубліковано: наукову доповідь; 4 статті у виданнях, включених до наукометричних баз Scopus /WoS; 11 статей у фахових виданнях України; 2 статті у іноземних виданнях; 10 тез в матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади та місцевого самоврядування 6 розробок (з них 4 – до центральних органів влади) ; впроваджено 6 (з них 3 – на рівні центральних органів влади).

Робота перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання важливих проблем відновлення економічного зростання регіонів та територіальних громад, а також

зміцнення фінансової стабільності, розроблення інструментарію прийняття фінансових рішень в умовах невизначеності на засадах поведінкової економіки.

Практична значимість дослідження визначається напрацюванням практичних рекомендацій щодо актуалізації фінансових детермінантів забезпечення їх фінансової стабільності регіонів і територіальних громад з врахуванням поведінкових ефектів.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВА ТА КОНКУРСНА ТЕМАТИКА **НАН УКРАЇНИ**

1. ВИОКРЕМЛЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТИМУЛЮВАННЯ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ. (Етап 2. Обґрунтування інструментарію стимулювання економічної активності проблемних територій різних функціональних типів на основі диференційованого підходу).

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Відділення економіки НАН України; Постанова Президії НАН України від 18.12.2019 № 339; Договір № 01-21 від 18.01.2021 р.; № державної реєстрації 0121U114295).

Науковий керівник роботи: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. М.І. Мельник; д.е.н. с.н.с. І.А. Колодійчук, д.е.н., ст.н.с. І.Р. Тимечко; д.е.н., с.н.с. І.М. Гринчишин, д.е.н., с.н.с. Х.М. Притула, к.е.н., п.н.с. П.В. Жук, к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк, к.е.н., доц. І.Р. Залуцький, к.е.н., с.д. Л.Я. Бенювська, к.е.н, с.н.с. А.Р. Дуб, к.е.н, с.н.с. Х.О. Патицька, к.е.н. Я.Я. Калат, м.н.с. Р.Є. Яремчук.

Термін виконання: I кв. 2020 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- здійснено обґрунтування інструментарію стимулювання економічної активності проблемних територій на основі диференційованого підходу та розробці прикладних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання соціально-економічного потенціалу територій різних функціональних типів та посилення їх економічної спроможності. Практична реалізація моделі диференційованого регулювання

економічного розвитку проблемних територій в Україні дозволить якісно змінити підхід до регулювання регіонального розвитку (І.З. Сторонянська);

- Обґрунтовано критерії ідентифікації центрів зростання, які, на відміну від запропонованих у ДСРР-2027, включають оцінку поширення ефектів центрів зростання для розвитку прилеглих територій, наявність пропульсивної галузі та їх фінансову спроможність; детерміновано центри зростання у областях Західного регіону та обґрунтовано необхідність їх реконфігурації з огляду на відмінні характеристики соціально-економічного розвитку та завершення першого етапу реформи адміністративно-фінансової децентралізації; запропоновано напрями стимулювання центрів економічного зростання з позиції збалансованого розвитку регіону (І.З. Сторонянська, І.М. Гринчишин);
- Здійснено оцінювання рівня проблемності розвитку монофункціональних старопромислових міст, визначених у ДСРР-2027 за демографічними, соціальними, екологічними індикаторами за період 2017-2020 рр. Обґрунтовано доцільність доповнення спеціальними екологічними показниками оцінювання стану довкілля міст. Визначено напрями удосконалення інструментів державної та регіональної підтримки розвитку монофункціональних старопромислових міст з чіткою координацією інструментів розроблених заходів реалізації стратегічних документів різного ієрархічного рівня та синергетичного поєднання інструментів розвитку кількох типів функціональних територій (М.І. Мельник, С.Д. Щеглюк);
- Визначено основні проблеми перспективного розвитку агломерацій як центрів дифузії інновацій, імпульсів економічного зростання та конкурентоспроможності: відсутність нормативно-правового визначення, просторового планування, забезпечення належною транспортною, соціальною та інженерно-комунікаційною інфраструктурою тощо. Запропоновано до переліку міських агломерацій додати динамічні міські агломерації другого рівня: Івано-Франківську та Вінницьку. На основі зарубіжного досвіду запропоновано ефективні інструменти розвитку міських агломерацій (С.Д. Щеглюк);
- Запропоновано класифікацію переважно сільських територій, яка включає такі їх типи: більш розвинені переважно сільські території, або інтегровані переважно сільські території; перехідні переважно сільські території, або дискретні переважно сільські території; проблемні переважно сільські території, або неблагополучні переважно сільські території. Запропоновано і апробовано визначення нового показника – Лагу знелюднення переважно сільської території, як відношення

чисельності наявного населення до середньорічної зміни чисельності наявного населення за трьохрічний період (І.Р. Залуцький);

- Удосконалено організаційно-економічні підходи до розвитку сільських територій в контексті формування пріоритетів політики регіонального розвитку з урахуванням практики комплексної системної постійної підтримки розвитку сільських регіонів у ЄС. Обґрунтовано потребу дуального підходу до розвитку сільських територій на державному рівні – по-перше, як національного багатства та джерела історико-культурної самобутності держави, по-друге, як рушійної сили у контексті забезпечення економічного зростання територій та екологічно орієнтованого підприємництва. (І.З. Сторонянська, Х.О. Патицька);
- Розкрито ключові драйвери розвитку прибережних територій в ЄС (прибережний туризм, морський вантажний транспорт, круїзний туризм, марікультура та морська вітрова енергія). Здійснено типологізацію прибережних територій України за драйверами розвитку прибережних територій на прикладі розташованих у макрореґіоні «Азов-Чорне море» територіальних громадах. Запропоновано напрями державної підтримки прибережних територій через популяризацію прибережного туризму та рекреації, проекти розвитку марікультури та створення морських вітрових електростанцій, покращенні інфраструктури (в тому числі транспортної) (А.Р. Дуб);
- Виявлено характерні особливості стану соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів України. Визначено напрями удосконалення забезпечення (інституційного, інфраструктурного, кадрового, інформаційного, фінансового) активізації транскордонного співробітництва в контексті стимулювання розвитку прикордонних територій України з урахуванням сильних і слабких сторін, можливостей та загроз їх розвитку (І.Р. Тимечко);
- Проведено групування районів прикордонних територій у несприятливих умовах за обраними критеріями: демографічний, фінансово-економічний, воєнно-політичний, що дозволило виділити райони проблемні, райони критичного стану та райони із значенням індикаторів вище середньореґіонального рівня. Запропонована класифікація заходів підтримки та стимулювання розвитку прикордонних регіонів у несприятливих умовах в залежності від типу району (Л.Я. Беновська)
- Обґрунтовано методичні підходи до визначення типів проблемних гірських територій Українських Карпат. Запропоновано методiku групування гірських територій за рівнями соціально-економічного розвитку. Проведено розрахунки показників економічної спроможності

гірських громад регіону Українських Карпат, на основі чого виділено три групи громад. Обґрунтовано та запропоновано економічні інструменти гірської політики стосовно кожної з виділених груп територій (П.В. Жук)

- обґрунтовано основні напрями впливу міжнародних транспортних коридорів (МТК) на розвиток прилеглих територій. Зокрема, визначено інфраструктурний, економічний, демографічний та туристично-рекреаційний напрями позитивного впливу, в рамках кожного з яких подано характеристику впливу на територію та характеристику змін на території. Для кожного з напрямів негативного впливу (адміністративно-територіальний, містобудівний та екологічний) ідентифіковано загрози, ризики та запропоновано шляхи нівелювання ризиків. Виокремлено основні типи проходження МТК відносно адміністративного центру об'єднаної територіальної громади (ОТГ) (Х.М. Притула, Я.Я. Калат);
- Проведено аналіз стану і загроз збереження природно-заповідних об'єктів в умовах децентралізації, їхнього використання в традиційно господарських цілях та з метою розвитку рекреаційної та інших галузей, пов'язаних з наданням екологічних послуг, особливостей функціонування на місцевому рівні. Обґрунтовано методичний підхід до комплексного аналізу збалансованого використання природоохоронних територій (І.А. Колодійчук).

За результатами виконання досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 38 розробок (з них 4 – до центральних органів влади), впроваджено 21 розробку (у т.ч. 2 – на рівні центральних органів влади).

У звітному році опубліковано: монографію, науково-аналітичну доповідь, 12 статей у фахових виданнях (у т.ч. 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Web of Science, 2 – в іноземних виданнях), 9 тез в матеріалах конференцій.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як створення інструментарію реалізації Державної регіональної стратегії в частині стимулювання економічного розвитку проблемних територій, забезпечення фінансової спроможності та самодостатності територіальних громад; подолання диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку територій, темпи яких зростають в умовах децентралізації влади в Україні. Проблематика досліджень тісно пов'язана із реалізацією принципів та пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 рр.

та Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Практичне використання моделі диференційованого регулювання економічного розвитку проблемних територій України дозволить якісно змінити підхід до регулювання регіонального розвитку – відійти від субсидування проблемних територій та акцентувати ресурси на стимулюванні економічної активності на таких територіях шляхом активізації підприємницького середовища, трансферу технологій, поширенню підприємницької культури, зростанню зайнятості, підвищенню професійно-освітньої кваліфікації виробничого та управлінського персоналу.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541230.

2. ДЕТИНІЗАЦІЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ СЕКТОРУ КОМЕРЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ (Етап 2. Обґрунтування стратегічних пріоритетів розвитку та розробка прикладних рекомендацій щодо формування механізмів детінізації ринку комерційних послуг на національному та регіональному рівнях).

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Відділення економіки НАН України; Постанова Президії НАН України від 18.12.2019 № 339; Договір від 04.01.2021 № 02-21; № державної реєстрації 0121U114294).

Науковий керівник роботи: д.е.н., проф. М.І. Мельник.

Основні виконавці: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська; д.е.н., доц. В.В. Борщевський; д.е.н., проф. І.Г. Бабець; к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк; к.е.н., доц. І.Р. Залуцький; к.е.н., доц. А.Р. Дуб; к.е.н., с.н.с. О.І. Гулич; к.е.н. І.В. Лещук; к.е.н. О.Й. Жабинець; к.е.н. Н.Р. Синюра-Ростун; м.н.с. Р.Є. Яремчук.

Термін виконання: I кв. 2020 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Обґрунтовано пріоритетні організаційно-економічні механізми детінізації послуг у сфері оптової та роздрібної торгівлі (інституційний, фінансовий, ринковий та соціальний механізми), а також пріоритетні важелі та інструменти впровадження кожного із них у практичну діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування (В.В. Борщевський).

- Запропоновано інструменти детінізації ринку транспортних послуг як систему організаційних (прозорі тендерні процедури та контроль за виконанням перевізниками умов договору, посилення відповідальності правопорушників), економічних (податкові стимули, монетизація пільг на проїзд у громадському транспорті, контроль за оплатою проїзду) і технічних (пільгові кредити на придбання нових транспортних засобів, державні закупівлі, електронний квиток, білетомати) важелів, цільовою функцією впровадження яких є підвищення ефективності використання потенціалу транспортних послуг за рахунок зменшення обсягів тіньового сектору і одержання економічного (збільшення надходжень до бюджету, зниження інфляції), соціального (оптимізація маршрутів, зручні і комфортні перевезення) та екологічного (зменшення шкідливих викидів, покращення якості повітря) ефектів (І.Г. Бабець).
- Обґрунтовано, зважаючи на першопричини, форми прояву і ризики тіньової діяльності у секторі фінансових послуг, інструментарій його детінізації, який передбачає: розвиток інфраструктури здійснення безготівкових платежів; перехід на безготівкову форму розрахунків між суб'єктами економіки, а також підвищення рівня безпеки безготівкових розрахунків, зокрема, шляхом запровадження посиленних заходів ідентифікації, верифікації і вивчення з боку суб'єктів первинного фінансового моніторингу; запровадження податку на міжнародні спекулятивні транзакції зростання фінансової інклюдії та грамотності та ін. (І.В. Лещух).
- Визначено основні чинники конкурентоспроможності вітчизняних страхових компаній в умовах пандемії Covid-19, а саме: дистанційний продаж та врегулювання збитків за допомогою інтернет-технологій; купівля страхового захисту в умовах діджиталізації (можливість придбання страхової послуги в інтернеті; індивідуальні тарифи для кожного споживача, що базуються на їх конкретних потребах; наявність простого у використанні мобільного додатку; швидке придбання страхової послуги) (О.Й. Жабинець).
- Розроблено механізм детінізації сектору страхових послуг, який включає реалізацію низку інституційних та організаційно-економічних інструментів щодо мінімізації бюджетних втрат, внаслідок використання підприємствами механізму ухиляння від оподаткування за допомогою страхування; забезпечення системного контролю за операціями страхових компаній з цінними паперами та захисту їх прав як інституційних інвесторів; посилення нагляду та контролю за укладенням договорів страхування

фінансових ризиків та договорів внутрішнього перестрахування (зі страховиками-резидентами) (О.Й. Жабинець)

- Запропоновано заходи мінімізації рівня тіньової складової сектору операцій з нерухомим майном в контексті інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо переваг легальної діяльності на ринку оренди нерухомості; змін до Податкового кодексу України (знизити ставку податку на доходи, отримані від здавання житла в оренду та ввести мораторій на її зміну; підвищити розмір штрафів для орендодавців за несплату/не своєчасну сплату податку з доходу від надання нерухомості в оренду, а також для ріелторів за неповідомлення/не своєчасне повідомлення про укладені за їх посередництвом цивільно-правові договори про оренду нерухомості); прийняття закону «Про ріелторську діяльність в Україні»; створення порталу «Легальна оренда», який може стати інструментом захисту орендарів від ризиків, пов'язаних з орендою нерухомості (А.Р. Дуб).
- Виявлено основні форми проявів тінізації у туристично-рекреаційній сфері регіонів України, які суб'єкти господарювання використовуються як для часткового ухилення від сплати податків та зборів (встановлення заробітної плати офіційно працевлаштованим працівникам на рівні мінімальної зарплати з доплатою «у конвертах», заниження обсягів реалізації власних товарів та послуг, порушення порядку проведення безготівкових розрахунків за договорами на туристичне обслуговування між суб'єктами туристичної діяльності тощо), так і для її повного ухилення (здійснення діяльності без реєстрації, відповідних ліцензій або на основі анульованих ліцензій, незаконне виробництво та реалізація в туристичній сфері товарів, робіт та послуг, неофіційне працевлаштування найманих працівників тощо) (С.М. Ткач).
- Набули подальшого розвитку організаційно-економічні та інституційні інструменти детінізації туристично-рекреаційної сфери в частині вдосконалення нормативно-правової бази регулювання ринку туристичних послуг на основі посилення відповідальності суб'єктів господарювання за порушення вимог законодавства у сфері туризму, забезпечення цільового спрямування туристичного збору, впровадження управлінських інновацій в туризмі (створення автоматизованої системи «e-hotel», мобільного додатку зі сплати податків для підприємців «e-tax», залучення міжнародних платформ для автоматизованого стягування туристичного збору), розширення національної системи туристичної статистики, поліпшення співпраці між стейкхолдерами ринку туристичних послуг, підвищення професійної підготовки фахівців тощо (С.М. Ткач).

- Виявлено причини та запропоновано шляхи детінізації креативних послуг у частині покращення статистичного обліку та переліку видів економічної діяльності, що належать до креативних індустрій в Україні, удосконалення умов фіскалізації для самозайнятих та фрілансерів, умов зайнятості працівників креативних послуг. Здійснено критичний огляд основних стратегічних документів національного (Національна економічна стратегія на період до 2030 року, Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, Експортна стратегія України на 2017-2021 роки) та секторального (Довгострокова стратегія розвитку української культури – стратегія реформ) рівнів та запропоновано предметні площини розроблення окремої стратегії розвитку креативних індустрій України на період до 2030 року із врахуванням механізмів легалізації зайнятих у них, стимулювання крос-секторальних взаємодій, державної підтримки креативних індустрій з високою зростаючою віддачею та інноваційністю (С.Д. Щеглюк).
- Запропоновано і апробовано інструментарій визначення потенціалу та інноваційності на основі дослідження десяти підсекторів креативних послуг України (ІТ та нові медіа; дизайн; аудіальне, аудіовізуальне; візуальне; сценічне мистецтво; бібліотеки та пам'ятки культури (архіви, музеї); література, видавнича справа та друковані ЗМІ; архітектура та урбаністика; реклама, маркетинг, PR) за період 2012-2020 рр., що вказало на найвищий інноваційний потенціал та зростаючу віддачу підсекторів: дизайн, ІТ та нові медіа, архітектура та урбаністика (С.Д. Щеглюк).
- Набули подальшого розвитку система спеціалізованих інструментів детінізації сфери ІКТ-послуг в частині зниження податкового навантаження на заробітну плату ІКТ-фахівців та його закріплення на довгострокову перспективу в межах спеціального режиму оподаткування; послаблення та поступового руйнування системи штучного дроблення ІКТ-компаній через створення численних ІТ-ФОПів і оформлення таких працівників у штат; реформування оподаткування прибутку ІКТ-компаній; захисту ІКТ-компаній від незаконного втручання правоохоронних органів у їх діяльність; приведення судової системи та системи охорони прав інтелектуальної власності у відповідність до ефективних світових стандартів; продовження процесу лібералізації норм валютного регулювання (Р.С. Яремчук).
- Набули подальшого розвитку економіко-правові засади формування механізму системної детінізації національної економіки в частині імплементації системи функціонування та моніторингу комерційних послуг за такими пріоритетними напрямками: законодавче запровадження процедури незалежної сертифікації всіх послуг, зафіксованих єдиним

базовим національним класифікатором; документальне підтвердження незалежної сертифікації конкретних послуг, що надаються чи надаватимуться суб'єктом підприємницької діяльності; функціонування національної інформаційно-аналітичної онлайн-платформи надавачів сертифікованих комерційних послуг і вартості цих послуг; фіксації оцінки, відгуків, скарг і пропозицій споживачів щодо якості і безпечності послуг; системне запровадження електронних безготівкових розрахунків щодо надання комерційних послуг (І.Р. Залуцький).

- Запропоновано систему заходів у контексті механізмів детінізації секторів комерційних послуг – управлінського, інформаційно-цифрового, соціального, інституційного, фінансово-економічного; удосконалено інструментарій фінансово-економічного механізму, що передбачає трансформацію податкової системи та використання диференційованих підходів детінізації діяльності суб'єктів економіки за їх розміром (великі, середні, малі); набула подальшого розвитку система заходів по детінізації комерційних послуг на різних ієрархічних рівнях управління – державному, регіональному, локальному (Н.Р. Синіора-Ростун).

За результатами дослідження у 2021 році опубліковано: 1 монографію; 1 наукову доповідь; 12 статей у наукових фахових видання (у т.ч. 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Web of Science, 2 – за кордоном), 16 тез у матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 10 розробок (з них 7 – до центральних органів влади), впроваджено 8 розробок (у т.ч. 1 – на рівні центральних органів влади).

Робота перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на обґрунтування теоретико-методичних підходів до дослідження потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів, удосконалення інституційних та організаційно-економічних механізмів детінізації відносин у секторі комерційних послуг.

Практична значимість роботи полягає у розробці рекомендацій щодо стратегічних пріоритетів та формування механізмів детінізації ринку комерційних послуг на національному та регіональному рівнях.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541230.

3. РОЗВИТОК ЦЕНТРО-ПЕРИФЕРІЙНИХ ВЗАЄМОДІЙ В РЕГІОНІ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки 2020-2021 рр., розпорядження Президії НАН України №7 від 6.01.2021 р. «Про продовження фінансування наукових проєктів за грантами НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки у 2021 р.»; договір №34/03-2021 (2) від 18 січня 2021 р.; № державної реєстрації 0120U100196).

Науковий керівник роботи: к.е.н. Х.О. Патицька.

Основні виконавці: к.е.н. М.А. Бас-Юрчишин, к.е.н. І.В. Лещух, к.с.н. А.О. Максименко.

Термін виконання: 01.01.2020 р. – 31.12.2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розроблено науково-методичний підхід до оцінювання центрально-периферійних взаємодій у регіоні на основі взаємопов'язаних етапів і методів на рівнях: обласний центр – територія області; міста обласного значення – зони їхнього впливу; центр – територія територіальної громади. Запропонований підхід передбачає обґрунтування особливостей формування і розвитку центрально-периферійних взаємодій у регіоні в умовах адміністративно-фінансової децентралізації та з урахуванням політики регіонального розвитку, що передбачає окреслення зон впливу соціально-економічних центрів на територію регіону і виявлення інтенсивності такого впливу. Апробація методичного підходу в частині виявлення ролі міст як центрів економічного і соціального розвитку на прикладі Львівської, Полтавської та Чернігівської областей дозволила визначити у регіонах просторові зони з різною інтенсивністю впливу «ядра» (міста – обласного центру), обґрунтувати ступінь генерування позитивних імпульсів та їх абсорбції з акцентом на ролі міст обласного значення у цьому процесі; в частині дослідження формування взаємодії населених пунктів в умовах об'єднання територіальних громад – виявити закономірності формування центрально-периферійних взаємодій у таких громадах (Х.О. Патицька, М.А. Бас-Юрчишин, І.В. Лещух, А.О. Максименко).
- Визначено специфіку формування і розвитку центрально-периферійних взаємодій у територіальних громадах на основі проведеного

соціологічного опитування мешканців територіальних громад (в опитуванні взяли участь 474 жителі Заболотцівської, Підберізцівської, Кам'янка-Бузької ТГ Львівської області), що дало змогу виявити: вплив міст як осередків соціального розвитку на формування центр-периферійних взаємодій у територіальних громадах; вплив конфігурації територіальної громади на формування і розвиток центр-периферійних взаємодій у її межах; роль соціально-психологічного клімату у громадах та поведінкових аспектів сприйняття мешканцями своїх громад у взаємодії центру та периферійних населених пунктів (Х.О. Патицька, А.О. Максименко).

- Запропоновано концептуальний підхід до активізації центр-периферійної взаємодії обласного центра та районів області на сучасному етапі децентралізації на основі реалізації наступних напрямів: модернізація інфраструктури; створення туристично-рекреаційної мережі; розвиток галузевих кластерів; продукування інновацій; розвиток інфраструктури підтримки бізнесу; діджиталізація; взаємодія в контексті розвитку соціальних та громадянських можливостей. Констатовано, що ключовими принципами політики згуртованого розвитку досліджуваних адміністративних одиниць мають стати сталість, паритетність, інклюзивність та ефективність (І.В. Лещух).
- Удосконалено концептуальні напрями забезпечення розвитку міст як центрів економічного зростання, що передбачають досягнення загальних цілей розвитку через формування організаційно-економічних та фінансових умов забезпечення добробуту жителів, а також селективних цілей в частині ідентифікації міст як осередків економічного та соціального розвитку, із врахуванням характеру (генеруючі/абсорбуючі) та інтенсивності (високий, середній та низький рівень) імпульсів для розвитку прилеглих територій і регіону в цілому (М.А. Бас-Юрчишин).
- Обґрунтовано напрями активізації соціального капіталу за результатами проведення соціологічного опитування жителів територіальних громад Львівської області. Розвиток соціального капіталу територіальної громади на сучасному етапі лежить в площині налагодження взаємодії між жителями громади та органом місцевого самоврядування і залучення мешканців до управління територією, що дасть змогу забезпечити: формування постійних стабільних взаємовідносин місцевої влади, жителів та інших зацікавлених сторін ТГ, заснованих на довірі, повазі та взаємодії; широку обізнаність органу самоврядування щодо потреб, проблем і пріоритетів членів ТГ та різних соціальних груп у громаді; підвищення легітимності місцевої влади та зниження ризику несприйняття прийнятих управлінських рішень; «накопичувальний

ефект» – приклад ефективного залучення членів громади до її розвитку веде до розширення участі через залучення нових стейкхолдерів (Х.О. Патицька).

За звітний період в рамках виконання наукового проекту опубліковано: монографію, електронне наукове видання, 8 статей у фахових виданнях (з них 1 – іноземною мовою у виданні, яке індексується у наукометричній базі Scopus), параграф у колективній монографії, 8 тез у матеріалах конференцій.

За звітний період за результатами досліджень підготовлено і скеровано до органів влади та місцевого самоврядування 5 розробок (з них 1 – до центральних органів влади), впроваджено 3 розробки (у т.ч. 1 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи визначається її спрямованістю на обґрунтування теоретико-методологічних засад дослідження центрально-периферійних взаємодій у регіоні з урахуванням особливостей децентралізаційних процесів. .

Практична значимість роботи полягає у апробації на прикладі Львівської області розробленого методичного підходу до оцінювання центрально-периферійних взаємодій у регіоні, що дозволило визначити просторові зони з різною інтенсивністю взаємодій та виявити закономірності формування центрально-периферійних взаємодій на рівні ОТГ.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541230 (фундаментальні дослідження).

4. МІГРАЦІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ МОЛОДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ.

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки 2021-2022 рр.; розпорядження Президії НАН України 29.03.2021 №181 «Про результати конкурсу 2020 р. на здобуття грантів НАН України дослідницькими лабораторіями/групами молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки»; договір № 30/03-2021 (3) від 1.04.2021 р; № державної реєстрації 0121U110514).

Науковий керівник роботи: д.е.н., с.н.с. М.М. Біль.

Основні виконавці: д.е.н. О.П. Мульська, к.е.н. І.Є. Бараняк, к.е.н. М.О. Карп'як, к.е.н. О.В. Махонюк.

Термін виконання: 01.04.2021 р. – 31.12.2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розкрито теоретико-правові засади дослідження молоді та її міграційної мобільності. Проаналізовано вікові критерії до виокремлення соціально-демографічних груп молоді, якими керуються міжнародні організації та Україна. Визначено актуальні вікові фокуси дослідження міграційної мобільності молоді України з виявленням переважаючих характеристик розвитку людського потенціалу. Обґрунтовано актуальні проблеми дослідження міграційної мобільності молоді України щодо потенціалу міграції і міграційних переміщень (М.М. Біль).
- Визначено сутність капіталізації людського потенціалу. Охарактеризовано процес перетворення потенційних особливостей людини (суспільства) в активи, здатні приносити вигоди для людини (у формі доходу, соціального і майнового статусу, можливостей розвитку) та суспільства (людський розвиток та економічне зростання на засадах ефективного використання усіх форм капіталу) (М.М. Біль).
- Проаналізовано інформаційно-аналітичне забезпечення регулювання міграційної мобільності молоді в Україні та регіонах. Узагальнено основні проблеми статистичного забезпечення регулювання мобільності молоді, що призводять до поглиблення дисгармонізації української системи обліку міжнародної міграції з європейською та унеможлиблює компаративність даних і проведення консолідованих досліджень (І.Є. Бараняк, О.П. Мульська).
- Запропоновано авторську методику оцінювання впливу міграції на соціально-економічний розвиток регіону на основі підходу «реакція-результат», що ґрунтується на етапізації: визначення рівня інтенсивності зовнішньої міграції населення; оцінювання казуальності міграції населення і соціально-економічного розвитку регіону мультиплікативним методом; проведення соціологічного опитування міграційної мобільності молоді щодо капіталізації і розвитку людського потенціалу; моделювання впливу міграції на рівень і капіталізацію людського потенціалу; економетричне дослідження взаємовпливу міграційної мобільності та параметрів соціально-економічного розвитку регіону (О.П. Мульська).

- Проаналізовано демографічні особливості молоді областей Карпатського регіону з огляду на міграційні детермінанти демографічного відтворення. Виявлено основні негативні демографічні тенденції, що загострюють проблему дефіциту молодого та працєактивного населення, встановлення в регіоні моделі малодітної сім'ї. Аналіз соціально-економічних умов Карпатського регіону підтвердив, що покращення ситуації на ринку праці спричинені кількісним демографічними змінами, які значно знизили рівень навантаження робочої сили на одне вакантне місце (І.Є. Бараняк).
- Запропоновано та апробовано на прикладі Львівської області соціологічний підхід до оцінювання розвитку і капіталізації людського потенціалу молоді з міграційним досвідом на основі результатів капіталізації людського потенціалу (зміни рівня доходу, власності, цінності власної праці, способу життя, соціальних контактів). Результати опитування дозволили виявити проблеми, які потребують довготривалого вирішення: надмірні розриви в оцінках молоді щодо умов навчання та праці в Україні і за кордоном; неузгодженість наслідків міграції молоді в особистісному і регіональному вимірах. Також з'ясовано проблеми, що потребують першочергового розв'язання: низькі реєміграційні наміри молоді; невикористаний підприємницький потенціал молоді з міграційним досвідом; слабкий вплив міграції на цінність власної праці (О.В. Махонюк, М.М. Біль).

За звітний період в межах виконання наукового проєкту опубліковано: науково-аналітичну доповідь, 6 статей у фахових виданнях (з них 1 – у виданні, яке входить до наукометричної бази Scopus і Web of Science), 7 тез у матеріалах конференцій.

За звітний період за результатами досліджень підготовлено та надіслано до органів влади 2 розробки (з них 1 – до центральних органів влади), впроваджена 1 розробка.

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає у формуванні теоретико-методологічних засад дослідження міграційної мобільності молоді в контексті впливу на розвиток і капіталізацію людського потенціалу регіону.

Практична значимість роботи полягає в розробці та апробації (на прикладі Карпатського регіону України) методичного підходу до оцінювання впливу міграції молоді на людський потенціал, формуванні

системи моніторингу та обґрунтуванні концептуальних засад регулювання міграційної мобільності молоді з метою збереження людського потенціалу України.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541230 (фундаментальні дослідження).

5. ІНСТИТУЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ РЕГІОНУ НА ЗАСАДАХ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА.

Вид тематики: програмно-цільова та конкурсна тематика НАН України (науково-технічні проекти установ НАН України 2021 року; розпорядження Президії НАН України №31 від 20.01.2021 р.; договір № 04-21 від 01.02.2021 р; № державної реєстрації 0121U108391.

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська,

Основні виконавці: д.е.н., проф. Т.Г. Васильців, д.е.н., ст. досл. І.М. Гринчишин, к.е.н., ст. досл. Л.Я. Бенюска, к.е.н., доц. А.Р. Дуб, к.е.н. О.О. Левицька, д.е.н. О.П. Мульска, д.е.н., с.н.с. М.М. Біль.

Термін виконання: 1.02.2021 р. – 31.12.2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розвинуто методико-прикладні засади підвищення ефективності управління функціонуванням закладами професійної (професійно-технічної) освіти регіону за рахунок обґрунтування можливостей та переваг, організаційно-управлінських засад упровадження колективно-договірного підходу для вирішення стратегічних завдань розвитку закладів та системи професійної (професійно-технічної) освіти, здійснення нагляду за їх діяльністю, зокрема у відповідності до мети та завдань утворення й функціонування. Визначено перспективні форми та елементи колективно-договірного підходу до управління – наглядові ради, громадські формування, соціально-трудове та освітнє партнерство, залучення асоціацій роботодавців, використання інституту кваліфікацій, створення агентств координації і взаємодії, галузево-професійні експертні комісії, ради з розвитку кваліфікації та професійних навичок (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька, О.П. Мульска, М.М. Біль).
- Проаналізовано нові підходи до забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, що базуються на компетентісному підході та розробці нових державних стандартів професійно-технічної освіти на модульно-комплексній основі. З'ясовано, що особливість вітчизняного підходу до оцінювання

якості професійної освіти полягає у фокусуванні на вхідних ресурсах, які характеризують сам процес навчання – рівень кваліфікації педагогічного персоналу, матеріально-технічної бази, навчальні програми, та недостатньою є увага до проблем працевлаштування випускників закладів. Визначено проблеми, що пов'язані із ліцензуванням нових спеціальностей, перегруповання професій, що уже були інтегрованими, можливостей навчальних закладів забезпечити доступність навчальних приміщень для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення та інше (І.З. Сторонянська, Л.Я. Беновська, І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).

- Детерміновано тренди трансформації професій у середньо- та довгостроковій перспективі в контексті перспективного стану ринку праці у Львівській області та роль професійно-технічної освіти у формуванні конкурентоспроможних працівників. Виявлено, що одним із чинників дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили в регіоні є невідповідність між професійно-кваліфікаційним рівнем безробітних та запитами роботодавців. Встановлено, що однією з причин нестачі працівників робітничих професій на регіональному ринку праці є прогалини у функціонуванні закладів професійно-технічної освіти. Висвітлено напрями розвитку професійно-технічної освіти у Львівській області. Зроблено акцент на необхідності розвитку професійно-технічної освіти з використанням дуальної форми освіти. Обґрунтовано доцільність надання на регіональному рівні підтримки роботодавців, які братимуть участь в дуальній освіті. Запропоновано першочергово підтримувати розвиток професійно-технічної освіти за напрямками, які відповідають смарт-спеціалізації регіону (І.З. Сторонянська, Л.Я. Беновська, І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).
- Здійснено аналітичне дослідження професійно-технічної освіти у Львівській області, встановлено зміну загального контингенту за окремими професіями, виявлено збільшення частки здобувачів з інших областей в розрізі окремих територій, детерміновано чинники втрати контингенту здобувачів професійно-технічної освіти (І.З. Сторонянська, Л.Я. Беновська, І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).
- Набули подальшого розвитку прикладні інструменти формування політики інноваційного розвитку закладів професійно-технічної освіти, упровадження яких дає змогу забезпечити реалізацію колективно-договірного підходу до управління системою

професійно-технічної освіти в регіоні шляхом об'єднання інтелектуального потенціалу, посилення взаємодії з органами державної влади й місцевого самоврядування, стейкхолдерами (роботодавцями, громадськими та науковими установами, іншими юридичними та фізичними особами), залучення фінансових і матеріальних ресурсів задля зміцнення конкурентоспроможності та підвищення інституційної спроможності закладів (створення Наглядових рад) і збереження кадрового потенціалу через мінімізацію позитивних міграційних аспірацій. (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька, О.П. Мульска, М.М. Біль).

- Здійснено обґрунтування прикладних інституційно-правових засад утворення і функціонування наглядових рад у системі професійно-технічної освіти регіону. Аналіз досвіду діяльності наглядових рад при закладах професійно-технічної освіти України через призму інституційно-правових положень уможливив виявлення проблем низької активності утворення рад, невизначеності щодо їх персонального складу (часта практика включення представників керівного апарату і педагогічного колективу), браку інформації про діяльність рад на офіційних сайтах закладів і в засобах масової інформації. Виявлені проблеми окреслюють пріоритети стимулювання створення і діяльності наглядових рад у системі професійно-технічної освіти України. (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька, О.П. Мульска, М.М. Біль).

За звітний період в межах виконання наукового проєкту опубліковано: науково-аналітичне видання, 3 статті у фахових виданнях та тези у матеріалах конференції.

За звітний період за результатами досліджень підготовлено та надіслано до органів влади 1 розробку, яка отримала впровадження.

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти в регіоні на основі імплементації інноваційних інституційних інструментів публічно-громадського управління та фінансування закладів ПТО, що дозволить підвищити ефективність функціонування регіонального та локального ринків праці, забезпечити конкурентоспроможність випускників закладів ПТО.

Практична значимість роботи полягає у розробці практичних рекомендацій щодо імплементації інноваційних

інституційних інструментів розвитку професійної (професійно-технічної) освіти регіону на засадах публічно-приватного партнерства.

Код бюджетної програми, за якою здійснюється фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

6. РОЗВИТОК МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ЗАСАДАХ ЛОКАЛІЗАЦІЇ VS КООПЕРАЦІЇ.

Вид тематики: програмно-цільова та конкурсна тематика НАН України (Цільова програма наукових досліджень НАН України «Соціально-економічний розвиток України в умовах глобальної нестабільності» на 2019-2021 рр.; розпорядження Президії НАН України №302 від 09.06.2021 р.; договір № 07-21 від 15.06.2021 р; № державної реєстрації 0121U111962).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С.О. Ішук

Відповідальні виконавці: к.е.н. Л.Й. Созанський, к.е.н., доц. Л.П. Коваль, к.е.н. О.В. Ляховська.

Термін виконання: 15.06. 2021 р. – 31.12.2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Окреслено новітні тренди розвитку машинобудування у розрізі регіонів світу та провідних країн-виробників машинобудівної продукції. Верифіковано прогнози світових ринків окремих сегментів машинобудування, а саме: машин та устаткування для енергетичного, будівельного і транспортного секторів економіки, легкої промисловості (зокрема для текстильного виробництва), а також техніки сільськогосподарського призначення. Визначено перспективні напрямки розвитку світового машинобудування, сформовані в умовах поширення Індустрії 4.0 та під впливом глобальної нестабільності, передусім пандемії COVID-19 (С.О. Ішук, Л.П. Коваль).
- Визначено місце України серед країн ЄС за рівнем розвитку машинобудування на підставі результатів порівняльної оцінки значень показників продуктивності (обсягу реалізованої продукції у розрахунку на одне машинобудівне підприємство та на одного працівника) і капіталовкладень (обсягу інвестицій в основні засоби машинобудівних підприємств) у розрізі основних виробництв. Окреслено ключові чинники формування порівняно низької конкурентоспроможності вітчизняної продукції машинобудування на європейському ринку (Л.П. Коваль).
- Проаналізовано динаміку світового та українського експорту машинобудування за товарними підгрупами і базовими

номенклатурними позиціями. Побудовано структуру експорту продукції машинобудівних виробництв і тренди показників частки такої продукції (у розрізі товарних груп) в загальному обсязі українського експорту. Розраховано сальдо зовнішньої торгівлі України машинобудівною продукцією. Побудовано кореляційно-регресійні моделі залежності ВВП від обсягів експорту та імпорту продукції машинобудування (С.О. Іщук, Л.П. Коваль).

- Здійснено оцінку ефективності господарської діяльності сектору машинобудування на мікрорівні у розрізі великих, середніх і малих підприємств. Визначено виробничу спеціалізацію (за видами виробництв) машинобудівних ТНК в Україні та їх частку в основних соціально-економічних показниках (масштабі виробництва, кількості зайнятих, фонді оплати праці) функціонування цього сектору промисловості (О.В. Ляховська). Проведено SWOT-аналіз впливу ТНК, які функціонують за толінговими схемами, на національну економіку і запропоновано шляхи їх подальшої трансформації (С.О. Іщук).
- Ідентифіковано організаційні та правові особливості функціонування вітчизняних і міжнародних корпорацій в Україні у розрізі базових сегментів машинобудування. Розраховано значення основних показників (частку в обсязі реалізованої продукції відповідного сегмента машинобудування, рентабельність операційної діяльності і власного капіталу, продуктивність праці і величину заробітної плати працівників) діяльності підприємств-провідних виробників комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; електричного устаткування; машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань; автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів (О.В. Ляховська).
- Визначено ступінь впливу зовнішніх (політико-економічної ситуації, податкового навантаження, коливання курсу національної валюти, платоспроможності населення) та внутрішніх (виробничого, кадрового, інноваційного та ринкового потенціалу) факторів впливу на функціонування вітчизняних машинобудівних підприємств і ТНК в Україні. Обґрунтовано перелік вітчизняних машинобудівних виробництв (складових і запчастин до автомобілів, машин і устаткування спеціального призначення, кабельної продукції, легкових автомобілів), рівень конкурентності яких є критично низьким, порівняно з ТНК (О.В. Ляховська).

- Проведено комплексну діагностику ключових тенденцій розвитку машинобудування в Україні за показниками випуску, ВДВ, експорту та імпорту продукції. Визначено поточний стан і динаміку функціонування вітчизняного машинобудування, порівняно з польським, за індикаторами ступеня зношеності матеріальних активів, рівня інноваційності продукції (реалізованої на внутрішньому і зовнішньому ринках), продуктивності та рівня оплати праці у цьому секторі економіки (С.О. Іщук, Л.Й. Созанський).
- Окреслено причини деструктивних трансформацій, які відбулися в українському машинобудуванні упродовж останніх 30-ти років. Аналітично доведено наслідки негативного впливу економічної глобалізації на результати діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств за відсутності державного протекціонізму. Критично проаналізовано попередній успішний досвід України у застосуванні регуляторних інструментів для підтримки вітчизняних товаровиробників, зокрема у сегменті автомобілебудування (Л.Й. Созанський).
- Розроблено новий методичний підхід до визначення ступеня локалізації виробництва за окремими сегментами, який базується на розрахунку частки вітчизняної складової у кожному з базових елементів секторальної структури витрат (проміжного споживання) у промисловості та, зокрема, машинобудуванні. Здійснено порівняльну оцінку ступеня локалізації або частки вітчизняної складової у випуску і експорті продукції машинобудівних виробництв України, Польщі і Німеччини (Л.Й. Созанський).
- Опрацьовано вітчизняну законодавчо-нормативну базу з питань регулювання діяльності машинобудівних підприємств. Встановлено недоліки Проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості. Обґрунтовано авторські пропозиції щодо нетарифного стимулювання розвитку українських машинобудівних компаній на засадах локалізації в умовах посилення глобальних викликів, міжнародної конкуренції та відкритості ринків (Л.Й. Созанський).

За звітний період опубліковано 4 статті у фахових періодичних наукових виданнях, із них 1 – у закордонному виданні.

За результатами виконання проекту підготовлено та впроваджено 1 розробку (на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість: запропоновані рівняння створюють математичний базис для моделювання структурних параметрів собівартості машинобудівної продукції та вітчизняної складової в ній у розрізі окремих елементів за величинами їх часток у відповідній структурі.

Практична значимість: застосування такого підходу дозволить визначити ключові елементи собівартості продукції та вагомість вітчизняної складової у них при формуванні стратегічної номенклатури машинобудівних виробництв в Україні.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

7. ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ.

Вид тематики: програмно-цільова та конкурсна тематика НАН України (Цільова програма наукових досліджень НАН України «Становлення нової якості життя» на 2019-2021 рр.; розпорядження Президії НАН України №301 від 9.06.2021 р.; договір № 08-21 від 15.06.2021 р; № державної реєстрації 0121U111772).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Т.Г. Васильців

Основні виконавці: д.е.н., с.н.с. М.М. Біль, д.е.н., с.н.с. О.Т. Риндзак, д.е.н. О.П. Мульська, к.е.н. О.О. Левицька, к.е.н. М.В. Бачинська.

Термін виконання: 15.06.2021 р. – 30.12.2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розвинуто теоретико-методологічні основи дослідження якості життя. Здійснено аналіз найбільш поширених підходів до визначення та оцінювання якості життя. На основі комплексного підходу розроблено концептуальну схему аналізу цього поняття, що передбачає вивчення чотирьох його параметрів (життєздатність середовища, життєздатність людини, корисність життя людини для середовища та оцінка життя людиною) у кожному з п'яти середовищ (економічне, духовне, соціальне, суспільно-політичне, природне). Такий підхід забезпечить комплексне вивчення цієї проблеми і врахування екологічних детермінант якості життя в умовах переходу до моделі зеленої економіки (О.Т. Риндзак).
- Визначено специфіку якості життя населення серед інших індикаторів життєдіяльності людини. Узагальнено основні напрями

дослідження якості життя з актуалізацією соціально-екологічного. Окреслено розподіл критеріїв та специфіку забезпечення якості життя на різних просторових рівнях – держави, регіону, громади (М.М. Біль).

- Досліджено методологічні особливості оцінювання якості життя населення як детермінанти конкурентоспроможності соціально-економічних систем територій. На основі узагальнення досвіду оцінювання компонентів якості життя населення сформульовано низку особливостей, які необхідно враховувати при організації вітчизняного моніторингу. Представлено два вектори аналізу індикаторів якості життя: у контексті людського розвитку та у фокусі територіального розвитку, зокрема міжрегіональних диференціацій, які визначають рівень конкурентоспроможності соціально-економічних систем території (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька).
- Визначено пріоритети розвитку соціальної інфраструктури та особливості функціонування її елементів у Карпатському регіоні. Сформовано напрями та інструменти розвитку соціальної інфраструктури на регіональному рівні в контексті покращення якості життя населення, які мають вагомий вплив на задіяння екологічних та соціальних детермінант її поліпшення. Визначено очікувані результати реалізації інструментів розвитку соціальної інфраструктури в контексті покращення якості життя населення Карпатського регіону (Т.Г. Васильців, М.В. Бачинська).
- З'ясовано особливості реалізації стратегічних цілей, пов'язаних із екологізацією та гуманізацією економіки Карпатського регіону України. Виявлено низку суттєвих викликів в областях регіону (практична складність реалізації прийнятих програм і стратегій, нестача ресурсів і фінансової спроможності втілення задекларованих цілей тощо), котрі зумовлені недоліками стратегічного забезпечення екологічної та соціальної компоненти якості життя у регіоні (О.О. Левицька).
- Визначено шляхи покращення екологічної компоненти якості життя населення Карпатського регіону України (збереження природного капіталу, покращення якості води і повітря, перехід до зеленої економіки, у т.ч. трансформація сільського господарства та відновлення сільських територій, чиста енергія, сталий транспорт та ін.). Розроблено модель екологічно доцільної поведінки основних стейкхолдерів (органів державної влади, споживачів, інвесторів та підприємств, власників і розпорядників природних

ресурсів), що ґрунтується на екологічних знаннях, свідомості та культурі (О.Т. Риндзак).

- На основі вивчення міжнародного досвіду забезпечення якості життя населення виділено прогресивні практики розвинутих країн: здійснення моніторингу якості життя на рівні регіонів і поселень; стимулювання розвитку зеленої економіки як низьковуглецевої, ресурсоефективної та соціально-інклюзивної; підтримка екологічних і соціально-інклюзивних проєктів; підтримка інноваційних технологій критичної і соціальної інфраструктури; екологічне і природоохоронне оподаткування; міждержавне співробітництво, секторальна підтримка регіонального розвитку; забезпечення громадянської активності та екологічного контролю (М.М. Біль).
- Розроблено методичний підхід до дослідження соціального й екологічного середовища якості життя населення України та Карпатського регіону методом інтегральної оцінки. Розроблено методику оцінювання зміни якості життя населення Карпатського регіону з використанням трьох диференційованих підходів – інноваційного, ресурсного, витратного. Побудовано динамічні, балансові моделі, а також розроблено способи візуалізації зв'язку та впливу соціальних і екологічних детермінант на якість життя населення у розрізі областей Карпатського регіону. Побудовано матриці кореляційно зв'язку та коваріаційного впливу для кожної області Карпатського регіону (О.П. Мульска).

За результатами досліджень за звітний період опубліковано 2 наукових видання, 6 статей у вітчизняних наукових журналах (у т.ч. 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Web of Science), 2 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання проєкту підготовлено 1 розробку, направлену до центральних та регіональних органів влади.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає в поглибленні методології аналізування середовища якості життя населення Карпатського регіону України в розрізі раціонального природокористування (екологічна складова) та суспільного благополуччя (соціальна складова).

Практична значимість роботи полягає у розробці за результатами дослідження рекомендацій, які слугуватимуть основою для вироблення ефективних управлінських рішень щодо формування і реалізації

політики «зеленого» економічного зростання, орієнтованого на високі стандарти життя населення.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

8. РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-2019.

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (науково-дослідна робота молодих вчених НАН України, розпорядження Президії НАН України від 16.06.2021 №308 «Про результати конкурсу проектів науково-дослідних робіт молодих вчених НАН України у 2021 р.»; договір № 90-12/02-2021 від 01.07.2021 р.; № державної реєстрації 0121U112010).

Науковий керівник роботи: д.е.н. Н.М. Попадинець.

Основні виконавці: д.е.н. Н.М. Попадинець, інж. І кат. О.А. Войтенко.

Термін виконання: 01.07.2021 р. – 31.12.2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розкрито зміст та охарактеризовано відмінності між поняттями «споживчий ринок» і «ринок споживчих товарів», на основі чого узагальнено суть поняття «регіональний ринок споживчих товарів». Поглиблено теоретико-методичні засади регулювання розвитку регіональних ринків, які включають принципи та стратегічні пріоритети реалізації конкурентної політики на ринку, ґрунтуються на інституційно-системному та антидисфункційному підходах до їх визначення та спрямовані на забезпечення інтересів суб'єктів регіональних ринків (Н.М. Попадинець).
- Удосконалено методичний інструментарій оцінювання впливу чинників на ринок споживчих (продовольчих) товарів регіону шляхом: класифікації факторів за сферою впливу та мірою регулювання; оцінювання впливу факторів ринку продовольчих товарів на основні індикаторних моделей; дослідження зв'язків між факторами та показниками, що характеризують ринок продовольчих товарів і виявлення дисфункцій (Н.М. Попадинець, О.А. Войтенко).
- Проаналізовано заходи реагування на кризу, спричинену пандемією Covid-19, у різних країнах світу, які запроваджені з дотриманням вимог: стимулювання економіки, збереження робочих місць, забезпечення населенню доступу до товарів, захисту медичної системи від перевантаження, зниження рівня розповсюдження хвороби (О.А. Войтенко).

- З'ясовано, що обов'язковими елементами механізму розвитку регіональних ринків споживчих товарів є соціальні й екологічні інструменти, спрямовані на забезпечення продовольчої й економічної безпеки країни та її регіонів (Н.М. Попадинець).
- Визначено методи державного регулювання споживчих ринків, які були використані в різних країнах світу, зокрема США та державах-членах Європейського Союзу: 1) заморожування цін (або запобігання спекуляції цінами); 2) фінансова підтримка бізнесу через надання грантової допомоги та/або прямих виплат; 3) обмеження експорту певних груп товарів (як правило харчових продуктів), особливо в країнах зі слабкою економікою (О.А. Войтенко).

За звітний період в рамках виконання роботи опубліковано: 3 статті у фахових виданнях (в т.ч. 2 – за кордоном, одна з яких – у виданні, яке входить до наукометричної бази Scopus).

За результатами досліджень підготовлено та впроваджено 1 розробку.

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає в поглибленні теоретико-методичних засад дослідження регіональних ринків споживчих товарів та систематизації інструментів їх регулювання в умовах пандемії COVID-2019.

Практична значимість роботи полягає у апробації на прикладі Львівської області методичного підходу до оцінювання тенденцій розвитку ринку споживчих товарів регіону та визначення основних чинників, які впливають на процес регулювання ринком.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541030 (фундаментальні дослідження).

ВІДОМЧА ТЕМАТИКА

1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.

Вид тематики: відомча (цільова наукова програма Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року»; постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 25.09.2018 р., протокол № 9. № державної реєстрації 0119U001869).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. М.І. Мельник; д.е.н., проф. С.О. Іщук; д.е.н., проф. С.Л. Шульц; д.е.н., Х.М. Притула, д.е.н., проф.

А.І. Мокій; д.е.н., проф. Т.Г. Васильців; д.е.н., с.н.с. Г.В. Возняк; к.е.н., доц. А.Р. Дуб; к.е.н., доц. І.Р. Залуцький; к.е.н., с.н.с. О.М. Луцків; к.е.н. І.В. Лещух; к.е.н. О.О. Левицька, к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк; к.е.н. Л.Й. Созанський, м.н.с. О.П. Демедюк.

Термін виконання: I кв. 2019 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Ідентифіковано основні драйвери імплементації стратегії смарт-спеціалізації на регіональному рівні, а також бар'єри, які стримують процес в Україні. До останніх віднесено наступні: слабкість інституційного середовища, яка провокує формування середовища тотальної недовіри; відсутність досвіду багаторівневого управління та невибудованість інклюзивного простору управління регіональним розвитком в Україні; неузгодженість смарт-спеціалізації з іншими програмами національного рівня; відсутність чіткості щодо джерел фінансових ресурсів для реалізації проєктів смарт-спеціалізації (зокрема масштабних); недостатня ефективність механізмів державного стимулювання розвитку національної інноваційної екосистеми у процесі формування інноваційної інфраструктури; низький попит на інтелектуальну власність (І.З. Сторонянська);
- Обґрунтовано концептуальний підхід дуального позиціонування смарт-спеціалізації, в межах якого, з одного боку, запропоновано розуміти її як інструмент політики регіонального розвитку, з іншого – як технологію визначення пріоритетів для розроблення політики максимізації інноваційного потенціалу регіону. Такий підхід дає змогу врахувати як теоретичні, так і практичні аспекти функціонування смарт-спеціалізації. Обґрунтовано теоретико-методологічний підхід до стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації, який дозволяє сформувати наукову базу для подальших досліджень регіональної економіки та слугує теоретичною основою упровадження смарт-спеціалізації в вітчизняну практику стратегування регіонального розвитку (Г.В. Возняк).
- Розроблено авторський підхід до диференціації регіонів за типом спеціалізації економіки (індустріальний, аграрний, комерційний, змінний і диверсифікований), виходячи зі структури валової доданої вартості, сформованої за певний період. Емпірично доведено, що до основних критеріїв при виборі напрямків смарт-спеціалізації (видів і підвидів діяльності, а також промислових і сільськогосподарських виробництв) на мезорівні можна віднести

інноваційність продукції, ефективність функціонування (рентабельність), рівень оплати праці, масштаб діяльності, а також рівень спеціалізації оптового товарообороту на непродуктивних товарах і вагомість вітчизняної складової в оптовому товарообороті (у сфері торгівлі) (С.О. Ішук, Л.Й. Созанський).

- З позиції повноцінної імплементації в Україні моделі смарт-спеціалізації, як інструменту державної регіональної політики, запропоновано внесення змін: до закону України "Про інноваційну діяльність" доповнивши статтю 1 терміном "смарт-спеціалізація; до закону України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (стаття 4), яким встановити Стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності на 2021-2030 роки загальнодержавного, галузевого та регіонального рівнів (за регіонами України), як правової основи визначення фінансово підтримуваних державою пріоритетів при розробці та реалізації документів державного планування на засадах смарт-спеціалізації; до закону України "Про засади державної регіональної політики" щодо конкретизації засад смарт-стратегування розвитку територій; в закони України "Про наукові парки", "Про індустриальні парки", "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків", фокусуючи правовий режим функціонування та моніторингу діяльності наукових, індустриальних, технологічних парків на імплементації смарт-спеціалізації (І.Р. Залуцький).
- Проаналізовано заплановані заходи з реалізації регіональних стратегій в середньостроковій перспективі на предмет виявлення проєктів за напрямками смарт-спеціалізації регіонів. Досліджено можливість фінансування напрямів смарт-спеціалізації регіонів України з державного та обласного бюджетів, за кошти міжнародних організацій та вітчизняних підприємств. Виявлено відсутність як на державному, так і на регіональному рівнях механізму фінансової підтримки саме напрямів смарт-спеціалізації регіонів. Запропоновано виокремити в межах державних та регіональних програм частину коштів, яка б скеровувалась виключно на реалізацію проєктів смарт-спеціалізації регіонів. Рекомендовано запровадити поруч із безповоротними фінансовими інструментами підтримки напрямів смарт-спеціалізації регіонів фінансування відповідних проєктів на поворотній основі (А.Р. Дуб).
- Розвинуто науково-методичні засади аналізування знаннево-інтелектуального та цифрового розвитку як інформаційно-аналітичної основи коригування стратегій smart-спеціалізації

регіонів, який дозволяє ідентифікувати групи інноваційно активних регіонів та оцінювати вплив на ці процеси інноваційно-технологічних, цифрових та науково-дослідних ініціатив (індустріальні парки, промислові хаби, ІТ-кластери, центри досліджень та інновацій) у різних регіонах. Обґрунтувати засади формування й реалізації політики smart-спеціалізації регіонального розвитку, який вирізняється поєднанням єдиної генеральної мети й принципів реалізації регіональних стратегій та диференціації цілей і інструментів їх досягнення у залежності від типу регіону, однак в узгодженні між собою у межах стратегічної карти інтелектуалізації та цифровізації регіонального розвитку у фокусі перспектив: (1) знання, (2) цифрові технології, (3) інновації (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька).

- Обґрунтовано напрями розвитку наукового потенціалу України та її регіонів як важливої передумови формування ефективної національної інноваційної екосистеми. Здійснено компаративний аналіз його розвитку з країнами-членами ЄС та оцінено ефективність здійснення наукової та науково-технічної діяльності в Україні в контексті забезпечення її технологічного, інноваційного та знаннєвомісткого розвитку (Х.М. Притула, О.П. Демедюк).
- На основі оцінювання динаміки секторальної структури ВДВ в розрізі високо-, середньо- та низькотехнологічних виробництв, структури промисловості регіонів України за технологічними укладами, тенденцій зміни обсягів експорту високотехнологічної продукції, технічних напрямів патентування винаходів та галузевого розподілу раціоналізаторської активності здійснено аналіз структурно-технологічних зрушень в економіці регіонів, виявлено інноваційно місткі види економічної діяльності, які можуть становити основу старт-спеціалізації регіонів та проведено їх групування за рівнем технологічності виробництва та тенденціями його динаміки. Обґрунтовано необхідність диверсифікації напрямів та засобів стимулювання структурно-технологічних зрушень в економіці регіонів (С.Л. Шульц, О.М. Луцків).
- Набула подальшого розвитку система заходів та інструментів підвищення ефективності стратегування регіонального розвитку в Україні на основі smart-спеціалізації, зокрема в частині обґрунтування диференційованого підходу до розробки механізмів координації державної регіональної та локальної політик із секторальними політиками, узгодження інструментів стимулювання регіонального розвитку у формі програм державної підтримки функціональних типів

територій; пропозицій щодо удосконалення системи моніторингу та оцінки реалізації державної регіональної політики в контексті цілей та заходів оцінювання реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки; рекомендацій з удосконалення фінансового забезпечення та розподілу коштів ДФРР для досягнення ефекту синергії між стейкхолдерами та формування просторово згуртованого простору країни (М.І. Мельник, С.Д. Щеглюк).

- Запропоновано та апробовано інструментарій компаративного аналізу ефективності регіональної економічної політики України в контексті досягнення стратегічного пріоритету – «зростання конкурентоспроможності економіки регіонів на основі посилення її інноваційності» в розрізі складових: упровадження новітніх технологій та інновацій у виробництво; розвиток науково-інноваційного співробітництва державного та недержавного сектору науки, вищих навчальних закладів і наукових установ з реальним сектором економіки; формуванням економіки на більш досконалій технологічній основі; удосконалення регіональної інноваційної інфраструктури (М.І. Мельник, І.В. Лещук).

За результатами виконання досліджень у звітному році опубліковано: наукову доповідь, 19 статей у фахових виданнях (у т.ч. 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Web of Science, ще 1 – за кордоном); 8 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та направлено до органів влади 4 розробки (з них 3 – до центральних органів влади), впроваджено 4 розробки (у т.ч. 3 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як перехід до сталого зростання регіонів за рахунок ефективного використання та нарощення інноваційного та креативного потенціалу; виявлення потенційних сфер smart-спеціалізації територій, пошуку можливостей їх включення в світові ланцюги доданої вартості, задіяння механізмів імплементації принципів smart-спеціалізації в систему управління регіональним розвитком. Проблематика досліджень тісно пов'язана із реалізацією сучасних реформ в Україні, принципів та пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку України, імплементацією Стратегії smart-спеціалізації ЄС.

Практична значимість дослідження полягає у забезпеченні переходу до сталого зростання регіонів за рахунок виявлення потенційних сфер smart-спеціалізації територій.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541230 (фундаментальні дослідження).

2. СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 14.06.2018 р., протокол № 6; № державної реєстрації 0119U002008).

Науковий керівник: д.е.н., проф. В.С. Кравців.

Основні виконавці: к.е.н., с.н.с. П.В. Жук; д.е.н., проф. Ю.І. Стадницький; д.е.н., с.н.с. І.А. Колодійчук; к.е.н., с.н.с. О.І. Гулич; к.н.д.у. І.М. Куліш, к.геогр.н, доц.Ф.Я. Кіпчач, к.е.н. Ю.І. Башинська, м.н.с. І.Р. Мищишин.

Термін виконання: I кв. 2019 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розкрито теоретико-методологічні підходи до поняття екологічної безпеки регіону, її особливостей та місця економічних інструментів у досягненні цілей екологічної безпеки (В.С. Кравців).
- Обґрунтовано концептуальну модель удосконалення економічного регулювання екологічної безпеки на засадах екологізації системи оподаткування, що передбачає зростання ролі та місця екологічного податку при одночасному зменшенні оподаткування результатів використання праці та капіталу, зміну пропорцій розподілу надходжень екологічного податку між бюджетами та конкретизацію напрямів їх використання; інституційно-правові; розроблено пропозиції щодо інституціалізації запропонованої моделі екологізації системи оподаткування (П.В. Жук).
- Обґрунтовано необхідність розширення переліку видів екологічного податку, запропоновано методичні підходи, інституційно-правові й організаційні засади запровадження екоземельного податку в Україні (П.В. Жук, Ф.Я. Кіпчач).
- Розвинуто методологічні засади економічного регулювання екологічної безпеки на основі розроблення й реалізації системи національних, регіональних та локальних програми підвищення рівня екологічної безпеки і їх фінансування через механізми

реалізації принципу «забруднювач-платить» (Ю.І. Стадницький, П.В. Жук).

- Запропоновано шляхи удосконалення економічного регулювання екологічної безпеки у сфері надракористування з урахуванням розробленої моделі інваріантності екологічних ситуацій щодо використання джерел природних ресурсів загальнодержавного значення локальних розмірів; загальнодержавного значення регіональних розмірів; місцевого значення локальних розмірів; місцевого значення регіональних розмірів (Ю.І. Стадницький).
- Здійснено аналіз діючих механізмів регулювання екологічної безпеки у сфері поводження з відходами та розроблено пропозиції щодо їхньої модернізації в умовах децентралізації влади. Визначено основні проблеми щодо використання коштів екологічних фондів, інструментів економічного стимулювання, що спричиняють стагнаційні темпи розвитку у сфері поводження з відходами, несприйняття сучасних тенденцій інноваційного характеру в управлінні відходами, невиконання завдань, намічених Національним планом управління відходами до 2030 року (І.А. Колодійчук).
- Досліджено законодавчо-нормативне забезпечення економічного регулювання екологічної безпеки регіону у сфері поводження з відходами в системі загальнодержавного, регіонального й місцевого рівнів територіального управління в Україні. Запропоновано розширення повноважень місцевих органів влади у фінансовому забезпеченні інфраструктурного розвитку, залученні інвесторів до розбудови регіональної системи управління відходами. Розроблено пропозиції щодо удосконалення законодавчо-правових актів та проєктів у сфері поводження з відходами (І.А. Колодійчук).
- Здійснено аналіз економічного регулювання екологічної безпеки водокористування в Україні на різних управлінських рівнях: загальнодержавний, регіональний, місцевий. Запропоновано механізми посилення ролі економічного регулювання екологічної безпеки водокористування в умовах децентралізації владних повноважень через розширення повноважень органів місцевого самоврядування у формуванні та реалізації рентної, податкової й інвестиційної політики у сфері водокористування (О.І. Гулич).
- Розроблено рекомендації щодо необхідності використання внутрішніх та зовнішніх джерел інформації задля введення нових і відновлення скасованих статистичних показників стану земель та лісів. Обґрунтовано необхідність підвищення ефективності

використання економічного потенціалу лісів завдяки розвитку сфери переробки та зберігання лісових матеріалів; встановлено потребу вдосконалення: структури управління лісами; розподілу рентної плати за лісокористування з обов'язковим використанням фіксованої її частини для лісовідновлення (І.М. Куліш)

- Запропоновано концептуальну модель та інструменти вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки в Україні в системі державної виконавчої влади та місцевого самоврядування у сфері землекористування. Обґрунтовано створення «Фондів екології земель» як замовника та джерела фінансування робіт з державного контролю екологічного стану земель і програм та проектів з екологічного оздоровлення земель, захисту ґрунтів від ерозії тощо (Ф.Я. Кіпчак).
- Здійснено аналіз вітчизняного й зарубіжного досвіду економічного регулювання у сфері охорони повітряного басейну. Обґрунтовано шляхи удосконалення економічних інструментів зниження забруднення атмосферного повітря промисловими емісіями, викидами транспорту та запобігання кліматичним змінам (Ю.І. Башинська, П.В. Жук).

За результатами досліджень у звітному році опубліковано: 2 розділи колективних монографій; 4 статті у періодичних виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science; 9 статей у наукових фахових виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз; 3 статті у іноземних наукових періодичних виданнях; 11 тез доповідей.

За результатами виконання роботи у звітному році підготовлено та надіслано органам влади, громадським організаціям, суб'єктам господарювання 4 розробки (з них 4 – до центральних органів влади), впроваджено 4 розробки (в т.ч. 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження полягає у поглибленні теоретико-методичних основ економічного регулювання екологічної безпеки регіону в умовах децентралізації владних повноважень.

Практична значимість дослідження полягає у виробленні науково обґрунтованих практичних рекомендацій з вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки регіону в системі загальнодержавного, регіонального й місцевого рівнів управління.

Код програмної класифікації видатків: 6541030 (фундаментальні дослідження).

3. ПОДОЛАННЯ ЕКСКЛЮЗИВНОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 11.07.2018 р., протокол №6; № державної реєстрації 0119U002012).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С.Л. Шульц.

Основні виконавці: д.е.н., проф. А.І. Мокій, д.е.н., с.н.с. М.В. Максимчук, к.е.н., с.н.с. О.М. Луцків, д.е.н. Н.М. Попадинець, к.е.н. М.О. Карп'як, інж. 1 кат. О.А. Войтенко.

Термін виконання: I кв. 2019 р – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Запропоновано концепцію протидії ексклюзивному регулюванню соціально-економічного розвитку регіонів, метою якої є мінімізація дисфункціональності управління регіональним розвитком, проявів та наслідків політичної, соціальної, економічної та просторової ексклюзивності на регіональному та локальному рівнях, і включає *стратегічні напрями* (підвищення інституційної спроможності, прозорості діяльності органів регіональної та місцевої влади: забезпечення рівності доступу до ресурсів, адміністративних, соціальних та інших послуг), *завдання та методи* запобігання ексклюзивному втручанню (колектив виконавців під керівництвом д.е.н., проф. Шульц С.Л.).
- Проведено аналіз проявів ексклюзивності регулювання розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, що супроводжуються негативними явищами, а саме: обмеженість фінансової спроможності громад; прояви «колізії» повноважень; брак управлінської компетентності; територіальна автаркія громад; обмеження можливостей використання інституту власності; формування «локального олігархату»; низький рівень впливу громадянського суспільства на органи місцевого самоврядування, які становлять загрозу для національної безпеки держави в цілому, внаслідок дії «системи обмеженого доступу» (М.В. Максимчук).
- Запропоновано методичний підхід до оцінювання дисфункційності бюджетного регулювання регіонального розвитку, який передбачає вибір у якості критеріїв оцінювання функції міжбюджетних трансфертів, а саме: справедливий розподіл бюджетних коштів, економічну незалежність місцевих бюджетів, стабільність в отриманні обсягів фінансових ресурсів, стимулювання регіонального розвитку, забезпечення соціальної рівноваги.

Отриманні результати дали змогу оцінити рівень ефективності функціонування системи бюджетного регулювання регіонального розвитку в контексті виявлення дисфункційних наслідків (С.Л. Шульц, О.М. Луцків).

- Сформульовано гіпотези щодо взаємозалежності рівня прозорості влади міст та обсягів надходжень ПДФО, місцевих податків до місцевих бюджетів, рівня активності громадян щодо участі в управлінських процесах. Щільний кореляційний зв'язок між вказаними показниками довів закономірність впливу рівня прозорості місцевої влади на соціально-економічний розвиток міст (С.Л. Шульц, О.А. Войтенко).
- Запропоновано методологічний підхід до дослідження ресурсного потенціалу підприємництва регіонів України та чинників виникнення ексклюзивного втручання в економічний розвиток регіонів (А.І. Мокій).
- Розроблено методичний підхід до аналізу та оцінювання проявів просторової ексклюзії у розвитку міст, який передбачає аналіз та виявлення фізичних, економічних, нормативно-правових, соціальних обмежень та їх наслідків для просторового розвитку міст (Н.М. Лисяк).
- Запропоновано концептуальний підхід до розробки та реалізації регіональної політики у сфері просторового та стратегічного планування шляхом забезпечення узгодженості соціально-економічних і просторових пріоритетів розвитку, залучення інструментів стейкхолдер-менеджменту для забезпечення їх ефективної комунікації, а також активізації участі громадськості у прийнятті управлінських рішень. Розроблені підходи дозволили обґрунтувати принципи та інструментарій мінімізації впливу ексклюзивності регулювання на просторовий розвиток регіонів та міст України (Н.М. Лисяк).
- Розроблено методичний підхід до оцінювання рівня доступності медичної допомоги населенню регіонів, який включає індикатори ресурсного забезпечення та ефективності функціонування системи охорони здоров'я регіонів. Проведено рейтингування регіонів за індексом доступності медичної допомоги населенню регіонів України та охарактеризовано вплив часткових індексів на їх рейтингове позиціонування, що дозволило обґрунтувати напрями подолання соціальної ексклюзії в частині підвищення доступності медичного обслуговування населення регіону та забезпечення

рівності у доступі до медичних послуг усіх категорій населення (М.О. Карп'як).

- Обґрунтовано наукові підходи до визначення сутності дисфункцій регулювання внутрішнього ринку споживчих товарів, які розглядаються як певні дії суб'єктів ринку, наслідком яких є втрата якості регулювання та ефективності виконання функцій ринку (регулюючої, ціноутворюючої, стимулюючої, розподільчої, інформаційної та ін.), а також виникнення відхилень в моделі поведінки його суб'єктів (Н.М. Попадинець).

За результатами досліджень підготовлено до друку монографію, опубліковано наукове видання, 41 статтю (з них 19 – в іноземних журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 8 – в інших закордонних виданнях), 18 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання роботи у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 6 розробок, (з них 2 – до центральних органів влади), впроваджено 5 розробок (в т.ч. 1 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямуванням на розв'язання проблем управління регіональним розвитком, зокрема в частині подолання нерівності доступу до ресурсів територій та мінімізації дисфункційності інститутів регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, що сприятиме підвищенню ефективності реалізації регіональної політики та зростанню рівня та якості життя населення..

Практична значимість дослідження полягає у розроблені практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління регіональним розвитком в умовах децентралізації. Результати досліджень можуть бути використані центральними, регіональними та місцевими органами влади для удосконалення механізмів регіонального розвитку.

Код бюджетної програми, за якою здійснюється фінансування – 6541030 (фундаментальні дослідження).

4. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 4.07.2019 р., протокол №8, № державної реєстрації 0120U100390).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська

Основні виконавці: д.е.н., проф. С.А. Давимука, д.е.н., проф. І.Ф. Коломієць, к.е.н., ст. досл. Л.Я. Бенівська, д.е.н., ст.н.с. Г.В. Возняк; к.е.н., доц. А.Р. Дуб, д.е.н, с.н.с. І.Р. Тимечко, д.е.н., ст. досл. І.М. Гринчишин, к.е.н. Х.О. Патицька, к.е.н. О.Ю. Нестор.

Термін виконання: I кв. 2020 р. – II кв. 2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розкрито методологічні засади управління активами територіальної громади, які поглиблюють традиційний підхід до розуміння активів територіальної громади – як активів, якими володіє, користується і розпоряджається територіальна громада (комунальна власність), інкорпорувавши активи розвитку (людські, соціальні, політичні, фінансові, культурні, інфраструктурні, природні, інформаційні), які можна залучити (використати) для покращання якості життя жителів, що дасть змогу суб'єктам розвитку територіальної громади скоординувати інтереси територіальної громади (державний інтерес – інтерес громади – індивідуальний інтерес), збільшити цінність наявних активів та зменшити ризики у вирішенні питань місцевого значення (І.Р. Тимечко).
- Детерміновано особливості формування, активізації та ефективного використання людських активів територіальної громади, використовуючи такі соціально-економічні характеристики: охоплення дітей дошкільною освітою, рівень здобутих освітніх знань за результатами ЗНО, професійна спеціалізація та участь зайнятого населення на ринку праці. Розглянуто особливості управління людськими ресурсами в органах місцевого самоврядування через призму таких аспектів: забезпечення організаційної спроможності ОМС; формування комплексу знань, умінь та навичок для застосування їх в професійній діяльності; збільшення надходжень до бюджету територіальної громади, в першу чергу з власних джерел (податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, податку на нерухомість та ін.) (І.З. Сторонянська, І.М. Гринчишин).
- Розроблено алгоритм інвестиційного забезпечення розвитку людських активів із залученням стейкхолдерів територіальної громади. Такий алгоритм передбачає визначення ролі та інтересів стейкхолдерів у формуванні людських активів, спрямування їхніх фінансових ресурсів у формування освітніх та соціальних навичок, професійних компетенцій, адаптованих до потреб ринку праці, що сприятиме отримання

преференцій як безпосередньо жителями, так і територіальною громадою загалом (І.М. Гринчишин).

- Ідентифіковано проблеми ефективного управління активами територіальних громад в частині недосконалого обліку рухомого і нерухомого майна; створення вільного доступу громадян до інформації щодо використання комунального майна; контролю за використанням земельних ресурсів; передачі в оренду нерухомого майна, окреслено напрями їх вирішення (Г.В. Возняк).
- Детерміновано основні проблеми розвитку соціальної інфраструктури територіальних громад, що пов'язані з високим рівнем зношення та низькою енергоефективністю закладів, невпорядкованістю відносин власності, низьким рівнем бюджетного фінансування та відсутністю дієвих стимулів залучення коштів альтернативних джерел фінансування, недосконалою системою територіального розміщення закладів соціальної сфери. Визначено інтереси та потенційні конфлікти інтересів основних стейкхолдерів соціальної інфраструктури територіальних громад. Проаналізовано основні форми їх взаємодії, а саме: державно-приватне партнерство, соціальне підприємництво, соціальне замовлення, соціально відповідальні інвестиції, формування фондів місцевих громад та запропоновано напрямки вдосконалення управління соціальною інфраструктурою територіальних громад (Л.Я. Беновська).
- Висвітлено перешкоди, в тому числі корупційні схеми, які спричиняють до втрат місцевими бюджетами надходжень від оренди та відчуження комунального майна. Вказано на необхідності активізації діяльності органів місцевого самоврядування в частині інвентаризації комунальної нерухомості з встановлення її ринкової вартості та підвищення прозорості операцій з надання комунальної нерухомості в оренду. Особливу увагу у роботі приділено нерухомості, яка перебуває у приватній власності, як квазіактиву територіальної громади, яка забезпечує надходження до місцевого бюджету у вигляді податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Виокремлено, запропоновано і обґрунтовано можливі шляхи підвищення фінансової спроможності територіальних громад через посилення ролі комунальної та приватної нерухомості в складі активів територіальної громади (А.Р. Дуб).
- Набув розвитку науковий підхід до визначення природних активів територіальних громад як природних ресурсів, що залучені до господарського обороту або використані у виробництві товарів чи наданні послуг, та обґрунтовано потребу дуального підходу до управління ними: 1) для отримання доходу, забезпечення розвитку громади та в інтересах усіх груп стейкхолдерів; 2) з метою збереження

навколишнього природного середовища. Такий підхід акцентує увагу на умовах ефективного управління природними ресурсами за участі місцевих громад: узгодження інтересів стейкхолдерів та можливостей використання природних ресурсів; поєднання екологічних та соціально-економічних цілей у процесі управління природними активами; розвиток інституцій для підвищення ефективності прийняття рішень у сфері управління природними активами на рівні громади. (Х.О. Патицька).

- Визначено напрями управління земельними активами територіальних громад в умовах відкриття ринку землі на основі оцінки наявних активів та обґрунтовано роль комплексного просторового планування розвитку громади як інструменту управління територією та активізації її фінансово-економічного потенціалу в контексті формування зв'язку між стратегічними і програмними документами соціально-економічного розвитку громади, схемами просторового планування, а також забезпечення врахування приватних і громадських інтересів при використанні земельних активів (Х.О. Патицька).
- Запропоновано визначення поняття «управлінський актив територіальної громади», як сукупність висококваліфікованих у сфері управління активами територіальних громад фахівців, котрі володіють лідерськими якостями, визначеним набором навичок та мають достатній для провадження ефективної професійної діяльності досвід, а також здатні швидко та якісно навчатися і адаптуватися до змін; розглянуто категорії управлінського активу (представники держави, приватного сектора та неурядового сектора) (О.Ю. Нестор).
- Виокремлено основні типи публічно-приватного партнерства на рівні територіальних громад; проаналізовано вітчизняну практику їх реалізації; детерміновано чинники, що відчутно впливають на динаміку публічно-приватного партнерства в Україні, що дозволило розробити рекомендації щодо активізації публічно-приватного партнерства в громадах (О.Ю. Нестор).
- Проаналізовано тенденції і закономірності формування заощаджень, виявлено фактори, які впливають на динаміку обсягів заощаджень домогосподарств. Проаналізовано основні умови трансформації заощаджень домогосподарств в активи домогосподарств. Розглянуто всі наявні проблеми щодо збільшення заощаджень домогосподарств та напрями державного впливу на їх вирішення (Л.В. Ключник).

За результатами досліджень опубліковано 1 монографію, 25 статей у фахових виданнях (з них 2 – у виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus), 20 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання роботи у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 7 розробок (з них 1 – до центральних органів влади), впроваджено 7 розробок (в т.ч. 1 – на рівні центральних органів влади; з них 1 – підготовлена у 2020 р.).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як: перехід до сталого зростання територій за рахунок ефективного використання та нарощення внутрішнього соціально-економічного потенціалу; підвищення стійкості регіональних економічних систем за рахунок зниження впливу екзогенних ризиків; створення фінансово спроможних та самодостатніх територіальних громад, які були б здатні забезпечити ефективне виконання своїх функцій; подолання диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад; реалізація принципів побудови громадянського суспільства в Україні.

Практична значимість дослідження полягає у сприянні підвищенню ефективності управління активами та розвитку територіальних громад, дозволяє оцінити якість та рівень впливу механізмів адміністративно-фінансової децентралізації на використання ендегенних ресурсів територій.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

5. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ МІСТ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 14.06.2018 р., протокол №6, № державної реєстрації 0119U002011).

Науковий керівник: д.е.н., проф. М.І. Мельник.

Основні виконавці: д.е.н., доц. В.В. Борщевський; д.е.н., проф. І.Г. Бабець; к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк; к.е.н., доц. І.Р. Залуцький; к.е.н. І.В. Лешух; к.е.н. О.Й. Жабинець; к.е.н. Н.Р. Синюра-Ростун; к.е.н. С.М. Ткач, м.н.с. Р.Є. Яремчук.

Термін виконання: I кв. 2019 р. – II кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Запропоновано концептуальний підхід до диверсифікованого розвитку міст Західного регіону України на основі врахування наступних

стратегічних пріоритетів реалізації локальної структурної економічної політики: розвиток секторів, які володіють зростаючою економічною та соціальною віддачою, стратегічною конкурентоспроможністю; підтримка інноваційного вектору розвитку економіки (ВЕД) міста; діджиталізація ВЕД; розвиток інфраструктури; розвиток зеленої та циркулярної економіки; формування сприятливого бізнес середовища. Ключовими принципами політики структурної модернізації економіки територіальних суспільних систем мають стати забезпечення сталого розвитку громади, інноваційність, інклюзивність та ефективність (М.І. Мельник, І.В. Лещух).

- Запропоновано новий науковий підхід до формування структурної економічної політики великих міст на сучасному етапі адміністративно-територіальної реформи, який ґрунтується на поєднанні фінансово-інвестиційних, інституційних та соціальних інструментів забезпечення збалансованого економічного та просторового розвитку всіх територіальних громад, що увійшли до складу новостворених ТГ, сформованих навколо великих міст. Доведено, що системоутворюючим елементом такого розвитку має стати територіальна згуртованість відповідних ТГ, а механізмами її досягнення: партисипативне управління, самоврядно-приватне партнерство та взаємовигідне міжмуніципальне співробітництво (В.В. Борщевський).
- Удосконалено та апробовано інструментарій оцінювання структурних змін зовнішньоекономічної діяльності міст обласного значення Західного регіону України на основі оцінки їх внеску у розвиток експортної діяльності, дослідження швидкості та інтенсивності трансформації структури експорту товарів та послуг, його диверсифікації, експортоорієнтованості та імпортозалежності економіки міст та регіонів загалом. Це дозволило виявити основні тенденції, закономірності та проблеми розвитку експортної діяльності в містах обласного значення Західного регіону України (О.Й. Жабинець).
- Запропоновано інструментарій актуалізації просторових та соціально-економічних пріоритетів розвитку територіальних громад, структурної трансформації їх економіки на основі багаторівневого просторового планування, статистичної геоінформаційної ідентифікації економічної діяльності суб'єктів просторового розвитку, міжгалузевої інтеграції геопросторових даних та сучасних документів державного планування. Для повноцінного впровадження такої системи є необхідним здійснення комплексу заходів щодо: інтегрованого впровадження Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад для забезпечення достовірності,

зіставленості, цілісності та автоматизованої обробки інформації у різних розрізах всіх видів економічної діяльності; повноцінної уніфікації електронних сервісів, програмного забезпечення та нормативно-правового регулювання; системної модернізації статистичної методології, ЄДРПОУ та реєстрів респондентів статистичних спостережень на засадах об'єктної адресної ідентифікації та класифікації їх видів економічної діяльності (І.Р. Залуцький).

- Розроблено і апробовано методичний інструментарій дослідження ефективності структурних трансформацій на субрегіональному рівні, а саме за просторовими пропорціями концентрації економічної діяльності в містах обласного значення та адміністративних районах їх локалізації на прикладі Західного регіону України, який базується на оцінюванні просторово-динамічних змін структури економіки міст і районів (за основними індикаторами розвитку виробництва та реалізації товарів, робіт і послуг, інвестування та зайнятості) та виступає основою для удосконалення регулювання регіонального та міського розвитку (С.Д. Щеглюк).
- Актуалізовано можливості використання інструментів реалізації локальної структурної економічної політики міст: бюджетних (цільові субвенції, міські цільові програми, муніципальне замовлення, Всеукраїнський громадський бюджет), податкових (кредити, знижки, канікули), інвестиційних (державно-приватне партнерство, імпакт-інвестування, науково-техноолгічні парки), фінансово-кредитних (облігаційні позики, банківські кредити, кредити міжнародних фінансових організацій, місцеві гарантії, револьверні фонди та краудфандинг), грантових (міжнародна технічна допомога, грантові програми), маркетингово-управлінських (муніципальний брендинг та маркетинг, стратегічне планування) тощо (Н.Р. Синюра-Ростун).
- Розкрито особливості розвитку 34 міст обласного значення Західного регіону України в рамках стратегічної імплементації концепції «Smart City» на регіональному та місцевому рівнях. На основі огляду практики використання адміністраціями міст відкритих даних, різноманітних е-сервісів визначено стан впровадження інструментів е-врядування на місцях, ключові проблеми локальної політики трансформації міст обласного значення та розроблено відповідні рекомендації для її поліпшення (С.М. Ткач).
- Виділено сучасні проблеми, особливості і перспективи публічного інвестування міст обласного значення, зокрема, щодо капіталовкладень за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів; цільового

спрямування публічного інвестування – проєктів Державного фонду регіонального розвитку, проєктів місцевих ініціатив, проєкту «Карпатська мережа регіонального розвитку»; визначено можливості секторальної підтримки ЄС та інших джерел публічного інвестування. Що дало змогу розробити рекомендації для підвищення ефективності публічного інвестування місцевого розвитку (С.М. Ткач).

- Розроблено та апробовано інструментарій оцінки структурних трансформацій економічних систем великих міст Західного регіону у контексті формування моделі циркулярної економіки, що дало змогу ідентифікувати основні проблеми та обґрунтувати пріоритетні напрямки їх розв'язання в контексті ресурсоощадного виробництва та суспільної життєдіяльності відповідно до принципів циркулярної економіки (Р.Є. Яремчук).

За звітний період в рамках виконання роботи опубліковано: монографію, 9 статей у фахових видання (з них 2 – у виданнях, які входять до міжнародної наукометричної бази Web of Science; 1 – за кордоном), 17 тез у матеріалах міжнародних та всеукраїнських конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до регіональних органів влади 5 розробок, впроваджено 4 розробки.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розробку науково-методичних підходів до дослідження ефективності структурних трансформацій економіки великих та середніх міст Західного регіону України в контексті секторальних, діяльнісно-видових, технологічних, відтворювальних, соціальних, просторових пропорцій, інноваційних пріоритетів економічного розвитку та впливу трансформації економіки великих і середніх міст на соціально-економічний розвиток регіону.

Практична значимість дослідження полягає в обґрунтуванні стратегічних пріоритетів розвитку економіки великих та середніх міст Західного регіону України та розробка прикладних рекомендацій щодо удосконалення регулювання регіонального та міського розвитку, механізмів реалізації структурної економічної політики міст.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

6. МІГРАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 17.05.2018 р., протокол №5, № державної реєстрації 0119U002010).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Т. Г. Васильців.

Основні виконавці: д.е.н., проф. Л.К. Семів; д.е.н., проф. У.Я. Садова; к.е.н., с.н.с. В.Я. Бідак; д.е.н., с.н.с. М.М. Біль; д.е.н., с.н.с. О.Т. Риндзак; д.е.н. О.П. Мульська; к.геогр.н., с.н.с. Р.Т. Теслюк; к.е.н. О.О. Левицька; к.е.н. М.В. Бачинська; к.е.н. О.В. Махонюк; к.е.н. І.Є. Бараняк.

Термін виконання: I кв. 2019 р. – II кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Досліджено зміни тенденцій міграційної активності населення Карпатського регіону в умовах поширення пандемії коронавірусної хвороби за результатами моніторингового опитування незайнятого населення Львівщини за сім років. Результати соціологічного опитування мігрантів-вихідців з Карпатського регіону України дозволили ідентифікувати повну чи часткову невідповідність виконуваної ними роботи отриманій спеціальності та відповідно обґрунтувати необхідність удосконалення сучасної міграційної політики (О.Т. Риндзак).
- Визначено галузі економіки областей Карпатського регіону України, які слід підтримувати для впровадження ідеї пропульсивної спеціалізації, що покращить внутрішні соціально-економічні умови та знизить ризики міграційних втрат. Галузі пропульсивної спеціалізації виділено на основі аналізу стратегій регіонального розвитку та інвестиційних ініціатив (М.М. Біль).
- Проаналізовано сучасний стан функціонування ринку міграційних послуг (РМП) в Карпатському регіоні, його вплив на безпеку трудової міграційної активності населення регіону. Запропоновано інструменти покращення функціонування РМП, котрі повинні базуватись на повному моніторингу посередників на ринку та розробці відповідної концепції регулювання ринку міграційних послуг в Україні (О.В. Махонюк).
- Окреслено напрями удосконалення сучасних інструментів державної економічної політики регулювання міграційних процесів в Україні: підвищення якості системи моніторингу зовнішньої міграції; створення національної бази даних щодо структурно-динамічних характеристик міграції; формування системи

превентивних інструментів міграційної політики, спрямованих на регулювання ринку праці; реалізацію концепції розвитку інфраструктури ринку міграційних послуг; стимулювання реєміграції освітніх і трудових мігрантів (О.П. Мульска).

- Запропоновано систему інструментів інституційного забезпечення міграційної політики, зокрема: створення відповідних структур при відділеннях прикордонних служб в рамках реалізації грантових програм міжнародних організацій і фондів; розвиток фінансових структур (фондів, спілок чи інвестиційних банків) для ефективної реалізації грошових трансфертів мігрантів у реальний сектор економіки; створення альянсів між міжнародними корпораціями та закладами вищої освіти тощо (О.П. Мульска).
- На основі авторського методичного підходу здійснено аналіз середовища виштовхування населення України за кордон та чинників притягання мігрантів до країн ЄС. Визначено інструменти політики мінімізації ризиків і загроз, пов'язаних із «вимиванням» людського ресурсу, збалансування національного ринку праці, а також підвищення ефективності регулювання зростаючих зовнішніх міграційних потоків в Україні (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька, О.П. Мульска).
- На прикладі Карпатського регіону України апробовано новий методичний підхід до оцінювання рівня «агресивності» середовища виштовхування населення за кордон на основі розрахунку інтегрального індексу середовища, в якому формуються сучасні міграційні процеси. Здійснено моделювання інтенсивності зовнішньої міграції населення України та Карпатського регіону. Виявлено та обґрунтовано залежність міграційних процесів від зміни умов соціально-економічного розвитку території в різних часових лагах. Розраховано оптимальні рівні інтенсивності зовнішньої міграції населення областей Карпатського регіону України (О.О. Левицька, О.П. Мульска).
- Розроблено та апробовано на прикладі західних регіонів України (Івано-Франківської, Закарпатської, Львівської та Чернівецької областей) економіко-математичні моделі впливу міграції на їх соціальний (економічна активність населення, заробітна плата, дохід населення, індекс цін, витрати домогосподарств) та економічний (прямі іноземні інвестиції, додана вартість, обсяги зовнішньоекономічної діяльності, продуктивність праці) розвиток (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька, О.П. Мульска).
- Здійснена порівняльна характеристика та оцінка впливу міграційних чинників на соціально-демографічний розвиток

регіону. Наголошено на ризиках та загрозах високої міграційної активності населення, серед яких: посилення дисбалансів регіональних ринків праці, низький рівень оплати праці та доходів населення, відсутність ефекту заміщення робочої сили через низький рівень демографічного відтворення та активної політики приваблення іммігрантів (І.Є. Бараняк, В.Я. Бідак).

- Виявлено проблемні аспекти середовища освітньої еміграції в областях Карпатського регіону та обґрунтовано напрями їх регулювання. Для оцінювання та аналізу середовища освітньої міграції, яке виштовхує студентську молодь за кордон, запропоновано розрахунок регіонального індексу формування середовища освітньої міграції на основі показників, які характеризують різні умови формування середовища освітньої міграції: освітні, освітньо-наукові, інформаційні, соціально-економічні, політичні, соціально-демографічні, інноваційні, інституційні. Запропоновано інструменти та заходи регулювання середовища освітньої міграції мають на меті сповільнення темпів освітньої еміграції населення, попередження ймовірних втрат ресурсного потенціалу й людського капіталу вітчизняних ЗВО та наукових шкіл (Л.К. Семів, У.Я. Садова, М.В. Бачинська).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: монографію, наукове видання, 22 статті у фахових періодичних виданнях (з них 11 – в журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 2 – в інших закордонних виданнях), 11 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 4 розробки (з них 3 – до центральних органів влади), впроваджено 4 розробки (в т.ч. 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня

Наукова значимість досліджень полягає у розроблені методики національного моніторингу міграційної активності населення, методичного інструментарію моделювання впливу міграції на соціальний та економічний розвиток на регіональному рівні, інструментів регіональної політики регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України. Удосконалено інструменти державної політики забезпечення зайнятості в умовах високої міграційної активності населення.

Практична значимість досліджень визначається впровадженням його основних результатів на національному та регіональному рівні.

Сформульовані за результатами дослідження рекомендації слугують основою для вироблення ефективних управлінських рішень щодо вдосконалення регіональної міграційної політики, статистичного та інституційного забезпечення її реалізації з впровадженням нових платформ міжсекторальної співпраці в сфері регулювання міграції

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

7. НАУКОВІ ЗАСАДИ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 21.05.2019 р., протокол № 5; № державної реєстрації 0120U002104).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С.О. Ішук.

Відповідальні виконавці: к.е.н., доц. Л.Й. Созанський, д.е.н., доц. Ю.В. Полякова, к.е.н., доц. Л.П. Коваль, к.е.н. Я.В. Кудря, к.е.н. О.В. Ляховська, к.е.н. Л.П. Казьмір, к.е.н. Н.О. Ривак, к.е.н. В.В. Косовська, пров. інж. О.С. Процевят.

Термін виконання: III кв. 2020 р. – II кв. 2023 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Емпірично доведено гіпотезу про наявність тенденції до формування нових регіональних індустріальних центрів, зорієнтованих на випуск промислової продукції із високою доданою вартістю та високим рівнем інноваційності. Розроблено та апробовано авторську методику діагностики функціонування промислового сектора економіки на макро і мезо рівнях за множиною показників інвестиційної, інноваційної і трудової (вираженої продуктивністю праці) активності, а також рентабельності діяльності суб'єктів господарювання. Особливістю такої методики є її комплексність, що полягає у поєднанні показників поточного (фактичного) стану та динаміки розвитку промисловості, узагальнених інтегральним показником (С.О. Ішук, Л.Й. Созанський).
- Здійснено моделювання структурних параметрів промислового сектора економіки Польщі за критерієм підвищення рівня інноваційності продукції на підставі комплексної оцінки результатів функціонування польської промисловості у регіональному розрізі. За допомогою методів кореляційно-регресійного аналізу доведено авторські гіпотези щодо впливу

інноваційності продукції на зайнятість та рівень оплати праці у промисловості. Розроблено економіко-математичну модель оптимізації структури промислового сектора економіки Польщі, яку розв'язано методом лінійного програмування. Цільовим функціоналом цієї моделі обрано такий рівень інноваційності продукції, при якому валова середня місячна заробітна плата працівників польської промисловості зростає удвічі (до середнього рівня у ЄС) (Л.Й. Созанський).

- Проведено порівняльну оцінку інноваційної активності промислового сектора економіки України, Польщі і Німеччини на внутрішньому та зовнішньому ринках. Визначено рівень інноваційності вітчизняної промислової продукції за видами виробництва у регіональному розрізі. Виділено три основні групи чинників, які впливають на інноваційну діяльність в Україні. Побудовано структуру доданої вартості промислових виробництв і розраховано імпортозалежність національної економіки у сегменті споживання високотехнологічної промислової продукції. Обґрунтовано способи стимулювання інноваційної діяльності в Україні (С.О. Ішук, Л.Й. Созанський).
- Доведено важливість прийняття Закону України «Про інноваційні парки». Запропоновано авторське уточнення терміну «інноваційний парк», виходячи з пріоритету національних інтересів. Розраховано залежність економіки України від імпорту продукції окремих високо- і середньо-високотехнологічних виробництв (Л.Й. Созанський).
- Визначено місце України серед країн Центральної та Східної Європи за рівнем промислової конкурентоспроможності у розрізі трьох індикаторів: виробництва та експорту продукції переробної промисловості; технологічної складності промислової продукції; частки промислового сектора економіки у ВВП і експорті. Систематизовано національні стратегії імплементації Індустрії 4.0, які прийнято країнами ЄС, з позиції адаптації кращих практик для України (Л.П. Коваль).
- Проведено комплексну оцінку ключових трендів розвитку машинобудування в Україні упродовж 2010-2020 років. Визначено основні тенденції та особливості виробничо-господарської, інвестиційно-інноваційної та зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств у регіональному розрізі. Здійснено розподіл областей України за типами технологічної спеціалізації

машинобудівних виробництв (С.О. Іщук, Л.П. Коваль, О.В. Ляховська).

- Запропоновано методичні засади проведення порівняльної оцінки економічних властивостей та організаційних параметрів промислових підприємств у нестабільному середовищі функціонування. Проведено системний аналіз та ідентифіковано піки у динаміці значень показників виробничо-господарської діяльності промислових підприємств; аналітично обґрунтовано рекурентність процесів і релевантність проблем розвитку суб'єктів господарювання в умовах глобальних економічних змін (Я.В. Кудря).
- Розроблено методичний підхід до таксономічної оцінки процесів розвитку промислових підприємств за нетиповими векторами активізації і стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, відповідно до обраних моделей та стратегій розвитку. Запропоновано методологічний підхід до консолідації організаційно-економічних механізмів залучення капіталу промислових підприємств у процесі формування їх інвестиційної політики та використання фінансового інструментарію оптимізації ризиків у ланцюгах створення доданої вартості (Я.В. Кудря).
- Здійснено аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі та українського експорту, зокрема в умовах пандемії COVID-19. Розраховано залежність показників соціально-економічного розвитку України від експортно-імпортних операцій з ЄС. Проведено структурно-динамічну оцінку українського експорту в регіональному розрізі. Визначено проблеми та перспективи нарощення зовнішніх поставок продукції вітчизняної металургії. Змодельовано основні параметри експортного потенціалу України. Обґрунтовано організаційно-економічні та інституційні механізми стимулювання експорту (С.О. Іщук, Ю.В. Полякова, Н.О. Ривак).
- На підставі оцінювання структури товарного експорту України та її регіонів визначено експортну спеціалізацію останніх за товарними групами. Проведено діагностику експортної активності на мезорівні за результатами розрахунку показників, які характеризують: експортоорієнтованість економіки, покриття експортом імпорту, технологічність експорту, високотехнологічну експортоорієнтованість промисловості. Здійснено розподіл областей на чотири умовні групи за рівнем їх експортної активності, виходячи зі значень інтегрального індекса, розрахованого методом середньої арифметичної величини часткових показників. Окреслено ключові

тенденції та проблеми у формуванні та розвитку експортного потенціалу України (С.О. Іщук, Ю.В. Полякова, О.С. Процевят).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: монографію, наукове видання, брошура, 2 розділи у монографіях, 32 статті у фахових виданнях (з них 5 – у виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus, 10 – в інших зарубіжних виданнях), 32 тези в матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 6 розробок (з них 5 – до центральних органів влади), впроваджено 5 розробок (в т.ч. 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи відповідає міжнародним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження: математично доведено залежність між зміною структурних параметрів (частки високо- і середньо-високотехнологічних виробництв та частки імпорту у структурі їх проміжного споживання) переробної промисловості і величиною співвідношення ВДВ/випуск..

Практична значимість дослідження: результати моделювання створюють аналітичний базис для вибору орієнтирів національної промислової політики.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

8. ЛОГІСТИЧНО-ТРАНСПОРТНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПРИКОРДОННИХ ОБЛАСТЕЙ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 21.07.2020 р., протокол № 8, № державної реєстрації 0121U108901).

Науковий керівник: д.е.н., с.н.с. Х.М. Притула

Основні виконавці: к.соц.н., с.н.с. А.О. Максименко; к.е.н., н.с. Х.П. Стельмах; к.е.н., н.с. Я.Я. Калат; к.е.н., н.с. І.П. Андрушків; м.н.с. О.П. Демедюк; м.н.с. В.М. Черторижський; пров.інж. Г.В. Горин.

Термін виконання: I кв. 2021 рік – II кв. 2023 рік.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розвинуто теоретичні та практичні засади дослідження логістично-транспортної інфраструктури регіонів України, що дозволило визначити основні детермінанти її формування і структурні елементи та ідентифікувати п'ять стадій розвитку транспортних коридорів (транспортний коридор-логістичний коридор-торговий

коридор-економічний коридор-коридор зростання). Обґрунтовано роль і місце сфери транспорту та логістики у стимулюванні регіонального розвитку, посиленні процесів міжнародної економічної інтеграції до глобальних ланцюгів доданої вартості та підвищення конкурентоспроможності регіонів на національному та світовому ринках (Х.М. Притула).

- Здійснено аналіз законодавчого регулювання розвитку транспортних мереж на рівні ЄС, зокрема, розглянуто стратегічні і програмні документи у сфері розвитку транспорту та передумови зародження транс'європейської транспортної мережі (TEN-T). Зокрема, досліджено чинне законодавство ЄС у транспортній сфері щодо забезпечення інтегрованості транспортних коридорів, системи сертифікації та реєстрації транспортних засобів, загальних правил здобуття професійної освіти та доступу до ринку праці, стандартів організації праці, системи оподаткування транспортних засобів, тарифів, вимог до безпеки тощо (Х.М. Притула, А.О. Максименко).
- Визначено основні тенденції та перспективи розвитку логістично-транспортної інфраструктури у транскордонному просторі Україна-ЄС на основі аналізу стратегічних та програмних документів сусідніх країн (Польщі, Словаччини, Румунії та Угорщини) щодо стану розвитку транспортної сфери, стратегій розвитку прикордонних регіонів України щодо будівництва та модернізації прикордонної інфраструктури, будівництва та реконструкції транспортних коридорів, розвитку логістичних центрів, хабів, терміналів, портів, індустриальних парків, а також програм технічної допомоги Європейського Союзу щодо модернізації окремих підсекторів галузі транспорту. Обґрунтовано основні пріоритети розвитку логістично-транспортної інфраструктури прикордонних регіонів за видами транспорту та за напрямками впливу на їх соціально-економічний розвиток, серед яких підвищення мобільності та енергоефективності, зменшення впливу на навколишнє середовище, безпечність тощо (О.П. Демедюк, Г.В. Горин, Я.Я. Калат, В.М. Черторижський).
- Систематизовано основні нормативно-правові акти національного законодавства у сфері транспорту, дорожнього господарства, надання послуг поштового зв'язку та інфраструктури. Здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення у розрізі автомобільного, залізничного, авіаційного та морського транспортів на предмет їх відповідності сучасним потребам ринку

пасажирських та вантажних перевезень та стандартам ЄС (Х.П. Стельмах).

- Досліджено чинні та перспективні маршрути основних транспортних коридорів, які проходять територією України, та нормативно-правове забезпечення їх функціонування. Зокрема, Пан'європейські транспортні коридори, TEN-T, ТРАСЕКА, Via Carpatia, Go Highway, Ініціатива трьох морів (3SI, або Three Seas Initiative). Оцінено відповідність пропускну здатності існуючої мережі автомобільних пунктів пропуску та національної мережі міжнародних транспортних коридорів. Проаналізовано інтегрованість національної мережі автомобільних доріг до європейської транспортної мережі на основі визначення зв'язки «пункт пропуску-транспортний коридор-автошляхи» (Х.М. Притула, А.О. Максименко, Я.Я. Калат).
- Розроблено систему алгоритмічного збору інформації щодо часу очікування у автомобільних пунктах пропуску на всіх ділянках державного кордону України на основі використання сервісу «Кордон». Вона дозволила зібрати зазначені дані протягом періодів 20.03-28.04.2021 р. та 21.07-26.08.2021 р. (кожні три години протягом доби) та проаналізувати мінімальний, середній та максимальний час очікування легкових та вантажних автомобілів на в'їзд і виїзд з України на пунктах пропуску на українсько-польській, українсько-словацькій, українсько-угорській та українсько-румунській ділянках державного кордону у розрізі часу доби і днів тижня (А.О. Максименко, Х.П. Стельмах, О.П. Демедюк).
- Проведено аналіз трафіку транспортних потоків через державний кордон України та основних економічних чинників впливу на їх зародження. Досліджено розподіл пропуску осіб та транспортних засобів за ділянками державного кордону, розраховано індекс навантаження на кордон. Визначено основні тенденції щодо структури та динаміки перетину кордону: збільшення навантаження на ділянці кордону, спільній з країнами-членами ЄС, зростання інтенсивності перетинів у категоріях автобусів та вантажних автомобілів, зростання частки автомобільного транспорту у транспортних перевезеннях (Х.М. Притула).
- На основі комплексного підходу проаналізовано особливості формування та розвитку індустриальних парків. Зокрема, досліджено сутність, характерні ознаки та основні типи індустриальних парків; правову базу їх функціонування;

особливості розвитку індустріальних парків в Україні та світовий досвід розвитку як індустріальних, так і транскордонних парків в контексті стимулювання соціально-економічного розвитку прикордонних територій та логістично-транспортної інфраструктури як одного з ключових її елементів (Я.Я. Калат).

- Обґрунтовано пріоритети розвитку транспортної галузі України у сфері вантажних перевезень за видами транспорту та видами перевезень (внутрішні, міжнародні, транзитні) на основі аналізу сфери транспортних послуг у розрізі регіонів України, моніторингу виконання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС у сфері транспорту, врахування основних тенденцій формування та реалізації європейської транспортної політики та нових викликів, пов'язаних із пандемією COVID-19 (Х.М. Притула, А.О. Максименко, І.П. Андрушків, Я.Я. Калат).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: 2 наукові видання, брошуру, 10 статей у фахових періодичних виданнях (з них 1 – у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus), 5 тез в матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 5 розробок (з них 4 – до центральних органів влади), впроваджено 3 розробки (в т.ч. 3 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається удосконаленням теоретичних та практичних засад дослідження розвитку логістично-транспортної інфраструктури регіонів України шляхом узагальнення теоретичних та нормативно-правових основ функціонування національних транспортних мереж та визначення основних детермінант формування і структурних елементів логістично-транспортної інфраструктури та розробки концептуальних засад та перспектив її розвитку у контексті забезпечення економічного зростання прикордонних областей Західного регіону України.

Практична значимість дослідження полягає в обґрунтуванні пріоритетів розвитку транспортної галузі України у сфері вантажних перевезень та розробленні рекомендацій щодо удосконалення її функціонування.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

9. ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ЧИННИКИ ТА РИЗИКИ ЕНДОГЕННОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 27.08.2020 р., протокол № 7, № державної реєстрації 0121U111754).

Науковий керівник: д.е.н., проф. М.І. Мельник.

Основні виконавці: д.е.н., доц. В.В. Борщевський, д.е.н., проф. І.Г. Бабець, к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк, к.е.н., доц. І.Р. Залуцький, к.е.н. І.В. Лещух, к.е.н. С.М. Ткач, к.е.н. О.Й. Жабинець, к.е.н. Н.Р. Синюра-Ростун, м.н.с. Р.Є. Яремчук

Термін виконання: III кв. 2021 р. – II кв. 2023 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Отримали подальшого розвитку дослідження впливу сучасних глобальних викликів та трендів на розвиток регіону, за результатами яких виділено сфери впливу мегатрендів на ендегенний розвиток регіону (резилентність економіки регіону до циклічних глобальних коливань та ризиків; включеність регіону до глобальних ланцюжків створення доданої вартості, згуртованість просторового соціально-економічного розвитку). Констатовано, що ключовим механізмом нівелювання негативного впливу глобальних чинників та трендів на розвиток регіону є посилення його просторової когерентності (М.І. Мельник, І.В. Лещух).
- Здійснено класифікацію глобалізаційних чинників впливу на ендегенний розвиток регіонів в сучасних соціально-економічних умовах, що, на відміну від існуючих методологічних підходів, дозволило обґрунтувати наявність глобалізаційних чинників трьох основних типів: інституційно-економічного, організаційно-адміністративного та суспільно-психологічного, кожен з яких має відкриту, гібридну та латентну форми свого вияву (В.В. Борщевський, І.Р. Залуцький).
- Обґрунтовано методологію дослідження зовнішньоекономічних чинників економічної безпеки регіону як сукупність методів: інтегральної оцінки впливу зовнішнього середовища на рівень зовнішньоторговельної, виробничої, науково-технічної та інвестиційної складових безпеки з урахуванням первинних ефектів та наслідків дії зовнішніх факторів; визначення чутливості інтегрального показника економічної безпеки до змін індикаторів, обумовлених зовнішніми чинниками; ранжування зовнішніх загроз залежно від ступеня їх впливу на рівень економічної безпеки регіону; прогнозних сценаріїв зміни індикаторів економічної безпеки під впливом зовнішньоекономічних чинників; моделювання складових економічної безпеки з використанням гіпотетичних значень індикаторів, розрахованих на основі прогнозування (І.Г. Бабець).

- Виявлено основні тренди та ризики розвитку глобальних ризиків в економічній, соціальній, екологічній, технологічній та політичній сферах. зокрема: загострення геополітичної роздробленості і глобальна економічна крихкість; нерівномірне відновлення економік після пандемії COVID-19, кризи засобів до існування, пролонгована стагнація, індустріальний колапс; масштабна зміна клімату, інституційне зниження впливу глобального співробітництва щодо захисту навколишнього середовища; збільшення цифрової нерівності, що зумовлює погіршення соціальних розривів і підриває перспективи інклюзивного відновлення; небезпека збоїв IT-інфраструктури та кібербезпеки; поширення інфекційних захворювань; розмивання соціальної згуртованості тощо (С.М. Ткач).
- Набуло подальшого розвитку дослідження впливу глобалізаційних чинників на міжнародну торгівлю на національному та регіональному рівнях, зокрема: встановлено, зростаючу роль цифровізації в умовах ризиків глобальної пандемії COVID-19; систематизовано основні переваги діджиталізації у міжнародній торгівлі (зменшення рівня монополізації міжнародного ринку товарів і послуг великими компаніями, зниження торговельних витрат, зміни структури торгівлі (збільшення торгівлі послугами), складності та довжини глобальних ланцюгів вартості (О.Й. Жабинець).
- Встановлено інституційні детермінанти розвитку бізнес-середовища регіонів України, які перешкоджають ефективному функціонуванню підприємництва та його конкурентоспроможності на глобальних ринках; виявлено, що регіональні особливості розвитку торгово-економічних зв'язків з ЄС мають різну глибину, яка має певну територіальну прив'язку і знижується від західних до центральних та східних регіонів країни; з'ясовано, що глобальним трендом економічного розвитку в пост глобалізаційних умовах є впровадження заходів на національному рівні на підтримку локального виробника, в т.ч. цінено ризики та переваги від запровадження заходів по наданню преференцій локальним виробникам в Україні (Н.Р. Синюра-Ростун).

За звітний період в рамках виконання роботи опубліковано 9 статей у наукових фахових виданнях (у т.ч. 2 статті опубліковані у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus/WofS, ще 1 стаття – за кордоном); 9 тез у матеріалах міжнародних та всеукраїнських конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 2 розробки

(з них 2 – до центральних органів влади), впроваджено 2 розробки (у т.ч. 1 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження: полягає у розробці теоретико-методичного апарату дослідження потенціалу ендегенного розвитку економіки регіонів України в умовах впливу глобалізаційних чинників в контексті обґрунтування політики адаптації до глобальних коливань на різних рівнях управління та світового досвіду захисту національного виробництва.

Практична значимість дослідження: полягає у розробці прикладних рекомендацій щодо ендегенного розвитку регіонів України, посилення резилентності їх економіки та формування механізмів зміцнення економічної безпеки, захисту та розвитку внутрішнього ринку споживання, підвищення конкурентних позицій на міжнародній арені в довгостроковій перспективі.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

10. МЕХАНІЗМИ ПРОАКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗНИЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ НАСЕЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ)

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 27.08.2020 р., протокол № 7, № державної реєстрації 0121U112014).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Т.Г. Васильців

Основні виконавці: Основні виконавці: д.е.н., проф. Л.К. Семів; к.е.н., с.н.с. В.Я. Бідак; д.е.н., с.н.с. М.М. Біль; д.е.н., с.н.с. О.Т. Риндзак; д.е.н. О.П. Мульська; к.е.н. О.О. Левицька; к.е.н. М.В. Бачинська; к.е.н. О.В. Махонюк; к.е.н. І.Є. Бараняк; к.е.н., с.н.с. Н.І. Андрусишин.

Термін виконання: III кв. 2021 р. – II кв. 2023 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розвинуто теоретико-методологічні основи дослідження соціальної вразливості населення регіону. Зокрема, на основі аналізу теоретичних підходів до її вивчення сформульовано дефініцію поняття «соціальна вразливість» та досліджено його співвідношення з іншими близькими поняттями (напр., соціальний ризик, соціальна стійкість, адаптаційні здібності та ін.) (О.Т. Риндзак).
- Розглянуто основні підходи до вивчення соціальної вразливості, розуміння понять «вразливість», «соціальна вразливість»,

«соціальний ризик» тощо. Розглянуто основні способи оцінювання соціальної вразливості. Встановлено, що оцінювання будуватиметься на вимірюванні та визначенні різних параметрів, таких як: величина (кількісна оцінка шкоди/втрати) соціального ризику, частота появи ризику чи ймовірність настання соціального ризику, оцінка можливостей і обмежень, а також визначенні їх сили впливу, наслідків тощо. Висвітлено основні принципи існуючих методик оцінки вразливості населення, розглянуто комплексну оцінку індексу соціальної вразливості, що має практичне застосування у США (Н.І. Андрусишин).

- Досліджено загальний зміст вразливості, її види з виокремленням соціальної вразливості. Наведено показові науково-проблемні фокуси дослідження соціальної вразливості за природно-техногенним, екологічним, еколого-економічним, соціально-демографічним, економіко-правовим, соціально-економічним, просторовим, управлінським, соціально-інклюзивним, міграційним, епідеміологічним напрямками. Виходячи зі змісту соціальної вразливості за соціально-економічним напрямком, побудовано її теоретичну платформу (М.М. Біль).
- Запропоновано методичний підхід до розрахунку регіонального індексу соціальної захищеності населення (на противагу подолання соціальної вразливості), яка передбачає розгляд стану захищеності населення через оцінку п'яти компонент: соціальної напруги, зайнятості та ринку праці, доходів та видатків, соціальної інфраструктури, освіти. В межах кожної компоненти виділені окремі підгрупи, які через використання відповідних показників формують її смислове наповнення та можуть найповніше відображати стан соціальної вразливості населення в регіонах, зокрема, в Карпатському регіоні. Адаптовано методи статистичного аналізу до розрахунку сукупності зазначених показників та апробовано методику розрахунку регіонального індексу соціальної захищеності населення (Л.К. Семів).
- Доведено, що інтенсифікація міграційних процесів об'єктивно позначається на ключових характеристиках соціальної системи. Визначено, що інструменти та засоби державної політики забезпечення соціальної стабільності. мають формуватися у проекції формування і посилення таких базисних засад, як: соціально-інституційне середовище; потужний пласт середнього класу в суспільстві; детінізація процесів суспільно-економічного обміну; структурна модернізація соціальної політики; сприятливий інституційно-психологічний базис (О.П. Мульска).

- Виявлено проблемні аспекти та запропоновано інструменти і заходи щодо розвитку сфери зайнятості в умовах інтенсифікації зовнішньої міграції населення України: створення і підвищення рівня якості існуючих робочих місць, активізація зайнятості на сільських територіях, усунення тіньової зайнятості та оплати праці, вирівнювання дисбалансів попиту і пропозиції на ринку праці. Реалізація визначених заходів державної політики дозволить мінімізувати ризики і загрози, підвищити ефективність регулювання зростаючих зовнішніх міграційних процесів в Україні (О.П. Мульска, О.О. Левицька).
- Систематизовано основні підходи до трактування поняття «соціально вразливі верстви населення». Проаналізовано цільові групи соціально вразливих верств населення. Обґрунтовано, що соціальний захист для вразливих верств населення забезпечується: фінансовою підтримкою; отриманням пенсій; наявністю програм медичного страхування, професійної підготовки, соціального страхування, шкільного харчування тощо. Визначено роль розвитку соціальної інфраструктури у зниженні соціальної вразливості населення (М.В. Бачинська).
- Здійснений аналіз соціального розвитку Карпатського регіону за окремими соціально-демографічними показниками, який засвідчує поширення негативних соціальних тенденцій в регіоні: таких як руйнування інституту сім'ї, низька охопленість дітей дошкільною освітою, високий рівень закордонної трудової міграції місцевого населення тощо. Розглянуті процеси ведуть до поглиблення нерівності та незахищеності найбільш соціально вразливих груп населення (О.В. Махонюк).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: 16 статей у фахових періодичних виданнях (з них 4 – в журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; ще 2 – в закордонних виданнях), 3 тези у матеріалах конференцій.

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у розробці методологічного підходу до оцінювання стану та тенденцій поширення соціальної вразливості населення, обґрунтуванні механізмів, інструментів і засобів зниження її рівня, розвитку ринку праці та удосконалення зайнятості населення, підвищення якості функціонування соціальної інфраструктури Карпатського регіону України в умовах інтенсифікації міграційних процесів, активізації

викликів та загроз глобальної зовнішньої і внутрішньої соціально-економічної нестабільності.

Практична значимість досліджень полягає в: удосконаленні методики аналізування стану соціальної вразливості населення регіону в умовах пандемій та глобальної, а також внутрішньодержавної соціальної та економічної нестабільності; прогнозуванні та своєчасній протидії викликам, ризикам і загрозам в соціальній сфері; критичній зміні підходів та формуванні на регіональному рівні якісної й ефективної, гнучкої та резистентної системи послаблення соціальної вразливості населення.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

ДОГОВІРНА ТЕМАТИКА

1. ІНСТИТУЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ РЕГІОНУ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ

Вид тематики: госпдоговірна (договори з Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації: №5-21 від 15.03.2021 р. (№ державної реєстрації 0121U110052); №6-21 від 2.11.2021 р. (№ державної реєстрації 0121U114167); №7-21 від 9.11.2021 р. (№ державної реєстрації 0121U114168); №8-21 від 20.11.2021 р. (№ державної реєстрації 0121U114700).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: к.е.н., ст. досл. Л.Я. Беновська, д.е.н., ст. досл. І.М. Гринчишин; к.е.н., доц. А.Р. Дуб.

Термін виконання: 15.03.2021 р. – 31.12.2021 р.

Основні результати досліджень:

- Етап 1. Досліджено стан та визначено закладів професійно-технічної освіти (ЗПТО), що потребують модернізації, а також потенційних роботодавців та інших учасників для участі у пілотному проекті зі створення наглядових рад, розвитку і підвищення якості функціонування закладів професійної освіти (ЗПО). Розроблено Положення про Наглядову раду при ЗПО, обґрунтовано програму діяльності наглядових рад (І.З. Сторонянська, Л.Я. Беновська, І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).
- Етап 2. Проведено комунікаційні зустрічі щодо створення наглядових рад і формування потенційних програм їх діяльності

для представників ЗППО. Здійснено залучення роботодавців до розроблення навчальних планів, оновлення змісту, структури, тривалості навчальних курсів. Організовано робочі зустрічі з роботодавцями та адміністрацією ЗПТО з приводу організації виробничого навчання та виробничої практики для зміцнення зв'язків системи навчання з виробництвом (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенювська, І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).

- Етап 3. Розроблено методику та проведено моніторинг якості професійної (професійно-технічної) освіти в галузево-територіальному розрізі. Обґрунтовано методики прогнозування надходження контингенту до ПТНЗ з урахуванням демографічної ситуації та інфраструктури регіону. Здійснено прогнозування потреби у робітничих кадрах в межах формування регіонального замовлення (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенювська, І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).
- Етап 4. Проведено аналіз існуючої та перспективної потреби у фахівцях – випускниках ЗПТО в розрізі районів та стратегічних підприємств Львівської області (обґрунтовано критерії та показники для прогнозування потреби у фахівцях – випускниках ЗПТО в розрізі районів та стратегічних підприємств; систематизовано та опрацьовано статистичний, соціологічний матеріал щодо існуючої та перспективної потреби у фахівцях – випускниках ЗПТО; розроблено прогноз потреби у фахівцях – випускниках ЗПТО в розрізі районів та стратегічних підприємств Львівської області); розроблено методику проведення маркетингу освітніх послуг у сфері ПТО засобами сайтів і відкритих портальних структур (обґрунтовано перелік індикаторів в розрізі сегментів ринку та сегментів освітніх послуг закладів професійної (професійно-технічної) освіти; здійснено маркетинг освітніх послуг у сфері ПТО засобами сайтів і відкритих портальних структур на основі розробленої методики); забезпечено просування послуг професійної (професійно-технічної) освіти в регіоні (розроблено рекомендацій щодо просування освітніх послуг ПТО, популяризації закладів ПТО та робітничих професій; реалізовано заходи з просування освітніх послуг ПТО, популяризації закладів ПТО та робітничих професій (4 заходи) (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенювська, І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Результати роботи у формі звітів за кожен етап передано замовнику (акт приймання-передачі науково-технічної продукції від 24.05.2021 р. за договором № 5-21 від 15. 03.2021 р.; акт приймання-передачі науково-технічної продукції від 4.11.2021 р. за договором №6-

21 від 2.11.2021 р.; акт приймання-передачі науково-технічної продукції від 23.11.2021 р. за договором №7-21 від 9.11.2021 р.; акт приймання-передачі науково-технічної продукції від 23.11.2021 р. за договором №8-21 від 20.11.2021 р.)

2. ПРОВЕДЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ РОЗРОБКИ ПРОЕКТІВ СТРАТЕГІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вид тематики: госпдоговірна (договори з Департаментом економічної політики Львівської обласної державної адміністрації №19/11 від 19.11.2021 р. (№ державної реєстрації: 0121U114313).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., доц. В.В. Борщевський, к.е.н., ст. досл. Л.Я. Беновська, к.е.н., доц. А.Р. Дуб, к.е.н. І.В. Лещух, м.н.с. Р.Є. Яремчук.

Термін виконання: 19.11.2021 р. – 15.12.2021 р.

Основні результати досліджень:

- Проведено соціально-економічний аналіз для розробки проектів стратегій територіальних громад Львівської області (Сколівська міська територіальна громада, Стрийська міська територіальна громада, Добросинсько-Магерівська сільська територіальна громада, Белзька міська територіальна громада). Проаналізовано демографічну ситуацію та ринок праці, екологічну ситуацію, розроблено галузеву структуру економіки громад, стан фінансово-бюджетної сфери територіальних громад та інше. Виявлено основні аспекти впливу господарської діяльності громад в контексті досягнення стратегічних та оперативних цілей їх розвитку, на стан довкілля та екологічну ситуацію в громаді (І.З. Сторонянська, В.В. Борщевський, Л.Я. Беновська, А.Р. Дуб, І.В. Лещух, Р.Є. Яремчук).
- Здійсно SWOT- аналіз територіальних громад з урахуванням основних ендегенних чинників, що визначають сильні та слабкі сторони економіки громад, а також зовнішніх можливостей і загроз для її подальшого розвитку. Розроблено SWOT-матриці (І.З. Сторонянська, В.В. Борщевський, Л.Я. Беновська, А.Р. Дуб, І.В. Лещух, Р.Є. Яремчук).
- Визначено сценарії розвитку Сколівської міської територіальної громади, Стрийської міської територіальної громади, Добросинсько-Магерівської сільської територіальної громади, Белзької міської територіальної громади (представлено базовий, оптимістичний, песимістичний сценарії, здійсненої їх

обґрунтування) (І.З. Сторонянська, В.В. Борщевський, Л.Я. Бенюска, А.Р. Дуб, І.В.Лещух, Р.Є.Яремчук).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Результати роботи у формі звіту передано замовнику (акт приймання-передачі науково-технічної продукції від 14.12.2021 р.).

3. ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МЕДИЧНОЇ ЕКОСИСТЕМИ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЬВІВЩИНИ.

Вид тематики: госпдоговірна ((виконується за відповідно до договору №14 від 19.10.2021 р. «Про надання безповоротної фінансової допомоги на виконання завдання 1 «Сприяння реалізації інноваційних проєктів Програми сприяння інноваційному та науково-технологічному розвитку у Львівській області на 2021-2025 роки» та договору «Про реалізацію та фінансування інноваційного проєкту «Формування інноваційної медичної екосистеми регіону в контексті підвищення конкурентоспроможності Львівщини» між Департаментом економічної політики Львівської обласної державної адміністрації, Державною установою «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України» та Комунальним некомерційним підприємством Львівської обласної ради «Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр» від 14.10.2021 р.; № державної реєстрації 0121U114578).

Науковий керівник: д.е.н., ст. досл. І.М. Гринчишин.

Основні виконавці: к.е.н., доц. А.Р. Дуб; к.е.н. Х.О. Патицька.

Термін виконання: 19.10. – 31.12.2021 р.

Основні результати досліджень:

- Здійснено моніторинговий огляд ринку медичних послуг та встановлено лідируючу позицію Львівської області у формуванні валової доданої вартості сфери охорони здоров'я серед решти регіонів. З'ясовано, що потенціал охорони здоров'я у Львівській області формують: локалізація потужних медичних та освітньо-наукових центрів; наявність висококваліфікованих медичних працівників та спеціалістів немедичного профілю, що надають медичні послуги; зростаючий попит на спеціалізовані медичні послуги. Обґрунтовано, що спеціалізація в медицині, фармації та санаторно-курортних послугах набуває більшої пріоритетності для Львівської області, з одного боку, через наслідки пандемії COVID-19, з іншого – через необхідність задоволення попиту на спеціалізовані медичні послуги високої якості як серед жителів

Львівської області, так сусідніх областей та жителів України загалом (І.М. Гринчишин, Х.О. Патицька).

- Проведено моніторинг надавачів послуг медичної реабілітації м. Львова та області. Охарактеризовано послуги, які вони надають, та обладнання, яке вони використовують для надання цих послуг. Виявлено, що послуги медичної реабілітації, які надають комунальні заклади, не достатньо забезпечені інноваційним обладнанням порівняно з приватними надавачами таких послуг. Зроблено акцент на необхідності покращення інноваційної складової матеріального забезпечення КНП ЛОР "Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр", який, де-факто, є єдиним в Західному регіоні комунальним закладом, який надає послуги медичної реабілітації для дітей з онкологією та ДЦП (А.Р. Дуб).
- Проведено круглий стіл «Формування інноваційної медичної екосистеми регіону в контексті підвищення конкурентоспроможності Львівщини» спільно з Департаментом економічної політики Львівської ОДА та Комунальним некомерційним підприємством Львівської обласної ради «Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр», інформаційні заходи з представниками надавачів медичних послуг щодо формування інноваційної екосистеми ринку медичних послуг регіону як драйвера конкурентоспроможності Львівщини (І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).
- За матеріалами дослідження підготовлено аналітичну записку «Інноваційна медична екосистема регіону як драйвер конкурентоспроможності Львівщини» (І.М. Гринчишин, А.Р. Дуб).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Результати роботи у формі звіту передано замовнику (акт приймання-передачі науково-технічної продукції №1 від 28.12.2021 р.)

4. СТИМУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНАХ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС: КРАЩІ ПРАКТИКИ КРАЇН СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА.

Вид тематики: тематика, що виконувалась за рахунок грантів міжнародних та закордонних організацій (Проект технічної допомоги Європейського Союзу, програма Еразмус+, напрям Жан Моне, за підтримки Європейського інструменту сусідства (European Neighbourhood Instrument) на виконання Міжнародного договору – Рамкової угоди між

Урядом України та Комісією Європейських Співтовариств від 12.12.2006 (ратифікована із заявою української сторони Законом України від 03.09.2008, № 360-VI). *Номер проекту:* 599948-EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-SUPPA).

Академічний координатор проекту: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Керівник проекту: д.е.н., с.н.с. Х.М. Притула.

Асистенти проекту: к.е.н. Я.Я. Калат, О.П. Демедюк.

Термін виконання: 01.09.2018 р. – 28.02.2022 р.

Партнери проекту: Інститут єврорегіональних студій (IERS), Румунія; Центр досконалості при Варшавській школі економіки (CEWSE), Польща; Університет Дебрецена, Угорщина; Університет Орадя, Румунія; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна; Академія державного управління, Республіка Молдова.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Здійснено дослідження особливостей формування та розвитку індустріальних парків України як інструмента транскордонного співробітництва та стимулювання місцевого економічного розвитку на прикордонних територіях. Охарактеризовано основні типи індустріальних парків, визначено їхні основні ознаки, досліджено світовий досвід їхнього розвитку. На основі вивчення еволюції нормативно-правових засад та порівняльного аналізу законодавства України та сусідніх країн-членів ЄС щодо забезпечення функціонування індустріальних парків окреслено пріоритетні напрямки їх розвитку в Україні (Х.М. Притула, Я.Я. Калат).
- В рамках виконання проекту проведено Міжнародний круглий стіл «Особливості місцевого економічного розвитку у транскордонному просторі Україна-Молдова-Румунія» (м. Кишинів, 10-11.06.2021 р.), присвячений питанням економічного розвитку прикордонних громад, пріоритетам транскордонного співробітництва, досвіду розробки та управління транскордонними проектами. За результатами проведення міжнародного круглого столу опубліковано наукове видання (Х.М. Притула, О.П. Демедюк, Я.Я. Калат, А.О. Максименко).
- Розроблено рекомендації щодо удосконалення законопроектів «Про транскордонне співробітництво» (№6082) на основі аналізу його змісту та за підсумками панельної дискусії «Транскордонне співробітництво: сутність, природа та правове регулювання в Україні», що відбулася в рамках Міжнародної науково-практичної

конференції «Досвід ЄС у стимулюванні місцевого економічного зростання у процесі європейської інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства» (м. Львів, 21-22.10.2021) (Х.М. Притула, О.П. Демедюк).

- За підсумками проведення панельної дискусії «Проблеми управління транспортними потоками при перетині державного кордону України» Міжнародної науково-практичної конференції «Досвід ЄС у стимулюванні місцевого економічного зростання у процесі європейської інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства» (м. Львів, 21-22.10.2021) розроблено рекомендації, що стосуються забезпечення конкурентоспроможності та ефективності національної економіки та економіки регіонів України, послідовної інтеграції до світової транспортної мережі, реалізації транзитного потенціалу країни та покращення якості надання послуг у сфері пасажирських та вантажних перевезень (Х.М. Притула, А.О. Максименко).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: 1 наукове видання та 1 брошуру; організовано міжнародну науково-практичну конференцію та круглий стіл.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 2 розробки (з них 2 – до центральних органів влади), впроваджено 1 розробку (в т.ч. 1 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається спрямованістю на вирішення таких важливих питань як оцінка та реалізація потенціалу місцевого економічного розвитку у транскордонному просторі України та сусідніх держав, розв'язання проблем розвитку місцевих прикордонних громад під час кризи COVID-19, а також використання, поширення та примноження знань на основі досвіду країн-членів ЄС щодо розвитку інструментів транскордонного співробітництва та їх впливу на соціально-економічне зростання прикордонних місцевих громад.

Практична значимість дослідження полягає в впровадженні передового європейського досвіду у питаннях інституційно-правового забезпечення та розвитку інструментів транскордонного співробітництва регіонів України.

III. НАУКОВО-ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІНТЕРЕСАХ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У звітному році науковцями Інституту підготовлено низку науково-експертних документів та матеріалів, пропозицій та рекомендацій в інтересах та на замовлення органів державної влади різних рівнів. Серед них:

Доповідна записка «Рекомендації щодо підвищення ефективності стратегування регіонального розвитку в Україні».

У доповідній записці обґрунтовано низку рекомендацій щодо удосконалення ефективності стратегування регіонального розвитку в Україні у контексті низки законодавчих ініціатив. Запропоновано удосконалення механізмів узгодження цілей та завдань секторальних політик для досягнення ефекту синергії між стейкхолдерами та використання можливостей міжгалузевого, внутрішньорегіонального, міжрегіонального партнерства. За результатами аналізу змісту ключових стратегічних документів (Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр., Національної економічної стратегії на період до 2030 року та Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року) запропоновано напрями їх узгодження у частині забезпечення досягнення регіональних цілей на засадах смарт-спеціалізації. Обґрунтовано зміни до діяльності Державного фонду регіонального розвитку у частині забезпечення фінансування пріоритетних напрямів смарт-спеціалізації та дотримання пропорційності фінансування заходів на різних рівнях стратегування (національному, регіональному, місцевому) зі збільшення частки фінансування територіальних громад порівняно із запропонованим у законопроекті №4200 розподілом. Доведено на підставі аналізу чотирьох моніторингових систем доцільність перегляду переліку моніторингових показників, а також методологічний перехід від оцінювання результативності до ефективності державної регіональної політики.

Направлена: Міністерство розвитку громад та територій України, Директорат регіональної політики; Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (листи №5/985 від 17.11.2021 р.). *Впроваджено:* Директорат регіональної політики Міністерства розвитку громад та територій України (лист №8/361/7292-21 від 03.12.2021 р.).

Пропозиції до проекту Закону України «Про інноваційні парки».

Доведено важливість прийняття Закону України «Про інноваційні парки». Запропоновано авторське уточнення терміну «інноваційний парк», виходячи з пріоритету національних інтересів. Розраховано залежність економіки України від імпорту продукції окремих високо- і середньо-високотехнологічних виробництв. Аргументовано недоцільність вважати інноваційними парками організаційні структури, які спеціалізуються на ІТ-аутсорсингу для ТНК.

Направлено: Генеральному директору директорату науки та інновацій Міністерства освіти і науки України (лист № 9/242 від 08.07.2021 р.); Департаменту забезпечення зв'язків із Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України Офісу Президента України (лист № 9/243 від 08.07.2021 р.).

Науково-аналітична записка «Зауваження та пропозиції до Проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» від 02.06.2021 року рестр. № 5600».

В науково-аналітичній записці висвітлено недоліки Проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» від 02.06.2021 року рестр. № 5600» та викладено пропозиції щодо його системного удосконалення в контексті повноцінного забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави на засадах імплементації зарубіжного досвіду диференціації податкового навантаження, детінізації економічної діяльності, звуження деструктивного фіскального впливу, як чинника посилення майнового розшарування населення, зокрема в сільській місцевості.

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики; Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації (лист № 05/238 від 08.07.2021 р.). *Впровадження:* Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації (лист №17-606/0/2-21 від 19.07.2021 р.).

Доповідна записка «Обґрунтування необхідності прийняття та проєкт Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку у гірських зонах України» зі змінами й доповненнями.

Обґрунтовано необхідність запровадження спеціального режиму інвестиційної діяльності на гірських територіях Українських Карпат. Викладено зі змінами й доповненнями текст Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях

пріоритетного розвитку у гірських зонах України», зареєстрованого Верховною Радою України за № 4102 від 18.02.2016 р., та запропоновано регіональним органам місцевого самоврядування й державної виконавчої влади ініціювати повернення до розгляду законопроекту Верховною Радою України.

Направлено: Голові Львівської обласної ради (лист № 7/301 від 03.09.2021 р.); Голові Львівської обласної державної адміністрації (лист № 7/302 від 03.09.2021 р.). *Впровадження:* Львівська обласна рада, (лист № 02-вих-2042 від 01.10.2021); Львівська обласна державна адміністрація (лист № 517-11925/0/2-21/1-11.1.3 від 11.10.2021 р.).

Зауваження та пропозиції до проекту Закону України про особливості стимулювання регіонального розвитку від 10.06.2021 року.

В науково-аналітичній записці висвітлено недоліки проекту Закону про особливості стимулювання регіонального розвитку від 10.06.2021 року реєстр.№ 5649» та викладено аргументи щодо його системного удосконалення та доопрацювання.

Направлено: Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної ради України» (лист №01/265 від 22.07.2021 р.). *Впровадження:* Висновок Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування від 08.09.2021 р. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72199.

Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону «Про засади державної регіональної політики» (реєстраційний 5323 від 01.04.2021 року).

Обґрунтовано особливості та недоліки сучасного правового регулювання державної регіональної політики в Україні. Розкрито проблемні аспекти проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики» (у відповідь на лист Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України № 04-23/10-2021/140617 від 26.04.2021 р.). Визначено ризики реалізації цього законопроекту в сучасних умовах, обґрунтовано необхідність його доопрацювання. Викладено пропозиції щодо необхідних законодавчих змін в контексті повноцінного правового регулювання цієї політики та забезпечення збалансованого розвитку держави, регіонів та територіальних громад.

Направлено: Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної ради України» (1/130 від 12.05.2021 р.). *Впровадження:* Висновок Комітету Верховної Ради України з питань організації

державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування від 19.05.2021 р. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71562

Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них (оренди, суперфіцію, емфітензису)» через електронні аукціони» (реєстраційний №2195 від 01.10.2019 р.).

В науково-аналітичні записці розкрито проблемні аспекти імплементації законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них (оренди, суперфіцію, емфітензису)» та обґрунтовано пропозиції щодо його системного доопрацювання.

Направлено: Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (лист №1/60 від 16.02.2021). *Впровадження:* Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (лист №2852-06/16183-07 від 15.03.2021).

Доповідна записка «Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції)».

У рамках проведення електронних консультацій з громадськістю щодо проекту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції)», яке відбулося на офіційному веб-сайті Міністерства розвитку громад та територій України та тривало з 15 червня по 29 червня 2021 року, проаналізовано зміст проекту та розроблено зауваження та пропозиції до нього.

Направлено: Міністерству розвитку громад і територій України; Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу; Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (лист № 5-1/203 від 24.06.2021). *Впроваджено:* Міністерство розвитку громад та територій України (Звіт за результатами проведення громадського обговорення до проекту Закону України «Про транскордонне співробітництво (у новій редакції)» від 13.07.2021 р.. URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/rezultati-publichnogo-gromadskogo-obgovorennya-grom-convers/zvit-za-rezultatamy-provedennya-gromadskogo-obgovorennya-do-proektu-zakonu-ukrayiny-pro-transkordonne-spivrobitnytstvo-u-novij-redakciji/>

Рекомендації Міжнародної науково-практичної конференції «Досвід ЄС у стимулюванні місцевого економічного зростання у процесі європейської інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства» щодо реалізації транзитного потенціалу України.

Рекомендації розроблено за підсумками проведення панельної дискусії «Транскордонне співробітництво: сутність, природа та правове регулювання в Україні» міжнародної науково-практичної конференції «Досвід ЄС у стимулюванні місцевого економічного зростання у процесі європейської інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства», проведеної в рамках реалізації міжнародного проекту «Стимулювання місцевого економічного зростання у прикордонних регіонах у процесі європейської інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства» за напрямком «Жан Моне – Підтримка асоціацій» Програми ЄС ERASMUS+. Рекомендації стосуються забезпечення конкурентоспроможності та ефективності національної економіки та економіки регіонів, послідовної інтеграції до світової транспортної мережі, реалізації транзитного потенціалу країни та покращення якості надання послуг у сфері пасажирських та ватажних перевезень.

Направлено: Державна служба статистики України (лист №5-1/958 від 25.11.2021 р.); Державна прикордонна служба України (лист №5-1/959 від 25.11.2021 р.); Державне агентство автомобільних доріг України (лист №5-1/960 від 25.11.2021 р.); Міністерство закордонних справ України (лист №5-1/961 від 25.11.2021 р.); Міністерство розвитку громад і територій України (лист №5-1/962 від 25.11.2021 р.); Міністерство інфраструктури України (лист №5-1/963 від 25.11.2021 р.); Державна митна служба України (лист №5-1/964 від 25.11.2021 р.); ОДА Волинської, Львівської, Чернівецької, Закарпатської, Івано-Франківської та Одеської областей (листи №5-1/965 від 25.11.2021 р.). *Впровадження:* Міністерство розвитку громад та територій України (лист №7/36/19238-21 від 14.12.2021).

Науково-аналітична записка «Вдосконалення інструментів екологічного оподаткування та нормативно-правового регулювання екологічної безпеки в системі загальнодержавного, регіонального й місцевого рівнів управління».

У науково-аналітичній записці виходячи з концептуальних засад реформування системи територіальної організації влади в Україні на принципах децентралізації та субсидіарності обґрунтовано зміни повноважень органів публічної влади у сфері охорони навколишнього природного середовища, основні напрями екологізації системи

оподаткування, пропорцій розподілу надходжень екологічного податку між бюджетами та пропозиції щодо напрямів їх використання.

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (лист № 7/966 від 25.11.2021 р.); Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист № 7/969 від 25.11.2021 р.); Комітет Верховної Ради України з питань фінансової, податкової та митної політики (лист № 7/967 від 25.11.2021 р.); Міністерство фінансів України (лист № 7/968 від 25.11.2021 р.); обласні ради, департаменти (управління) екології та природних ресурсів обласних державних адміністрацій (листи № 7/972 від 25.11.2021 р.). *Впровадження:* Львівська обласна державна адміністрація, Департамент екології та природних ресурсів (лист № 31-9018/0/2-21 від 26.11.2021 р.).

Пропозиції щодо удосконалення системи індикаторів економічної безпеки держави в рамках опрацювання Стратегії економічної безпеки України.

В рамках опрацювання Стратегії економічної безпеки України (запит Відділення економіки НАН України від 29.10.2021 р. № 226/71) подано пропозиції щодо удосконалення системи індикаторів економічної безпеки держави та обґрунтовано доцільність доповнення переліку індикаторів: а) інвестиційної безпеки показниками «частка інвестицій у високотехнологічні галузі промисловості в загальних обсягах прямих іноземних інвестицій», «частка інвестицій у високотехнологічні галузі промисловості в загальних обсягах капітальних інвестицій»; б) зовнішньоекономічної безпеки показниками «частка високотехнологічної продукції у загальних обсягах експорту», «коефіцієнт технологічної залежності». Обґрунтовано порядок розрахунку зазначених індикаторів та вказано джерела інформації щодо статистичних даних для їх розрахунку.

Направлено: Відділення економіки НАН України (лист № 1/864 від 5.11.2021).

та ін.

IV. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

За результатами досліджень в 2021 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 109 розробок (наукових доповідей, доповідних та наукових записок, аналітичних та експертних матеріалів, методичних рекомендацій тощо), впроваджено 77 розробок (впровадження отримали ще 4 розробки, направлені у 2020 р.). Із них за бюджетною програмою 6541030 підготовлено 55 розробок, впроваджено 45 розробок. За бюджетною програмою 6541230 підготовлено 54 розробки, впроваджено – 32.

Приклади впроваджених розробок:

Наукова доповідь «Функціональні типи територій як об’єкт державної регіональної політики: методичні підходи до ідентифікації».

Автори: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська, к.е.н., ст. досл. Л.Я. Бенювська, к.е.н., с.н.с. П.В. Жук, к.е.н., доц. І.Р. Залуцький, к.е.н., доц.. А.Р. Дуб, д.е.н., проф. М.І. Мельник, к.е.н. Я.Я.Калат, к.е.н. Х.О. Патицька, д.е.н., с.н.с. Х. М. Притула, д.е.н., проф. С.Л. Шульц, к.е.н., с.н.с. С. Д. Щеглюк, д.е.н., с.н.с. І.А. Колодійчук, д.е.н., с.н.с. І.Р. Тимечко.

Направлено: Міністерству розвитку громад і територій України (лист № 1/32 від 25.02.2021 р.)

Визначено проблеми реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки в частині запровадження функціональної типології територій, зокрема щодо ідентифікації територій за кожним функціональним типом, критеріїв визначення проблемності / неproblemності територій, чіткого переліку територій, які можуть бути віднесені до певної групи. Розроблено методологічні засади ідентифікації функціональних типів територій (8 функціональних типів), які враховують методичні підходи європейської регіональної політики та спрямовані на максимальну гармонізацію національної статистичної системи з європейськими нормами та стандартами.

Впроваджено Міністерство розвитку громад і територій України (лист №7/38/20052-21 від 16.03.2021); Міністерство розвитку громад і територій України. Директорат регіональної політики (лист №8/361/2413-21 від 12.05.2021); Житомирська ОДА (лист № 07/729/0/2-21/16 від 07.05.2021); Черкаська ОДА (лист №01/01-25/3229/01/01-25/10228 від 07.05.2021); Кіровоградська ОДА (лист 01-32/209/0.2 від

06.05.2021); Закарпатська ОДА (лист № 2798/06-06 від 20.04.2021); Херсонська ОДА (лист № 4903/0-21/01-01-01-58/344-5106 від 30.04.2021); Тернопільська ОДА (лист №06-19/421 від 19.04.2021); Запорізька ОДА (лист №.03742/08-32 від 24.05.2021).

Науково-аналітична записка «Фінанси територіальних громад України в умовах пандемії: аналіз змін поведінки суб'єктів економіки та напрями протидії негативним наслідкам».

Автори: д.е.н. Г.В. Возняк, к.е.н. Х.О. Патицька.

Направлена:. Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (лист №08/218 від 05.07.2021 р);

Комітет ВРУ з питань економічного розвитку (лист №08/219 від 05.07.2021 р); Міністерство розвитку громад і територій (лист № 08/220 від 05.07.2021).

Фінансово-економічна криза, спричинена поширенням пандемії Covid-19, характеризується безпрецедентним масштабом та є унікальною як у контексті впливу на сфери життєдіяльності людини, так і в частині територіального поширення. Попри сильні короткочасні соціальні, економічні та політичні шоки, ця криза матиме і довгострокові наслідки для економіки (як то у сфері розвитку людського капіталу, зміни продуктивності праці, публічного управління та фінансів, в тому числі за рахунок зміни поведінки людей, активізації процесу цифровізації тощо). В науково-аналітичній записці проведено моніторинг проблем, подано аналітичні оцінки та обґрунтування напрямів мінімізації негативних наслідків впливу пандемії на фінансово-економічну спроможність територіальних громад з урахуванням поведінкових аспектів.

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій (лист № 8/36.5.1/4056-21 від 15.07.2021 р.); Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (лист № 04-23/13-2021/241745 від 20.07. 2021 р.); Комітет з питань економічного розвитку (лист № 04-16/14-2021/237349 від 16.07. 2021 р.).

Наукова доповідь «Українське машинобудування в умовах глобальних змін: регіональний вимір».

Автори: д.е.н., проф. С.О. Ішук, к.е.н. Л.Й. Созанський, д.е.н., проф. Ю.В. Полякова, к.е.н., доц. Л.П. Коваль, к.е.н. О.В. Ляховська, к.е.н. Ривак Н.О.

Направлено: голові підкомітету з питань промислової політики Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (лист № 9/954 від 23.11.2021 р.), заступнику Міністра з питань стратегічних галузей промисловості України (лист № 9/952 від 23.11.2021 р.), директору директорату розвитку реального сектора економіки Міністерства економіки України (лист № 9/953 від 23.11.2021 р.), головам обласних державних адміністрацій (листи № 9/955 від 23.11.2021 р.).

Окреслено світові тенденції розвитку машинобудування в умовах глобальних змін. Визначено місце України серед країн ЄС за ключовими показниками функціонування машинобудівних виробництв. Проаналізовано виробничо-господарські та інвестиційно-інноваційні аспекти діяльності підприємств машинобудування у регіональному розрізі. Проведено оцінку зовнішньоекономічних операцій у сегменті машинобудування. Діагностовано проблеми розвитку машинобудування в Україні та запропоновано способи їх вирішення.

Впровадження: Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України (лист №20/1.5-10.4/6226 від 07.12.2021 р.); Донецька обласна державна адміністрація. Департамент розвитку базових галузей промисловості (лист №2875/0/111-21 від 30.11.2021 р.); Полтавська обласна державна адміністрація. Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій (лист № 03.2-06/2629 від 30.11.2021 р.); Херсонська обласна державна адміністрація (лист №15016/0-21/01-01-58/311-14570 від 01.12.2021 р.).

Науково-аналітична записка «Інституційне забезпечення контролю екологічного стану ґрунтів в Україні: проблеми, шляхи вирішення»

Автори – к.е.н., с.н.с. П.В. Жук; к.геогр.н, доц.Ф.Я. Кіпчач; к.н.д.у. І.М. Куліш.

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (лист № 7/307 від 07.09.2021); Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист № 7/306 від 07.09.2021); Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (лист № 7/309 від 07.09.2021); Міністерство аграрної політики та продовольства України (лист № 7/308 від 07.09.2021); Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб (лист № 7/310 від 07.09.2021); Департаменти (управління) екології та природних ресурсів облдержадміністрацій;

постійні комісії з питань екології та раціонального використання природних ресурсів обласних рад (листи № 7/310 від 07.09.2021).

В науково-аналітичній записці здійснено аналіз інституційного забезпечення контролю екологічного стану ґрунтів в Україні, наведено характеристики сучасного екологічного стану ґрунтів, ідентифіковано проблемні питання інституційного вдосконалення системи контролю ґрунтів та запропоновано заходи з їх вирішення. Обґрунтовано запровадження екоземельного податку як джерела фінансування робіт з державного екологічного контролю ґрунтів.

Впровадження: Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист № 25/7-11/22110-21 від 19.10.2021 р.); Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (лист № 8-28-0.193-13140/2-21 від 21.10.2021 р.); Департамент екології та природних ресурсів Львівської ОДА (лист № 31-7429/0/2-21 від 29.09.2021 р.); Департамент захисту довкілля та енергетики Сумської ОДА (лист № 01-20/2631 від 24.09.2021 р.); Управління екології та природних ресурсів Миколаївської ОДА (лист № 3276/01.1-04/04 від 30.09.2021 р.); Департамент екології та природних ресурсів Одеської ОДА (лист № 4443/06-17/3926 від 28.09.2021 р.); Департамент екології, природних ресурсів та паливно-енергетичного комплексу Кіровоградської ОДА (лист № 26-01-23/3370/026 від 20.10.2021 р.); Рівненська обласна рада (лист № 03/02-09 від 11.10.2021 р.); Донецька обласна рада (лист № 4-32-0408 від 22.10.2021 р.); Департамент природних ресурсів та екології Хмельницької ОДА (лист № 5116 від 25.10.2021 р.); Департамент екології, природних ресурсів та паливно-енергетичного комплексу Кіровоградської ОДА (лист № 26-01-23/3370/0 від 20.10.2021 р.); Департамент екології та природних ресурсів Рівненської ОДА (лист № 2979/05/1-05.21 від 27.10.2021 р.); Управління екології та природних ресурсів Житомирської ОДА (лист № 4576/1-7/2-4-2212 від 20.10.2021 р.); Рівненська обласна рада (лист № 03/02-09 від 08.11.2021 р.); Харківська обласна рада, Постійна комісія з питань екології, природокористування, охорони довкілля, надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків (лист № 02-26/54 від 08.11.2021 р.); Одеська обласна рада (лист № 6043/0/03 -14/21/4033 від 11.11.2021); Департамент агропромислового розвитку Харківської ОДА (лист № 08-34/05/1985 від 01.12.2021 р.); Департамент захисту довкілля та природокористування Харківської ОДА (лист № 03.01-14/5974 від 08.12.2021 р.)

Наукова доповідь «Ефективність використання потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України».

Автори: д.е.н., проф. М.І. Мельник, д.е.н., доц. В.В. Борщевський; д.е.н., проф. І.Г. Бабець, к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк, к.е.н., доц. І.Р. Залуцький, к.е.н. І.В. Лещух, к.е.н. О.Й. Жабинець, к.е.н., с.н.с. О.І. Гулич, к.е.н., доц. А. Р. Дуб, к.е.н. Н. Р. Синюра-Ростун, Р. Є. Яремчук.

Направлена: Міністерство інфраструктури України; Міністерство розвитку громад та територій України; Міністерство фінансів України обласні державні адміністрації (листи № 5/50 від 16.03.2021 р.).

Розроблено та апробовано методичні підходи до виявлення видів економічної діяльності в секторі комерційних послуг зі зростаючою соціально-економічною віддачою та стратегічною конкурентоспроможністю. Проведено аналіз ефективності використання потенціалу окремих сфер комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України.

Впровадження: Департамент економічного розвитку і торгівлі Тернопільської ОДА (лист № 06-19/398 від 15.04.2021 р.); Департамент економіки та цифровізації Київської ОДА (лист №152 від 26.04.2021 р.); Закарпатська ОДА (лист № 1986/06-06 від 21.04.2021 р.); Департамент соціального захисту населення Харківської ОДА (лист № 01-29/07/01/3753 від 19.04.2021 р.); Херсонська ОДА (лист №109 від 19.04.2021 р.); Департамент економічного розвитку, курортів і туризму Хмельницької ОДА (лист № 04.01-590/21 від 13.04.2021 р.); Запорізька ОДА (лист №175 від 14.05.2020 р.); Одеська ОДА (лист №176 від 14.05.2021 р.); Чернігівська ОДА (лист 01-01-18/3868 від 14.05.2021 р.).

До центральних державних органів країни у звітному році скеровано 43 розробки, з них впроваджено 22 розробки. Впровадження на рівні центральних органів влади у звітному році отримала ще 1 розробка, направлена у 2020 р.

Серед них:

Науково-аналітична записка «Формування нової моделі регіонального розвитку України: просторові економічні трансформації і ризики»

Автори: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська, к.е.н., ст.досл. Л.Я. Беновська

Направлена: Міністерство економіки України; Міністерство розвитку громад і територій України, Директорат регіонального розвитку (лист №1/312 № від 10.09.2021 р.),

У науково-аналітичній записці виявлено та проведено аналіз сучасних просторових тенденцій економічного розвитку регіонів, визначено основні характеристики нової моделі регіонального розвитку України. На основі дослідження тенденцій регіонального розвитку в кризових умовах фінансово-економічної турбулентності встановлено сучасні ризики економічного зростання регіонів, основними з яких є ризик подальшої втрати спроможності економіки України та її регіонів до досягнення стійкого зростання, ризик відкладеного ефекту згортання економічного зростання вже у короткостроковому періоді, ризик поглиблення дисбалансів економічного розвитку регіонів України, зокрема за рахунок надмірної концентрації публічних інвестицій в кількох регіонах, ризик низької продуктивності публічних інвестицій, ризик посилення ірраціональності споживчої поведінки населення у короткостроковій перспективі.

Впровадження: Міністерство розвитку громад і територій України(лист 7/31/15082-09 № від 1.12.2021 р.),

Наукова записка «Діагностика проблем інноваційного розвитку промисловості України».

Автор: к.е.н. Л.Й. Созанський.

Направлено: Голові підкомітету з питань промислової політики Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, Заступнику Міністра з питань стратегічних галузей промисловості України (листи № 9/340 від 21.09.2021 р.), головам обласних державних адміністрацій (листи № 9/341 від 21.09.2021 р.).

Здійснено порівняльну оцінку інноваційної активності промислового сектора економіки України, Польщі і Німеччини на внутрішньому та зовнішньому ринках. Визначено рівень інноваційності вітчизняної промислової продукції за видами виробництв у регіональному розрізі. Виділено три основні групи чинників, які впливають на інноваційну діяльність в Україні. Побудовано структуру доданої вартості промислових виробництв і розраховано імпортозалежність національної економіки у сегменті споживання високотехнологічної промислової продукції. Обґрунтовано способи стимулювання інноваційної діяльності в Україні.

Впровадження: Підкомітет з питань промислової політики Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (лист №04-16/262 від 20.10.2021 р.); Харківська обласна державна адміністрація. Управління розвитку промисловості (лист №01-03-02/865 від 07.10.2021 р.); Херсонська обласна державна адміністрація (лист №12398/0-21/01-01-58/311-12442 від 12.10.2021 р.); Тернопільська обласна державна адміністрація. Департамент економічного розвитку і торгівлі (лист №02-26/970 від 20.10.2021 р.); Черкаська обласна державна адміністрація (лист №01/01-25/7724/01/01-25/24416 від 21.10.2021 р.); Закарпатська обласна державна адміністрація (лист №7531/06-06 від 25.10.2021 р.).

Науково-аналітична доповідь «Функціонування ринку вантажних перевезень в Україні: фактори впливу та пріоритети розвитку».

Автори: д.е.н., с.н.с. Х.М. Притула; к.соц.н. А.О. Максименко; к.е.н. Х.П. Стельмах; к.е.н. Я.Я. Калат; к.е.н. І.П. Андрушків; м.н.с. О.П. Демедюк; І.М. Кирик .

Направлено: Міністерство інфраструктури України; Міністерство розвитку громад і територій України; Державна митна служба України; Державна прикордонна служба України (листи №5-1/1020 від 15.12.2021 р.); ОДА Волинської, Львівської, Чернівецької, Закарпатської та Івано-Франківської областей (листи №5-1/1019 від 15.12.2021 р.).

У науково-аналітичній доповіді представлено результати дослідження основних тенденцій розвитку сфери транспортних послуг як на внутрішньому ринку України, так і на міжнародному, окреслено її роль у стимулюванні регіонального економічного розвитку. На основі аналізу динаміки та структури перевезення вантажів та вантажообігу ідентифіковано основні стримуючі фактори нарощення міжнародних та транзитних вантажних перевезень. Оцінено трафік транспортних потоків через державний кордон за категоріями перетинів та ділянками державного кордону та пропускну спроможність мережі пунктів пропуску на ділянках державного кордону, спільних з країнами ЄС. Запропоновано напрями розвитку транспортно-логістичної інфраструктури національної мережі міжнародних транспортних коридорів та розбудови митного кордону України.

Впровадження: Адміністрація Державної прикордонної служби України (лист №233-39535/0/6-21-Вих від 23.12.2021); Департамент економічної політики Львівської ОДА (лист №2-52/640 від 29.12.2021).

Науково-аналітична записка «Інструменти розвитку ринку міграційних послуг в Україні».

Автори: д.е.н., с.н.с. Біль М.М., к.е.н. Махонюк О.В.

Направлена: : Департамент з питань економічної політики Офісу Президента України; Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування; Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів; Департамент гуманітарної та соціальної політики Кабінету Міністрів України; Міністерство розвитку громад та територій України; Міністерство соціальної політики України; Державна прикордонна служба України; Державна міграційна служба України; головні управління Державної міграційної служби України у Львівській, Закарпатській, Івано-Франківській, Чернівецькій областях; Львівська обласна державна адміністрація; Державна служба України з питань праці; Державний центр зайнятості; Львівський обласний центр зайнятості (листи № 6/163 від 01.06.2021 р.).

За результатами аналізу міграційних процесів, стану ринку міграційних послуг, діяльності посередників, структури та якості надання послуг визначено ключові недоліки функціонування ринку міграційних послуг в Україні. Обґрунтовано інструменти державної політики (запровадження системи моніторингу за станом та розвитком ринку, популяризація посередників, які здійснюють свою діяльність легально й соціально відповідально, легалізація та ліцензування діяльності існуючих неофіційних посередників, посилення відповідальності за надання неякісних послуг, покращення системи інституційного захисту українців за кордоном), реалізація яких орієнтована на розвиток і підвищення ефективності функціонування ринку міграційних послуг в Україні.

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист №7/36.5.1/8306-21 від 09.06.2021 р.); Державна служба України з питань праці (лист № 3898/3.1/4.2-21 від 8.06.2021 р.); Управління державної міграційної служби Івано-Франківській області (лист №2601.4-3931/26.2.21 від 01.07.2021 р.); Львівська обласна державна адміністрація Департамент економічної політики (лист №11-928/0/2-21 від 18.06.2021 р.).

Науково-аналітична записка «Державне регулювання у сфері поводження з відходами в умовах децентралізації влади: аналіз поточної ситуації та шляхи удосконалення».

Автор: д.е.н., с.н.с. І.А. Колодійчук.

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування; Комітет Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг; Міністерство розвитку громад та територій України; Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України; Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України ; Всеукраїнська екологічна ліга (листи № 7/199 від 22.06.2021 р.).

Представлено аналіз поточної ситуації в системі державного регулювання у сфері поводження з відходами, розроблено пропозиції щодо його удосконалення крізь призму правових, організаційно-адміністративних та економічних підходів до впорядкування суспільних відносин у системі управління відходами.

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 254 від 22.07.2021 р.).

V. КООРДИНАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗВ'ЯЗКИ З ОСВІТОЮ

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. При виконанні досліджень з даної проблематики Інститут здійснював координацію своєї роботи з Відділенням економіки НАН України та установами Відділення.

В процесі виконання досліджень та впровадження їх результатів, організації конференцій та круглих столів Інститут співпрацював із органами центральної, регіональної та місцевої влади, вищими навчальними закладами, громадськими організаціями. Розробки Інституту з широкого спектру проблем регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів України висвітлені у наукових доповідях, доповідних записках, аналітичних та експертних матеріалах, рекомендаціях, надсилалися, зокрема, до: *Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств, профільних комітетів Верховної Ради України, обласних державних адміністрацій та обласних рад; міських рад Західного регіону України; районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування Львівської області, громадських та підприємницьких асоціацій та ін., переважна більшість яких були використані ними у своїй роботі.*

Так, в рамках цієї діяльності, з проблематики регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів Інститутом було підготовлено та надіслано до центральних органів влади органів зауваження та пропозиції до законопроектів: *«Про внесення змін до Закону «Про засади державної регіональної політики»», «Про особливості стимулювання регіонального розвитку»; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них», «Про інноваційні парки», «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень», розроблено проєкт Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку у гірських зонах України».* Здійснювалася координація роботи з Міністерством розвитку громад і територій України щодо реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки в частині ідентифікації та механізмів розвитку функціональних типів територій. Зокрема, д.е.н., проф.

Сторонянська І.З. виступила із доповіддю «Функціональні типи територій в контексті реалізації ДСРР – 2027» під час обговорення Національної економічної стратегії – 2030 за напрямком «Регіональний розвиток» (Міністерство розвитку громад та територій України, 3-4 березня 2021 р.).

За тематикою досліджень проблем *транскордонного співробітництва* Інститутом зокрема підготовлено зауваження та пропозиції до проєкту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції)». та низку науково-аналітичних та експертних матеріалів, які були скеровані профільним міністерствам та відомствам, комітетам Верховної ради України, обласним державним адміністраціям.

Провідні науковці Інституту входять до складу Наукової ради та експертних груп при Міністерстві освіти і науки України, зокрема:

- д.е.н., проф. Сторонянська І.З; д.е.н., проф. Іщук С.О. входять до складу секції за фаховим напрямом «Економіка» Наукової ради Міністерства освіти і науки України;
- д.е.н., проф. Сторонянська І.З, – заступник голови експертної групи ЕГ-02 з оцінювання ефективності діяльності наукових установ за напрямом «Суспільні науки» ;
- д.е.н., проф. Шульц С.Л. входить до складу експертної групи ЕГ-02 з оцінювання ефективності діяльності наукових установ за напрямом «Суспільні науки».
- д.е.н., проф. Мельник М.І. пройшла онлайн-тренінг «Експерт з акредитації освітніх програм», організатором якого було Національне агенство із забезпечення якості вищої освіти.

Д.е.н., с.н.с. Возняк Г.В. входить до складу комісії конкурсу «Наука для безпеки і сталого розвитку України» Національного фонду досліджень України (заступник голови 7ї панелі).

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» є провідною науковою установою економічного профілю у Західному регіоні України. Директор Інституту, д.е.н., проф. Кравців В.С. є головою секції економіки Західного наукового центру НАН України і МОН України.

Так, 11.05.2021 р. спільно із Західним науковим центром НАН України і МОН України, Представництвом «Польська академія наук» в Києві, Інститутом екології Карпат НАН України, Департаментом екології та природних ресурсів Львівської ОДА Інститутом було

проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання використання та збереження природних ресурсів прикордонних територій України і Польщі». Науковий захід був приурочений 50-річчю з дня створення Західного наукового центру НАН України.

Провідні науковці Інституту входять до складу координаційних комісій, громадських та дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при органах регіональної влади, зокрема:

- д.е.н., проф. Давимука С.А. – голова Експертної ради при Департаменті освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації.
- д.е.н., проф. Сторонянська І.З – член громадської ради з освіти і науки при голові Львівської обласної державної адміністрації.
- д.е.н., проф. Ішук С.О. є членом робочої групи з підготовки проекту Стратегії розвитку тваринництва у Львівській області.
- д.е.н., проф. Сторонянська І. З. входить до складу Конкурсної ради з реалізації Програми проведення обласного конкурсу проєктів місцевих ініціатив Львівської обласної ради та
- Конкурсної ради в рамках сприяння інноваційному та науково-технологічному розвитку у Львівській області на 2021-2025 рр.
- к.е.н., с.н.с. Жук П.В. – член громадської експертно-аналітичної групи з розвитку паливно-енергетичного комплексу Львівської області при Західному науковому центрі НАН та МОН України;
- к.е.н., доц. Залуцький І.Р. – член робочої групи «Аграрний розвиток» Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації.
- к.е.н. Гулич О.І. – член Експертної ради при Управлінні туризму та курортів Львівської обласної державної адміністрації.

У звітному році співробітники Інституту взяли участь у робочих зустрічах, заходах та обговореннях що організовувалися профільними департаментами Львівської обласної державної адміністрації та Львівською обласною радою..

Так, д.е.н., проф. Сторонянська І.З. 18.11.2021 взяла участь у Розширеному засіданні постійної депутатської комісії з питань бюджету та соціально-економічного розвитку Львівської обласної ради (*виступ: Напрямки удосконалення обласного конкурсу мікропроєктів у Львівській області на 2021-2025 рр.*); к.е.н., доц. Залуцький І.Р. 25.02.2021 р. взяв участь в онлайн-конференції «Правові аспекти у сфері земельних відносин», яку проводили Західне регіональне

управління Міністерства юстиції України та Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації (*виступ: Проблемні аспекти функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення в умовах модифікації їх грошової оцінки*); к.е.н., пров.н.с. Жук П.В. – у круглому столі «Формування стійкого партнерства влади, громадськості та бізнесу у видобувному секторі Львівської області» (Львівська обласна державна адміністрація, 3.09.2021 р.).

В ході виконання науково-дослідних робіт та практичного впровадження їх результатів налагоджена співпраця Інституту з органами регіональної влади та місцевого самоврядування, громадськими організаціями. Зокрема:

- спільно із Департаментом освіти і науки Львівської ОДА у звітному році виконано проект «Інституційні інструменти сталого розвитку професійної (професійно-технічної) освіти регіону на інноваційних засадах»;
- у співпраці із органами місцевого самоврядування науковцями Інституту здійснено соціально-економічний аналіз для розробки проектів Стратегій 6-ти територіальних громад Львівської області;
- спільно із комунальним некомерційним підприємством Львівської обласної ради «Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр» реалізовано проект «Формування інноваційної медичної екосистеми регіону в контексті підвищення конкурентоспроможності Львівщини».

Фахівці Інституту активно співпрацювали із громадськими організаціями, зокрема Міжнародною громадською організацією «Світовий конгрес бойків», Агентством місцевого економічного розвитку Яворівщини та ін., брали участь у воркшопах «Смарт-спеціалізація: процес підприємницького відкриття» із практичного впровадження інноваційних рішень у пріоритетних галузях смарт-спеціалізацій регіону «Біоекономіка» та «Креативні індустрі», організованих на базі TechStartUp School.

Співробітництво із закладами вищої освіти та установами МОН України

Основна увага розвитку у співробітництві із вищими навчальними закладами та установами МОН України зосереджувалася на реалізації програми діяльності науково-навчального комплексу «Економосвіта» (створений у 2003 р.), учасниками якого, крім Інституту, є: Львівський

навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», Інститут економіки та менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Західноукраїнський національний університет, Львівський торговельно-економічний університет, Луцький національний технічний університет, Волинський національний університет ім. Л.Українки, ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції», Державна вища технічно-економічна школа в Ярославі (Польща).

Так, 23.04.2021 р. в режимі он-лайн відбулося щорічне засідання Координаційної ради науково-навчального комплексу «Економосвіта» за участі представників університетів і наукових установ, що входять до його складу. Підведено підсумки роботи ННК «Економосвіта» у 2020 р. та визначено завдання діяльності комплексу на 2021–2022 рр. Обговорено також особливості акредитації освітньо-наукових програм за третім рівнем вищої освіти та кооперацію установ комплексу у питаннях підготовки докторів філософії. Прийнято рішення про внесення змін до Положення про діяльність комплексу та переобрання ректора Університету банківської справи д.е.н., проф. Кузнецової А.Я. головою Координаційної ради комплексу.

До результатів роботи Інституту в рамках комплексу у 2001 році слід віднести:

- залучення 4 штатних працівників Інституту до навчального процесу у вищих навчальних закладах комплексу та 5 науковців з установ комплексу до виконання науково-дослідних робіт в Інституті. 4 провідних науковців Інституту році були головами Державних екзаменаційних комісій в установах комплексу;
- підвищення кваліфікації 11 науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів комплексу та 5 працівників Інституту у вищих навчальних закладах установ комплексу, проходження педагогічної практики аспірантів установи в Університеті банківської справи;
- виконання 5 науково-дослідних робіт спільно із науковцями установ комплексу;
- спільне проведення 4 науково-практичних конференцій з актуальних проблем економіки, зокрема: XXI Міжнародної наукової конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи» (Львів, 8.04.2021); IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених «Економічний розвиток держави, регіонів та підприємств: проблеми та перспективи» (Львів,

28-29.04.2021); XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Інтеграція України у європейський та світовий фінансовий простір» (Львів, 20.05.2021); I Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи», (Львів, 22.10.2021).

Зокрема, спільно з науково-дослідним центром «Демос» Національного університету «Львівська політехніка», на замовлення Міністерства розвитку громад і територій України (згідно з договором № 36-300/2021 від 06.08.2021 р.), працівники Інституту взяли участь у виконанні науково-дослідної роботи «Розвиток біоекономіки Західного регіону України: виробництво екотари з біодеградабельних полімерів», в рамках виконання якої проведено оцінку потенціалу існуючих заводів з виробництва пластику і використання біодеградабельних полімерів у регіонах України.

З метою забезпечення розвитку освітньо-наукових програм 051 Економіка та 072 Фінанси, банківська справа та страхування підготовки доктора філософії (за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти) у звітному році Інститут співпрацював із вищими навчальними закладами комплексу. Зокрема, викладачі навчальних курсів Інституту проходили педагогічне стажування у Львівському торговельно-економічному університеті, Університеті банківської справи, Західноукраїнському національному університеті та Львівському національному університеті імені Івана Франка, аспіранти Інституту проходили педагогічну практику в Університеті банківської справи.

У звітному році при Інституті діяла філія кафедри менеджменту організацій Львівського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом (згідно угоди від 28.05.2019 р.).

У рамках роботи філії кафедри здійснювалося залучення вчених Інституту до навчального процесу, підвищення кваліфікації викладацького складу кафедри з питань організації та проведення науково-пошукових досліджень, спільне проведення наукових заходів, підготовка спільних публікацій тощо. Зокрема, в рамках роботи філії кафедри менеджменту організацій Львівського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом організовано та проведено IX Міжнародну науково-практичну конференцію «Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум». (м. Львів, 4.06.2021 р.) та підготовлено збірник матеріалів конференції.

Окремі чисельні показники співпраці ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України» з вищими навчальними закладами і установами Міністерства освіти і науки України є 2021 році

1.	Кількість договорів про співробітництво, які були укладені між науковою установою та вищими навчальними закладами:	
	загальна кількість на 31.12.2021	22
	укладених у звітному році	4
	1) Про освітню і наукову співпрацю з Західноукраїнським національним університетом (2.01.2021); 2) Про освітню і наукову співпрацю з Університетом банківської справи (11.05.2021); 3) Про співпрацю щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, спільної підготовки докторів філософії з Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича (19.11.2021); 4) Про співпрацю з підготовки здобувачів на 2-му та 3-му рівнях вищої освіти із Львівським національним університетом ім.. І.Франка (11.01.2021)	
2.	Кількість створених спільно з вищими навчальними закладами:	
	філій кафедр	
	загальна кількість на 31.12.2021	1
	створених у звітному році	–
	інших спільних структур (інститутів, центрів, осередків тощо)	
	загальна їх кількість на 31.12. 2021	2
3.	Кількість наукових тем і проєктів, які у звітному році розроблялись спільно з вченими-освітянами, всього у тому числі:	6
	– тем НДР	5
	- проєктів, що фінансуються зарубіжними та міжнародними організаціями (фондами)	1
4.	Кількість вчених наукової установи, які у звітному році працювали викладачами в системі освіти, всього	4
	у тому числі очолюють кафедри	-
5.	Кількість вчених-освітян, які у звітному році входили до складу спеціалізованої вченої ради при науковій установі	7

6.	Кількість вчених наукової установи, які <u>у звітному році</u> входили до спеціалізованих рад при вищих навчальних закладах	2
7.	Кількість фахівців з повною вищою освітою, які прийняті на роботу <u>у звітному році</u>	4
8.	Кількість опублікованих спільно з освітянами <u>у звітному році</u> монографій	3
9.	Кількість співробітників і викладачів вищих навчальних закладів і установ МОН України, які <u>у звітному році</u> підвищували кваліфікацію в Інституті науковій установі	11
10.	Кількість дисертаційних робіт науковців-освітян, захищених <u>у звітному році</u> на спеціалізованій вченій раді при науковій установі, всього	4
	у тому числі:	
	на здобуття докторського ступеня	4
	на здобуття кандидатського ступеня	-

VI. КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, КРУГЛІ СТОЛИ

У 2021 році Інститутом проведені такі конференції, семінари, круглі столи, в яких він виступив як організатор або співорганізатор:

Назва	Співорганізатори	Дата проведення	Місце проведення	Загальна проблематика; Найбільш вагомі результати заходу
1	2	3	4	6
Тренінг «Формування цілеспрямованості у молодих науковців»	-	2.03. 2021 р.	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України»	Ментор тренінгу к.е.н. Іванюк У.В. ознайомила молодих вчених із основними принципами й механізмами цілепокладання, представила архітектуру процесу формування цілеспрямованості як інструменту забезпечення наукових результатів.
Міжнародна наукова конференція «Підприємництво в умовах кризи COVID-19 – уроки на майбутнє»/ International Scientific Conference "Entrepreneurship in Crisis COVID-19 – Lessons for the Future"	Жешувський Університет (Польща); Львівський національний університет ім. І. Франка (Україна); Гданська Політехніка (Польща); Університет ім. Матея Бела (Словаччина); Національний транспортний університет (м. Київ, Україна); Вища банківська школа в Познані (Польща); Західнобугемський	19.03. 2021 р.	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Тематика конференції: - Пандемія COVID-19: криза або нові можливості розвитку. - Регіональний та місцевий розвиток. - Бізнес та ринок праці. - Пандемія COVID-19: криза або нові можливості розвитку. - Освіта в умовах COVID-19. Опубліковано збірник матеріалів доповідей конференції.

1	2	3	4	6
	університет (Чехія); Західний університет Тімішоара (Румунія)			
Міжнародний науковий семінар для молодих учених та аспірантів «Проблеми розвитку реального сектора економіки в умовах глобальних змін»/ International scientific seminar for young scientists and graduate students "Problems of development of the real sector of the economy in the context of global change"	кафедра підприємництва та промислової політики Лодзького університету (Республіка Польща)	8.04. 2021 р.	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Тематика семінару: обговорення актуальних проблем розвитку підприємницьких процесів у реальному секторі (передусім у сегменті малих і середніх компаній) в умовах глобальних змін у світовій економіці, зокрема спричинених COVID-19.
XXI Міжнародна наукова конференція молодих вчених «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи»	Університет банківської справи, Науково-навчальний комплекс «Економосвіта»	8.04. 2021 р.	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Тематика конференції: - Сучасний стан та тенденції розвитку економіки, їх вплив на функціонування фінансово-кредитної системи України. - Фінансове забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів. - Взаємодія банківського та реального секторів економіки. - Ризики функціонування банків в умовах посилення глобальної фінансової нестабільності. - Сучасні проблеми обліку, аудиту та

1	2	3	4	6
				оподаткування суб'єктів господарської діяльності. - Проблеми економіки праці, соціально-трудоких відносин. - Менеджмент, маркетинг та соціальна відповідальність в державних та бізнесових структурах. - Математичні моделі в економіці. Опубліковано збірник тез доповідей конференції.
IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених «Економічний розвиток держави, регіонів та підприємств: проблеми та перспективи»	Національний університет «Львівська політехніка»	28-29.04.2021	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Тематика конференції: - Проблеми і перспективи економічного розвитку України в умовах євроінтеграції; - Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на економічний розвиток регіонів; - Комплексне забезпечення економічного розвитку підприємств; - Стратегічне управління інноваційним розвитком на макро- і мікрорівні; - Збалансований розвиток економіки України: соціально-правовий, екологічний та інші аспекти
Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання використання та збереження природних ресурсів прикордонних	Західний науковий центр НАН України і МОН України (Львів); «Представництво «Польська академія наук» у Києві» (Республіка Польща);	11.05.2021	м. Львів, Західний науковий центр НАН України і МОН України	Тематика конференції: - Дослідження довкілля в українсько-польському прикордонні: соціальні й еколого-економічні аспекти. - Актуальні аспекти забезпечення стійкості природних і ренатуралізації антропогенно трансформованих

1	2	3	4	6
територій України і Польщі»/ International scientific-practical conference "Current issues of use and conservation of natural resources of the border areas of Ukraine and Poland"	Інститут екології Карпат НАН України (Львів)			екосистем в умовах кліматичних змін – науковий, організаційний та правовий контексти. - Геоінформаційні технології моніторингу, моделювання та прогнозування екологічної безпеки прикордонних територій.
Міжнародна наукова конференція "Виклики сучасного підприємництва та розвиток регіонів"/ International Scientific Conference "Challenges of Modern Entrepreneurship and Regional Development»	Лодзький університет (Польща); Інститут економіки промисловості НАН України; Інститут вугільних енерготехнологій НАН України; Центр підприємництва Лодзького університету (Польща); Шауляйський державний коледж (Литва); Факультет економіки Західнобогемського університету (Чехія); Університет імені Матея Бея (Банська Бистриця, Словаччина)	19.05. 2021	в режимі он-лайн на платформі Teams	Тематика конференції: - Промисловість в умовах глобальних змін. - Підприємництво як фактор регіонального розвитку. - Економічні та соціальні наслідки пандемії Covid-19. Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.

1	2	3	4	6
Міжнародний круглий стіл «Східні кордони ЄС під час пандемії: консолідація зусиль у триаді представників академічних установ – громадянського суспільства – політики»/ International round table “The EU's eastern borders during the pandemic: consolidating efforts in the triad of representatives of academic institutions – civil society – politics”	Університет Орадя (Румунія)	27-28.05. 2021	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Представлені доповіді охоплювали широке коло питань, пов'язаних із впливом глобальної пандемії на кордони ЄС, викликами, з якими стикаються прикордонні регіони, їх інвестиційними можливостями, трансформацією інструментів транскордонної співпраці.
IX Міжнародна науково-практична конференція «Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум»	Міжрегіональна Академія управління персоналом, НДЦ «ДЕМОС» НУ «Львівська політехніка», Міжнародний інститут бізнесу, Університет економіки у Бидгощі (Польща), Львівський торговельно-економічний університет та ін.	4.06. 2021 р.	м. Львів, Міжрегіональна Академія управління персоналом, (у гібридному форматі)	Тематика конференції: - Суспільні трансформації в освіті. Перспективи розвитку дуальної форми вищої і професійної освіти. - Виклики і нові можливості розвитку економіки у умовах суспільних трансформацій. - Соціокультурний та історичний контекст суспільних трансформацій. Опубліковано збірник матеріалів доповідей конференції.
Міжнародний круглий стіл «Особливості	Академія державного управління	10-11.06. 2021	Академія державного	Тематика доповідей була присвячена питанням економічного розвитку

1	2	3	4	6
місцевого економічного розвитку у транскордонному просторі Україна-Молдова-Румунія»/ International round table "Peculiarities of local economic development in the cross-border space Ukraine-Moldova-Romania"	Республіки Молдови (Кишинів); Університет Орядя (Румунія); Інститут євроєкономічних студій (ISER) (Румунія); Дебреценський університет (Угорщина); Центр передового досвіду Варшавської школи економіки (CEWSE) (Польща); Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Україна)		управління Республіки Молдови (Кишинів) (у гібридному форматі)	прикордонних громад, пріоритетах транскордонного співробітництва, досвіду розробки та управління транскордонними проектами. За результатами міжнародного круглого столу підготовлено наукове видання.
X Міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування в умовах COVID 19» X konferencja naukowa „Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach: nauka – biznes – samorząd: perspektywa COVID 19”	Хожувське відділення Вищої банківської школи в Познані (Польща); Факультет менеджменту Ченстоховської політехніки (Польща); Варшавська головна торговельна школа (Польща)	24.06. 2021	в режимі он-лайн на платформі Teams	Тематика конференції: - Фінанси в контексті сталого розвитку; - Перспективи регіонального та місцевого розвитку; - Управління організацією під час пандемії; - Економічні та екологічні проблеми сталого розвитку. Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.

1	2	3	4	6
Міжнародна конференція «Досвід ЄС у стимулюванні місцевого економічного зростання у процесі інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства»/ International Conference "The EU's Experience in Stimulating Local Economic Growth in the Process of European Integration: Best Practices of the Eastern Partnership Countries"	Інститут євро-регіональних досліджень (ISER) (Румунія); Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича (Україна); Академія державного управління (Республіка Молдова); Центр досконалості при Варшавській школі економіки (CEWSE) (Польща); Університет Дебрецена (Угорщина); Університет Ораді (Румунія)	21-22.10. 2021	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього-го НАН України» (у гібридному форматі)	Конференція була присвячена обговоренню питань, пов'язаних з: -місцевим економічним зростанням в умовах сучасних викликів та розвитком підприємництва під час кризи COVID-19; -обміном досвідом та поширенням кращих практик країн-членів ЄС у сфері розвитку інструментів транскордонного співробітництва та їх впливу на соціальне та економічне зростання прикордонних громад; -питаннями правового регулювання розвитку транскордонного співробітництва в Україні та проблемам управління транспортними потоками при перетині державного кордону України. За результатами конференції підготовлені рекомендації центральним та регіональним органам влади та буде опубліковано колективну монографію.
Науково-практичний семінар для аспірантів, докторантів і молодих вчених «Інноваційна емпірика наукових досліджень: реалії та виклики».	-	26-27.10. 2021 р.	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього-го НАН України»	Заслухано 2 доповіді провідних науковців (спікери: к.е.н, доц. Іванюк У.В. та д.е.н., проф. Флейчук М.І.). Учасники семінару виступили із доповідями, у яких за чітко визначеною структурою представили результати авторських досліджень.

1	2	3	4	6
I Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи»	Львівський торговельно-економічний університет; Національна академія статистики, обліку та аудиту; Львівський національний університет ім. Івана Франка; Вища школа управління та банківської справи в м. Познань (Польща)	22.10. 2021 р.	м.Львів, Львівський торговельно-економічний університет	Тематика конференції: 1. Економіка України в період фінансово-економічної нестабільності: пріоритети модернізації та подальшого поступу. 2. Грошово-кредитна та валютна політика України: проблеми і перспективи удосконалення. 3. Бюджетно-податкова політика та реформування фінансової системи. 4. Перспективи розвитку банківської системи України. 5. Напрями та інструменти забезпечення інвестиційної привабливості національного господарства. 6. Мікрорівневі аспекти модернізації фінансово-економічного стану.
VI Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті» VI Konferencja Młodych Naukowców «Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w ujęciu międzynarodowym».	Факультет управління Лодзького університету, ГО «Інститут регіоналістики», Львівський національний університет ім. І.Франка	07.12. 2021 р.	в режимі он-лайн на платформі Teams	Тематика конференції: -Проблеми розвитку бізнесу в умовах кризи. -Розвиток бізнес-середовища – національний та місцевий вимір. Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.

VII. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Монографії:

1. Давимука С.А. **Екосистема мистецтва: наукові засади становлення та сучасні практики:** монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2021. 581 с. (Ум.-друк. арк. – 43,23 д.а.). Тираж -300 прим. ISBN 978-966-02-9572-8.
2. Svitlana Ishchuk, Wieslava Caputa, Lyubomyr Sozansky. **The industrial sector in Ukraine and EU countries: competitive advantages and structure optimization models:** monograf / Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. 2020. Poznań. 265 p. (Ум.-друк. арк. -. 47,81 д.а.). Тираж -300 прим. ISBN 978-83-7205-378-7.
3. **Трансформація структури економіки міст Західного регіону України:** монографія / НАН України. Державна установа «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України»; наук. ред. М.І. Мельник. Львів, 2021. 523 с. (Ум.-друк. арк. – 42,9 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-9452-4 (серія). ISBN 978-966-02-9771-5 (електронне видання).
4. **Міграційна активність населення Карпатського регіону України: нова емпірика та пріоритети регулювання:** монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»; наук. ред.: Т.Г. Васильців. Львів, 2021. 293 с. (Ум.-друк. арк. – 15,6 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-9452-4 (серія). ISBN 978-966-02-9796-8 (електронне видання).
5. Миценко І.М., Бабець І.Г. **Трансформація системи управління зовнішньоекономічною та інвестиційною безпекою України в умовах глобалізації:** монографія. Кропивницький: ЦНТУ, Поліграф-Сервіс, 2021. – 464 с. (Ум.-друк. арк. – 29 д.а., з них співробітнику установи належить 14 д.а.). Тираж 300 прим. ISBN 978-966-2294-67-5.
6. **Функціональні типи територій у фокусі державної регіональної політики: методологія ідентифікації та інструментарій стимулювання розвитку:** монографія; наук. ред. Сторонянська І. З. / ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України». Львів, 2021. 480 с. (Ум. друк. арк. – 48 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). Тираж – 300 прим. ISBN 978-966-02-9820-0. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

7. **Потенціал сектору комерційних послуг регіонів України: ефективність використання та механізми детінізації:** монографія / НАН України. Державна установа «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України»; наук. ред. М.І. Мельник. Львів, 2021. 507 с. (Ум. друк. арк. – 41,8 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). Тираж – 300 прим. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9822-4.
8. **Центро-периферійні взаємодії в умовах децентралізації: регіональний і локальний вимір:** монографія / Патицька Х., Гринчишин І., Лещух І., Максименко А., Бас-Юрчишин М. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України, 2021. 292 с. (Ум. друк. арк. – 18,25 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-9819-4. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

**Наукові та науково-аналітичні видання, наукові доповіді,
методичні рекомендації, брошури:**

1. **Територіальний розвиток і регіональна політика. Стимулювання розвитку регіонів на засадах смарт-спеціалізації: бар'єри та механізми імплементації:** наукова доповідь / наук. ред. д.е.н., проф. Сторонянська І.З. Львів, ІРД НАНУ. 2021. 155 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 14,78 д.а.). Тираж – 100 прим. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9748-7.
2. Іщук С.О., Полякова Ю.В., Ривак Н.О., Процевят О.С. **Український товарний експорт в умовах глобальних економічних змін:** наукове видання; НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього Національної академії наук України»; [наук. ред. С.О. Іщук]. – Львів, 2021. – 72 с. (Серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі»). (Ум. друк. арк. – 13,27 д.а.). ISBN 978-966-02-4250-0 (серія). ISBN 978-966-02-9641-1 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20210031.pdf>.
3. **Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів і територіальних громад України в координатах поведінкової економіки:** науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН

України»; наук. ред. Г.В. Возняк. Львів, 2021. 126 с. (Ум. друк. арк. – 7,12 д.а). Тираж – 100 прим. ISBN 978-966-02-9772-2.

4. **Чинники та наслідки ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіону:** науково-аналітична доповідь / [наук. ред. д.е.н., проф. С.Л. Шульц]; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. 160 с. (Ум. друк. арк. – 8,7д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9823-1 (електронне видання).
5. **Середовище зовнішньої міграції населення України: емпірика, моделювання і пріоритети політики регулювання:** наукове видання / Васильців Т.Г., Левицька О.О., Мульська О.П.; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. 51 с. (Ум. друк. арк. – 6,0 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9615-2 (електронне видання).
6. **Функціонування ринку вантажних перевезень в Україні: фактори впливу та пріоритети розвитку:** науково-аналітична доповідь (електронне видання) / наук. ред. Притула Х.М. – / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». 2021. 94 с. (Серія «Транскордонне співробітництво»). (Ум. друк. арк. – 7,52 д.а.). ISBN 978-966-02-4251-7(серія). ISBN 978-966-02-9842-2 (електронне видання).
7. **Екологічне та соціальне середовище якості життя населення Карпатського регіону України: виклики та інструменти покращення:** наукове видання / за ред. д.е.н., проф. Т. Г. Васильціва. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів. 2021. 130 с. (Ум. друк. арк. – 6,9 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9825-5 (електронне видання).
8. **Particularități ale dezvoltării economice locale în spații transfrontaliere Ucraina-Moldova-România: Materialele mesei rotunde internaționale** = Peculiarities of local economic development in cross-border space Ukraine-Moldova-Romania: International round table materials, 10-11 iunie 2021 / coordinator: S. Roșca; scientific committee: K. Prytula [et al.]; organizational committee: Simion Roșca [et al.]. – / Academy of Public Administration/. – Chișinău. Print-Caro SRL, 2021. – 199 p.: fig., tab. (Ум. друк. арк. – 13,4 д.а.). – Тираж 100 прим. – ISBN 978-9975-56-957-6.

9. Васильців Т.Г., Мульська О.П. **Оцінювання соціального та екологічного середовища якості життя населення Карпатського регіону** (електронне видання) / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України». Львів, 2021. 69с. (Ум. друк. арк. – 2,4 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9857-6 (електронне видання).
10. **Тінізація сектору комерційних послуг: національний та регіональний вимір:** наукова доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор М.І. Мельник. Львів, 2021. 149 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 12,5 д.а.). Тираж – 100 прим. ISBN 978-966-02-9478-3. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). URL: <http://ird.gov.ua/p20200044.pdf>.
11. **Центро-периферійні взаємодії у територіальних громадах Львівської області: соціологічна оцінка:** електронне видання / Патицька Х. О., Максименко А. О. / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2021. 42 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 2,8 д.а.). ISBN 978-966-02-9721-0 (електронне видання). 978-966-02-4252-4 (серія). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20210032.pdf>.
12. **Сільські території в Україні: практика ідентифікації та інструменти розвитку:** науково-аналітична доповідь / Сторонянська І.З., Залуцький І.Р., Патицька Х.О. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. Долішнього НАН України», 2021. 140 с. (Ум. друк. арк. – 12,5 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9821-7 (електронне видання).
13. Біл М. М., Мульська О. П., Бараняк І. Є., Махонюк О. В., Карп'як М. О. **Оцінювання впливу міграційної мобільності молоді на людський потенціал Карпатського регіону:** електронне наукове видання / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України». Львів, 2021. 67 с. (Ум. друк. арк. – 3,9 д.а.). ISBN 978-966-02-9824-8 (електронне видання).
14. **Українське машинобудування в умовах глобальних змін: регіональний вимір:** наукова доповідь; НАН України. ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього Національної академії наук України”; [наук. ред. С.О. Іщук]. –

Львів, 2021. – 81 с. (Ум. друк. арк. – 12,41 д.а.). Тираж 50 примірників.

15. **Інформаційний бюлетень «Інструменти економічного розвитку місцевих громад: кращі європейські практики у сфері ТКС» Серія 3. Транскордонні індустріальні зони та парки. Newsletter “Instruments of local communities’ economic development: best European practices in the sphere of CBC”. Series 3. Cross-border industrial zones and parks.** – /РД НАНУ. – Львів, 2021. – 32 с. (Ум. друк. арк. – 2,53 д.а.). Тираж 100 примірників.

Інститут видає *щоквартальний науково-практичний журнал «Регіональна економіка»*, який внесений до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук. Журнал з 2012 року включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

В журналі висвітлюються теоретичні та прикладні питання, пов'язані з формуванням та реалізацією державної регіональної політики в Україні, проблемами соціально-економічного життя її регіонів. Подаються офіційні матеріали, ділова інформація, повідомлення, рецензії. Журнал орієнтований на науковців, викладачів, управлінців, спеціалістів народного господарства, підприємців, аспірантів.

У 2021 р. вийшло чотири номери журналу загальним обсягом 57, 37 д.а.

Інститутом видається *збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»* Збірник наукових праць внесений до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук, наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2016 р. №820. З 2014 року збірник включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

У збірнику висвітлюються результати досліджень інституційних та соціально-економічних проблем розвитку України на макро-, мезо- та макрорівнях, залучаючи до публікації авторів, які здійснюють науково-дослідну роботу у різних сферах економіки.

Для науковців, викладачів вищої школи та всіх, хто цікавиться науковими дослідженнями в галузі економічної теорії та регіональної економіки, світового господарства та міжнародних економічних відносин, економіко-математичних методів.

Протягом 2021 року надруковано 5 випусків збірника загальним обсягом 50,26 д.а..

У 2021 р. науковцями Інституту опубліковано 267 статей, у т.ч.:

- 13 – у вітчизняних періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Skopus та Web of Science;
- 170 – у вітчизняних фахових періодичних виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України;
- 34 – у зарубіжних періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Skopus та Web of Science;
- 41 – у зарубіжних фахових періодичних виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз;
- а також:
- 10 розділів/параграфів у закордонних монографічних серіях, що індексуються наукометричними базами Web of Science та/або Scopus;
- 4 розділів у вітчизняних монографіях та 5 розділів у монографіях, виданих за кордоном;
- 190 тез у матеріалах конференцій (у т.ч. 10 – у закордонних виданнях).

Загальний обсяг опублікованої наукової продукції Інституту за звітний рік становить 740,56 д.а., з них співробітникам Інституту належить 619,25 д.а.

VIII. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2021 р. міжнародне наукове співробітництво Інституту здійснювалося як на основі прямих двосторонніх зв'язків, так і в рамках діючих угод про наукову співпрацю з такими закордонними установами:

- Інститутом аграрної економіки Румунської академії (м. Бухарест);
- Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (м. Варшава);
- Інститутом географії та просторового за господарювання Польської академії наук (м. Варшава);
- Державною вищою технічно-економічною школою (м. Ярослав, Польща);
- Лодзьким університетом (Польща);
- Вищою економічною школою в Білостоку (Польща);
- Жешувським університетом (Польща);
- Статистичним управлінням Підкарпатського воєводства (м. Жешув, Польща);
- Інститутом єврорегіональних досліджень Університету Орадя (м. Орадя, Румунія);
- Національним інститутом економічних досліджень (м. Кишинів, Молдова);
- Інститутом економіки НАН Білорусі (м. Мінськ);
- Факультетом готельярства та туризму Університету в Крагуєвцях (Сербія);
- Вищою банківською школою в Познані (Польща);
- Факультетом управління Ченстоховської політехніки (Польща);
- Академією державного управління (м. Кишинів, Молдова).

У 2021 році підписано нову угоду про партнерство, співробітництво і науковий обмін із Лодзьким технічним університетом (Польща).

Основними формами міжнародної співпраці Інституту є: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів; публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення наукових досліджень визначеної тематики; підготовка та реалізація спільних проектів, підготовка спільних публікацій тощо. У зв'язку із пандемією COVID-19 та пов'язаними з нею карантинними

обмеженнями можливості міжнародного співробітництва Інституту у звітному році були суттєво звужені.

Інститут був безпосереднім співорганізатором 13 міжнародних конференцій, круглих столів та семінарів (які проводилися в гібридному режимі або онлайн).

З 2018 р. Інститут є учасником програми ЕРАЗМУС, що створює можливості щодо фінансового забезпечення академічного обміну, закордонних відряджень, створення мережі партнерства та виконання спільних дослідницьких проектів. Створено партнерську мережу з науковими установами Польщі, Угорщини, Румунії та Молдови для реалізації спільного наукового проекту в рамках програми Жана Моне.

Основними тематичними напрямками міжнародного наукового співробітництва Інституту у звітному році були:

- Проблеми суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва;
- Соціально-економічні дослідження сільських територій;
- Розвиток підприємництва, управління та фінансів в умовах глобалізаційних впливів.

З проблематики *суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва*. Інститут співпрацював із науковими установами сусідніх країн – членів ЄС у формі здійснення спільних наукових досліджень, проведення спільних наукових заходів, публікацій у виданнях установ-партнерів, стажування тощо.

Так, 11.05.2021 р. Інститутом було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання використання та збереження природних ресурсів прикордонних територій України і Польщі»/«Current issues of use and conservation of natural resources of the border areas of Ukraine and Poland» (співорганізатори: Західний науковий центр НАН України і МОН України (Львів); «Представництво Польської академії наук у Києві; Інститут екології Карпат НАН України (Львів). Конференція була присвячена актуальним питанням розвитку і удосконаленню міжнародного співробітництва з метою збереження природного середовища і ресурсів прикордонних територій України та Польщі, започаткуванню нових взаємовигідних науково-практичних проектів, контактів між академічними і освітніми інституціями, владними органами, представниками реальних секторів економік в інтересах української та

польської сторін. За результатами конференції опубліковано збірник матеріалів конференції.

27-28.05.2021 р. науковці Інституту д.е.н. Притула Х.М. та к.соц.н. Максименко А.О. були учасниками Міжнародного круглого столу «Східні кордони ЄС під час пандемії: консолідація зусиль у тріаді представників академічних установ – громадянського суспільства – політики»/«The EU's eastern borders during the pandemic: consolidating efforts in the triad of representatives of academic institutions – civil society – politics», організованому Університетом Орадя (Румунія). Доповіді учасників охоплювали широке коло питань, пов'язаних із впливом глобальної пандемії на кордони ЄС, викликами, з якими стикаються прикордонні регіони, їх інвестиційними можливостями, трансформацією інструментів транскордонної співпраці.

Д.е.н., проф. Сторонянська І.З. та д.е.н., ст. досл. Гринчишин І.М. 28.04.2021 р. взяли участь у публічному заході «Місцевий розвиток та регіональна політика в Україні та за кордоном»/«Local development and regional policy in Ukraine and abroad», організованому аналітичним центром Cedos у співпраці з Європейським університетом Віадрина у Франкфурті-на-Одері. Захід відбувся у форматі панельних дискусій: 1) Місцевий та регіональний розвиток: академічні перспективи; 2) Місцевий розвиток на практиці: досвід громадянського суспільства та органів виконавчої влади.

За тематикою *соціально-економічні дослідження сільських територій* науковці Інституту співпрацювали з академічними інститутами Польщі та Румунії. Зокрема, у рамках угоди про співпрацю із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (Варшава), у звітному році завершено виконання спільного проєкту «Розвиток сільських територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади». в рамках якого забезпечувалася підтримка академічних обмінів для проведення спільних досліджень та участі в наукових заходах установ-партнерів.

Продовжується співпраця з польськими установами з *проблематики розвитку підприємництва, управління та фінансів в умовах глобалізаційних впливів*.

Так, 19.03.2021 р. проведено Міжнародну наукову конференцію «Підприємництво в умовах кризи COVID-19 – уроки на майбутнє» / «Entrepreneurship in Crisis COVID-19 – Lessons for the Future» в режимі он-лайн. Головними організаторами конференції виступили:

Жешувський Університет (Польща) та ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долінського НАН України». Метою конференції було обговорення проблем регулювання регіонального і місцевого розвитку, розвитку підприємництва в часи кризи COVID-19 та шляхів їх вирішення. Участь у роботі конференції взяли понад 40 науковців з 5 країн, а саме України, Польщі, Румунії, Чехії та Словаччини. Результатом проведення конференції стала публікація статей у виданнях установ-партнерів.

Інститут, спільно із факультетом менеджменту Лодзького університету були головними організаторами Міжнародної наукової конференції «Виклики сучасного підприємництва та розвиток регіонів»/»Challenges of Modern Entrepreneurship and Regional Development» (19.05.2021 р.). У рамках конференції було проведено секції: «Промисловість в умовах глобальних змін»; «Підприємництво як фактор регіонального розвитку»; «Економічні та соціальні наслідки пандемії Covid-19». Участь у роботі конференції взяли понад 50 науковців з 5 країн (України, Польщі, Чехії, Словаччини та Литви). З доповідями на конференції виступили 10 науковців Інституту.

Спільно із Ченстоховською Політехнікою, Хожувським відділенням Вищої банківської школи (Познань) та Варшавською головною торговельною школою проведено в онлайн-форматі X Міжнародну наукову конференцію «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування в умовах COVID 19»/ «Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach: nauka – biznes – samorząd. Perspektywa «COVID 19» (Львів-Хожув-Ченстохова, 24.06.2021 р.).

У видавництві Вищої банківської школи (Познань) вийшла з друку колективна монографія «Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach. Perspektywa COVID 19/ Сталий розвиток в управлінні та фінансах. Перспектива COVID 19», підготовлена за матеріалами конференції 2020 року. У цьому ж видавництві опубліковано спільну монографію: *Svitlana Ishchuk, Wiesława Caputa, Lyubomyr Sozansky. The industrial sector in Ukraine and EU countries: competitive advantages and structure optimization models (Промисловий сектор в Україні та країнах ЄС: конкурентні переваги та моделі оптимізації структури) / Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. 2020. Poznań. 265 p.*

Науковці Інституту в режимі онлайн взяли участь низці закордонних конференцій, зокрема у: Міжнародній конференції «Економічні та соціальні наслідки пандемії COVID-19»/

«Ekonomiczno-społeczne skutki pandemii COVID-19» (Варшава, 10.06.2021); Міжнародній науковій конференції «Наука, техніка та розвиток інноваційних технологій»/«Science, technology and development of innovative technologies», присвяченій 30-річчю незалежності Туркменістану» (Ашгабад, 12-13.06.2021); Міжнародній науковій конференції «Криза як детермінанта економічних інновацій»/«Kryzys jako determinanta innowacji gospodarczych» (Познань, 17.06.2021); Міжнародній конференції «Управління в форматі Підприємство-Місто-Регіон у мінливому середовищі. Дилеми та виклики»/«Zarządzanie w układzie Przedsiębiorstwo-Miasto-Region w zmiennym otoczeniu. Dylematy i wyzwania» (Краків, 18-19.06.2021); Міжнародній конференції з менеджменту зв'язку та інформаційних технологій (ICCMIT 21)/International conference «Territorial and Inter-Organizational Cooperation'2021» (Афіни, 20-24.09.2021); Міжнародній конференції «Територіальне та міжорганізаційне співробітництво '2021»/ Territorial and Inter-Organizational Cooperation'2021» (Бренна (Польща), 22-24.09.2021) та ін.

Загалом за звітний період науковці Інституту взяли участь у 56 міжнародних конференціях, круглих столах, семінарах, в тому числі 22 – закордонних (переважно, в режимі онлайн). За 2021 рік науковцями Інституту опубліковано за кордоном: спільну монографію та наукове видання; 15 розділів/параграфів в колективних монографіях (у т.ч. 10 – у монографічних серіях, що індексуються наукометричними базами Web of Science та/або Scopus), 75 статей (у т.ч. 34 – у зарубіжних періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Web of Science та/або Scopus) та 10 тез загальним обсягом 94,49 д.а.

Протягом 2021 року здійснено 3 закордонні відрядження вчених Інституту (за безвалютним обміном). За цей період прийнято 3 іноземних фахівців (з Польщі, Естонії та Румунії)..

Закордонне стажування (онлайн) у Республіка Польща у 2021 році пройшли 4 науковці Інституту (3 – у Жешувському університеті, 1- у Вищій економічній школі м. Стальова Воля. Ще 2 науковців Інституту з 1.12.2021 р. розпочали стажування у Державній вищій технічно-економічній школі (Ярослав, Республіка Польща). З 1.11.2021 р. 2 польських науковців із Жешувського університету проходять стажування в Інституті.

Д.е.н., проф. Стадницький Ю.І. здійснював викладання навчального курсу «Економіка розміщення бізнесу» та «Просторова економіка сталого розвитку» в Українському вільному університеті у

Мюнхені (Німеччина)/Ukrainische Freie Universität (онлайн, травень-липень 2021 р.).

У 2021 році Інститутом продовжувалися дослідження за міжнародним грантом за результатами конкурсу проектів ЕРАЗМУС+ Програми Європейського Союзу за підтримки Європейського інструменту сусідства (European Neighbourhood Instrument). Проект «Стимулювання місцевого економічного зростання в прикордонних регіонах у процесі інтеграції до ЄС: кращі практики країн Східного партнерства», спрямований на поглиблення і поширення європейських знань щодо шляхів покращення економічного зростання місцевих громад у прикордонних регіонах країн Східного партнерства. Інститут є координатором проекту, партнери проекту – наукові установи Румунії, Польщі, Угорщини та Молдови.

В рамках виконання проекту здійснено дослідження особливостей формування та розвитку індустриальних парків та окреслено пріоритетні напрямки їх розвитку в Україні. За результатами досліджень підготовлено інформаційний бюлетень «Інструменти економічного розвитку місцевих громад: кращі європейські практики у сфері ТКС. Серія 3. Транскордонні індустриальні зони та парки»/Newsletter «Instruments of local communities' economic development: best European practices in the sphere of CBC. Series 3. Cross-border industrial zones and parks», який надіслано в органи виконавчої влади та місцевого самоврядування прикордонних регіонів.

10-11.06.2021 р., в рамках реалізації проекту, у тісній співпраці із Академією державного управління (Молдова) організовано та проведено у м. Кишинів (у гібридному форматі) Міжнародний круглий стіл «Особливості місцевого економічного розвитку у транскордонному просторі Україна-Молдова-Румунія»/«Peculiarities of local economic development in the cross-border space Ukraine-Moldova-Romania» за участю партнерів проекту. Захід об'єднав дослідників та управлінців у сфері розвитку місцевого самоврядування та транскордонного співробітництва з п'яти країн (України, Румунії, Польщі, Угорщини та Молдови). Учасники круглого столу провели плідну дискусію з питань економічного розвитку прикордонних громад та пріоритетів транскордонного співробітництва, обмінялися досвідом розробки та управління транскордонними проектами. За результатами круглого столу підготовлено наукове видання.

В рамках виконання проекту 21-22.10.2021 р. у м. Львові за участю партнерів проекту проведено Міжнародну конференцію «Досвід ЄС у

стимулюванні місцевого економічного зростання у процесі європейської інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства»/«The EU's Experience in Stimulating Local Economic Growth in the Process of European Integration: Best Practices of the Eastern Partnership Countries». Конференція була присвячена обговоренню питань, пов'язаних з місцевим економічним зростанням в умовах сучасних викликів та розвитком підприємництва під час кризи COVID-19, обміном досвідом та поширенням кращих практик країн-членів ЄС у сфері розвитку інструментів транскордонного співробітництва та їх впливу на соціальне та економічне зростання прикордонних громад. До участі у конференції долучилося близько 60 осіб: представників органів центральних та місцевих органів влади, академічної спільноти, представників прикордонних відомств сусідніх держав та практиків з України, Румунії, Молдови, Польщі, Угорщини, Словаччини та Естонії. За результатами проведення конференції підготовлені рекомендації центральним та регіональним органам влади щодо реалізації транзитного потенціалу України та щодо удосконалення законопроекту «Про транскордонне співробітництво».

У 2021 році спільно із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук також виконувався науковий проект «Розвиток сільських територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади» (Розпорядження Президії НАН України №687 від 8.12.2017 р. «Про затвердження наукових проектів за результатами спільного конкурсу Національної академії наук України та Польської академії наук», на період 2018-2020 рр.). Метою проекту є вивчення та порівняння процесів децентралізації на рівні сільських територіальних громад, а також спільне розроблення пропозицій для таких реформ в Україні, з урахуванням польського та європейського досвіду. В рамках проекту у звітному році забезпечувалася підтримка академічних обмінів, зокрема участь науковців Інституту в Міжнародному семінарі «XXV Варшати економістів-аграрників»/»XXV Workshop of agricultural economists та участі представників установи-партнера в наукових конференціях Інституту.

Активну участь розвитку міжнародного співробітництва установи беруть молоді вчені. Рала молодих вчених Інституту долучилася до підготовки та проведення 4 міжнародних наукових конференцій молодих вчених. Так, спільно із факультетом менеджменту Лодзького університету Інститут був співорганізатором VI Міжнародної

конференції молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті»/«Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w ujęciu międzynarodowym» (Лодзь-Львів, 7.12.2021 р.). Загалом молоді вчені Інституту взяли участь в роботі 18 міжнародних конференцій, у т.ч. 4 закордонних. 2 молодих вчених установи (д.е.н. Біль М. М., к.е.н. Лещух І.В.) пройшли закордонне стажування (онлайн) в наукових установах Республіка Польща.

Директор Інституту, д.е.н., проф. Кравців В.С. є дійсним членом Європейської Академії природничих наук (м. Ганновер) та заступником голови Ради наукового інформаційно-статистичного транскордонного кластеру «Інфостат Україна-Польща». Д.е.н. Притула Х.М. є членом редколегії журналу «Eurolimes» (Румунія, Інститут єврорегіональних студій (Орядеа). Д.е.н., проф. Мокій А.І. – членом редколегії журналу «Barometr Regionalny. Analizy i Prognozy»/«Регіональний барометр: аналізи та прогнози» (Республіка Польща/ Вища школа управління та адміністрації (Замосць)), к.е.н., с.н.с. Демченко В.В. – редакційної ради журналу «Biuletyn Uniejowski»/«Унейовський бюлетень» (Лодзь, Республіка Польща). Д.е.н., проф. Мельник М.І. була співредактором монографічного видання «Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach. Perspektywa COVID 19» (Сталий розвиток в управлінні та фінансах. Перспектива COVID 19»)/Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. 2021. Poznań. 364 p.

У 2022 році основна увага у питаннях міжнародного співробітництва буде приділена організації спільних досліджень з питань: розвитку транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності регіонів України в умовах сучасних глобальних викликів; використання досвіду країн ЄС з реалізації державної регіональної політики та розвитку територій різних функціональних типів; використання транзитних можливостей прикордонних регіонів; розвитку місцевого самоврядування в умовах децентралізації; дослідженню міграційних процесів та прикордонних ринків праці; розвитку підприємництва, управління та фінансів в міжнародному контексті, а також розширенню мережі міжнародних зв'язків Інституту із науковими установами країн ЄС. Передбачаються створення спільних дослідницьких груп з метою підготовки та реалізації спільних проектів, підготовка спільних публікацій, проведення спільних конференцій, активізація академічної мобільності працівників Інституту. Важливою передумовою в реалізації цих завдань є подолання пандемії COVID 19 та зняття/пом'якшення обмежень на міжкраїнні поїздки.

IX. КАДРИ

На кінець 2020 року в Інституті працювало 106 працівників (з них сумісників – 9).

Серед 69 наукових працівників (сумісників – 9) докторів наук – 23 (сумісників – 6), кандидатів наук – 39 (сумісників – 3).

Середній вік (без сумісників) докторів наук – 51 рік, кандидатів наук – 43 роки, наукових працівників – 45 років.

Показники підготовки наукових кадрів

У 2021 році докторантами, аспірантами та працівниками Інституту було захищено 4 докторські дисертації (2 дисертації – докторантами Інституту, 2 – працівниками Інституту) та 1 кандидатську дисертацію. Крім того, на разових спеціалізованих вчених радах аспірантами Інституту захищено 4 дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

Усі дисертації підготовлено в ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України». 2 докторські дисертації за спеціальністю 08.00.03 захищено на засіданнях спеціалізованих вчених рад вищих навчальних закладів МОН України; 2 докторські та 3 кандидатські дисертації захищено на засіданнях спеціалізованої вченої ради Інституту Д 35.154.01 з правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка»; 2 дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка (галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки) та 2 дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування (галузь знань 07 Управління та адміністрування) захищено на засіданнях разових спеціалізованих вчених рад, створених в Інституті .

Відомості про роботу аспірантури та докторантури

Згідно наказів Міністерства освіти і науки України № 816 від 08.07.2016 р. «Про затвердження рішень ліцензійної комісії Міністерства від 08.07.2016 р.» та № 933 від 03.08.2016 р. «Про затвердження рішень ліцензійної комісії Міністерства від 02.08.2016 р.» ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» отримав ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти, третій (освітньо-науковий) рівень зі спеціальності 051-Економіка, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки з ліцензованим обсягом 15 осіб та зі спеціальності 072 – Фінанси,

банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування з ліцензованим обсягом 15 осіб. Відповідно до отриманих ліцензій в Інституті здійснюється підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів через аспірантуру та докторантуру.

У 2021 році на навчання в аспірантуру Інституту прийнято 2 аспіранти за державним замовленням з відривом від виробництва за спеціальністю 051 – Економіка, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки; 1 аспірант за кошти фізичних осіб за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування. Завершили навчання в аспірантурі у 2021 р. 3 аспіранти за державним замовленням з відривом від виробництва.

У 2021 р. в докторантуру Інституту прийнято 2 докторанти: 1 докторант – за державним замовленням (працівник Інституту) та 1 докторантка – за контрактом.

Всього станом на 31.12.2021 р. в аспірантурі Інституту навчається 13 аспірантів, в тому числі: 10 – з відривом від виробництва (за державним замовленням) та 3 аспіранти за контрактом.

В докторантурі Інституту перебувають 4 особи: 2 докторанти – за державним замовленням та 2 докторантки – за контрактом.

Відомості про роботу спеціалізованої вченої ради

У 2021 році в Інституті функціонувала спеціалізована вчена рада Д 35.154.01 з правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». Протягом року було проведено 10 засідань ради, на яких було захищено 6 докторських та 3 кандидатські дисертації. Проведено 2 разові захисти дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук за двома спеціальностями (08.00.05 та 08.00.08).

Робота з науковою молоддю

На кінець 2021 р. в Інституті працювало 22 молодих учених, з них 6 аспірантів.

В Інституті функціонує Рада молодих вчених (голова Ради – к.е.н. Мульська О.П.), яка здійснює роботу із залучення наукової молоді до участі у наукових конференціях, круглих столах, науково-практичних семінарах та тренінгах для молодих вчених, інформує та популяризує різні форми (державні, академічні, міжнародні) підтримки молодих вчених, а також забезпечує співробітництво з радами молодих вчених

вищих навчальних закладів і академічних установ, зокрема між Радами молодих учених установ ННК «Економосвіта». Так Ю 26-27 жовтня 2021 р. в Інституті проведено науково-практичний семінар для аспірантів, докторантів і молодих вчених «Інноваційна емпірика наукових досліджень: реалії та виклики» за участю лекторів з установ-партнерів ННК «Економосвіта».

Протягом 2021 року за участю Ради молодих вчених Інституту в Інституті проведено низку заходів із залученням наукової молоді, зокрема:

- VI Міжнародна конференція молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті» (Лодзь-Львів, 6.12.2021).
- 3 міжнародні наукові конференції молодих вчених в рамках ННК «Економосвіта».
- 3 науково-практичні семінари для молодих вчених установи.
- подання на конкурси на здобуття грантів та премій для молодих вчених.

У звітному році молоді науковці Інституту:

- Бараняк І.Є. нагороджений премією НАН України для молодих учених за цикл праць «Дослідження процесів демографічного відтворення Карпатського регіону в умовах посилення міграційної активності населення»;
- д.є.н. Попадинець Н.М., інж. І категорії Войтенко О.А. – виконували НДР молодих вчених НАН України «Регулювання регіональних ринків споживчих товарів в умовах пандемії Covid-2019»;
- к.є.н. Патицька Х.О., к.є.н. Лещух І. В. – виконували НДР в рамках гранту НАН України дослідницьким групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками науки і техніки на 2020-2021 рр. «Розвиток центрально-периферійних взаємодій в регіоні в умовах адміністративно-фінансової децентралізації»;
- д.є.н. Біль М.М., к.є.н. Бараняк І.Є., д.є.н. Мульська О.П., к.є.н. Махонюк О.В., к.є.н. Карп'як М.О. – виконували НДР в рамках гранту НАН України дослідницьким групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками науки і техніки на 2021-2022 рр. «Міграційна мобільність молоді Карпатського регіону України: проблеми збереження та розвитку людського потенціалу».

У 2021 році стипендію Президента України отримували: к.е.н. Лещух І.В. (з листопада 2020 р.), м.н.с. Демедюк О.П. (з травня 2021 р.).

Стипендію НАН України отримували: к.е.н. Карп'як М.О. (по жовтень 2021 р.), к.е.н. Мульська О.П. (по жовтень 2021 р.), к.е.н. Бараняк І.Є. (з листопада 2021 р.).

Стажування та навчання в онлайн-форматі у звітному році провели 3 молоді науковці установи (у т.ч. 2 – в закордонних установах).

Підготовка спеціалістів спільно із закладами вищої освіти

У галузі підготовки наукових кадрів діяли 1 багатосторонній договір (щодо створення науково-навчального комплексу «Економосвіта, 2003 р.) та низка двосторонніх договорів з вищими навчальними закладами та науковими установами.

Так, з питань навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти діють договори про співпрацю із Київським університетом права Національної академії наук України (з 2016 р.), Львівським торговельно-економічним університетом (з 2016 р.), Українським католицьким університетом (з 2016 р.). У 2021 р. укладено договори про співпрацю у сфері підготовки докторів філософії, проходження педагогічної практики та стажування аспірантів та викладачів із: Університетом банківської справи, Львівським національним університетом ім. І.Франка, Західноукраїнським національним університетом, Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича. Зокрема, упродовж 2021 року 6 науковців Інституту пройшли науково-педагогічне стажування в Університеті банківської справи, Львівському національному університеті ім. І.Франка та Львівському торговельно-економічному університеті, а аспіранти Інституту – педагогічну практику в Університеті банківської справи (квітень – червень 2021 р.).

Також діють угоди про співпрацю із: Львівським національним університетом ім. І.Франка на проведення практики (стажування) студентів; Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу; Східноєвропейським національним університетом імені Лесі Українки; Луцьким національним технічним університетом; Мукачівським державним університетом; Університетом державної фіскальної служби України.

Відзнаки вчених Інституту у 2021 році:

- відповідно до Постанови Президії НАН України № 37 від 03.02.2021 р., за підсумками конкурсу 2020 р., премії НАН України для молодих учених за цикл праць «Дослідження процесів демографічного відтворення Карпатського регіону в умовах посилення міграційної активності населення» присуджено к.е.н., м.н.с. Бараняку І.Є.
- д.е.н., проф. Ішук С.О. отримала Почесну грамоту Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України за високопрофесійні наукові здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток досліджень у галузі моніторингу регіональної економіки, механізмів її інвестування.
- з нагоди Всесвітнього Дня науки відповідно до розпорядження голови Львівської обласної державної адміністрації №1121/0/5-21 від 10.11.2021 р., за результатами конкурсу, преміями обласної державної адміністрації та обласної ради відомим ученим і знаним фахівцям Львівської області відзначені д.е.н., проф. Сторонянська І.З., д.е.н., проф. Шульц С.Л., к.е.н., ст. досл. Беновська Л.Я., к.е.н., доц. Залуцький І.Р.
- 1 листопада 2021 року у приміщенні Львівського Будинку вчених відбулося урочисте Рішенням Вченої ради Львівської національної академії мистецтв д.е.н., проф. Давимуці С.А. – багаторічному голові Наглядової ради Львівської національної академії мистецтв, відомому вченому-економісту, громадському і політичному діячу, надано почесний титул Doctor Honoris Causa Академії.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

У 2021 році Інститут здійснював наукові дослідження, спрямовані на:

обґрунтування інструментів підвищення ефективності стратегування регіонального розвитку в Україні на засадах smart-спеціалізації; дослідження впливу фінансових детермінант на економічне зростання регіонів та територіальних громад в умовах мінливості економіки; визначення напрямів подолання ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіонів; обґрунтування інструментарію стимулювання економічної активності проблемних територій різних функціональних типів; розроблення рекомендацій з вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки регіонів; визначення напрямів активізації центрально-периферійних взаємодій в умовах адміністративно-фінансової децентралізації; обґрунтування стратегічних пріоритетів розвитку економіки великих та середніх міст Західного регіону України; визначення напрямків підвищення ефективності механізмів управління активами територіальних громад; обґрунтування механізмів детінізації ринку комерційних послуг на національному та регіональному рівнях; побудову економіко-математичних моделей оптимізації структури промисловості України у секторальному розрізі; обґрунтування напрямів та інструментарію економічного регулювання зовнішньої міграції населення; визначення основних тенденцій та перспектив розвитку логістично-транспортної інфраструктури прикордонних областей Західного регіону України; обґрунтування науково-методичних підходів до ендogenous розвитку регіону в умовах пост-глобалізації; оцінювання ефективності господарської діяльності сектору машинобудування на макрорівні; дослідження екологічних та соціальних детермінант забезпечення якості життя населення Карпатського регіону України; розробці наукових засад дослідження соціальної захищеності населення; обґрунтування інституційних інструментів сталого розвитку професійної (професійно-технічної) освіти регіону; дослідження міграційної мобільності молоді Карпатського регіону України; аналіз особливостей розвитку регіональних ринків споживчих товарів в умовах пандемії тощо.

Виконувалось 23 НДР державної, програмно-цільової та конкурсної, відомчої та госпдоговірної тематик. Зросла частка науково-дослідних робіт конкурсної та госпдоговірної тематики в загальних обсягах фінансування, виконуються проекти за грантами

Національного фонду досліджень України та програми ЄС «Еразмус +».

Результати фундаментальних та прикладних досліджень висвітлені у монографіях, наукових виданнях, статтях, доповідях, науково-методичних та експертно-аналітичних матеріалах, апробовані на комунікативних заходах міжнародного й вітчизняного рівнів. Суттєво зросла кількість публікацій науковців Інституту у виданнях, що входять до наукометричних баз Skopus та Web of Science, у зарубіжних виданнях.

В процесі виконання наукових робіт та впровадження їх результатів Інститут координував свою діяльність із Відділенням економіки НАН України та співпрацював із органами центральної, регіональної та місцевої влади, підприємницькими структурами та неурядовими організаціями.

У сфері видавничої діяльності забезпечено публікацію монографій, наукових та науково-аналітичних видань, наукових доповідей, підготовлених науковцями установи. Підтримується регулярний випуск періодичних фахових наукових видань Інституту – журналу «Регіональна економіка» та збірника наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України».

Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації через докторантуру та аспірантуру (на основі ліцензій на провадження освітньої діяльності на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти). Розвивалася співпраця з вищими навчальними закладами Міністерства освіти і науки України, зокрема в рамках науково-навчального комплексу «Економосвіта».

У сфері міжнародного наукового співробітництва основна увага була приділена підготовці та реалізації спільних проектів, організації спільних наукових конференцій (в онлайн-форматі), публікації результатів досліджень співробітників Інституту за кордоном.

Кадрова політика в Інституті у звітному році була спрямована на збереження та розвиток кадрового потенціалу для забезпечення високого рівня досліджень. Здійснюється щорічне оцінювання результатів роботи наукових працівників та наукових підрозділів відповідно до розробленої методики. Разом з тим, в останні роки спостерігається тенденція щодо зменшення кількості молодих науковців віком до 35 років.

Попри позитивні зрушення, актуальним залишається питання фінансового забезпечення діяльності Інституту. Завдяки фінансовій підтримці виконання пріоритетних наукових досліджень за бюджетною

програмою 6541230, забезпечено належну оплату праці працівників трьох наукових підрозділів категорії «А». Разом з цим, проблемним залишається питання забезпечення повної зайнятості працівників інших підрозділів. Надходження до спецфонду від оренди приміщень дозволяє частково вирішувати питання оплати комунальних послуг, послуг зв'язку, видавничої діяльності. Однак, в умовах зростання вартості цих послуг необхідно вирішити питання фінансової підтримки Інституту, як балансоутримуючої установи, з боку Президії НАН України.

В контексті завдань, які ставляться перед економічною наукою в сучасних умовах, особлива увага у діяльності Інституту у 2022 році буде звернута на:

- здійснення на високому науковому рівні досліджень, які відповідають головним напрямам наукової діяльності Інституту;
  - активізацію роботи щодо збільшення обсягів фінансування досліджень за рахунок виконання НДР конкурсної та госпдоговірної тематики, а також проектів за рахунок грантових коштів з національних і зарубіжних джерел;
  - зростання обсягів публікацій матеріалів досліджень у рейтингових вітчизняних та іноземних наукових періодичних виданнях, а також впровадження результатів досліджень на рівні центральних органів виконавчої та законодавчої влади;
  - активізацію зусиль у питаннях спільної підготовки та реалізації проектів в рамках наукових програм ЄС;
- підготовку наукових кадрів через аспірантуру та докторантуру.

ДОДАТКИ

СТРУКТУРА

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»
(на 1.01.2022 р.)

	Рік утворення	Керівник, прізвище, науковий ступінь, звання	Напрямок досліджень
1	2	3	4
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»	1964 1994	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Наукові засади розвитку регіональної політики та територіальних суспільних систем; еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій; фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення; перспективи розвитку транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій; соціально-демографічний потенціал регіонів та міграційні процеси; прогнозування розвитку сільських територій; розвиток виробничої сфери та інвестиційна діяльність в регіонах; формування та реалізація регіональної структурної політики.
1. Відділ регіональної екологічної політики та природо- користування	1980	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Проблеми екологічної безпеки гірських і транскордонних регіонів та шляхи їх вирішення; теоретико-методологічні засади формування та механізми реалізації регіональної екологічної політики, наукове забезпечення розробки регіональних екологічних програм; обґрунтування стратегії використання природно-ресурсного потенціалу регіону; наукові основи та механізми сталого розвитку гірських територій, екологічні інновації.
2. Відділ регіональної економічної політики	2009	ШУЛЬЦ Світлана Леонідівна, д.е.н., професор	Теоретичні та прикладні аспекти формування та реалізації державної регіональної економічної політики в умовах формування моделі сталого, розумного та інклюзивного зростання; розробка інструментарію організаційно-ресурсного забезпечення регулювання регіонального розвитку; аналіз і оцінка економічного потенціалу регіонів

			та визначення напрямів активізації інноваційної діяльності в регіонах; розробка стратегій соціально-економічного розвитку регіонів та програмно-проектних документів з проблем регіонального розвитку.
3.Відділ просторового розвитку	2005	МЕЛЬНИК Мар'яна Іванівна д.е.н., професор	Теоретичні та методологічні засади просторового розвитку та організації економіки територіально-суспільних систем (ТСС) різних ієрархічних рівнів (громад, міст, районів, регіонів); дослідження інституційних, просторових, економічних, інноваційно-технологічних та структурно-функціональних трансформацій і дисбалансів територіального розвитку; розробка методичних підходів до оцінювання соціально-економічного потенціалу та ефективності розвитку різних ТСС; дослідження сучасних тенденцій розвитку урбаністичних процесів; обґрунтування перспективних напрямів, механізмів та інструментів просторового розвитку, в т.ч. його інституційного проектування; розробка стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку різних ТСС.
– Сектор транскордонного співробітництва	1975	ПРИТУЛА Христина Мирославівна д.е.н., с.н.с.	Теоретико-методологічні засади розвитку транскордонних регіонів та транскордонних ринків в умовах глобалізації світових економічних процесів; прогнозно-аналітичне обґрунтування стратегій підвищення конкурентоспроможності прикордонних регіонів України; розробка спільних стратегій розвитку транскордонних регіонів за участі прикордонних територій України; створення та науково-експертний супровід інформаційно-аналітичних платформ у сфері функціонування транскордонних ринків; розробка систем управління транскордонними екосистемами; дослідження сучасних форм просторової організації економічної діяльності у транскордонному просторі

4. Відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіону	2009	ВАСИЛЬЦІВ Тарас Григорович, д.е.н., професор	Теоретико-методологічні та прикладні засади дослідження проблем людини і середовища її життєдіяльності, відтворення людського потенціалу, формування і реалізації механізмів та інструментів регіональної соціальної та гуманітарної політики, подолання дисбалансів і проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, зокрема у сферах відтворення населення, трудового потенціалу, міграційних процесів, ринку праці та зайнятості.
5. Відділ регіональної фінансової політики	1990	СТОРОНЯНСЬКА Ірина Зіновіївна, д.е.н., професор	Наукові засади формування та реалізації регіональної фінансової політики, фінансово-кредитні механізми забезпечення регіонального розвитку; джерела формування та напрямки реалізації фінансового потенціалу регіонів; особливості управління фінансами територіальних громад та міжбюджетні відносини в умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи; моніторинг місцевих бюджетів регіону та оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів.
6. Відділ проблем реального сектору економіки регіонів	1996	ІЩУК Світлана Олексіївна, д.е.н., професор	Розробка моделей оптимізації структури економіки регіонів України на засадах Європейської платформи смарт-спеціалізації; формування системи пріоритетів імпортозаміщення та визначення перспективних напрямків нарощення експортного потенціалу регіонів; обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку машинобудування на основі комплексних оцінок ланцюгів доданої вартості та інвестиційно-інноваційного потенціалу регіонів; розробка регіональних стратегій розвитку будівельної індустрії і транспортно-логістичних систем на засадах міжсекторальної та міжрегіональної взаємодії; створення інформаційно-аналітичної платформи для стимулювання капіталовкладень у реальний сектор економіки, виходячи з пріоритетів регіонального розвитку; розробка економіко-математичних методів та моделей удосконалення виробничого, операційного та фінансового менеджменту на мікрорівні.

ВПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВИХ РОЗРОБОК

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Підготовлено і подано розробок	79	76	57	56	56	47	53	55	73	109
З них впроваджено:	60	45	39	39	47	37	37	44	58	77
<i>в т. ч. на рівні центральних органів влади</i>	16	15	9	12	13	12	18	19	19	22

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Монографії	14	20	11	14	11	8	4	12	7	8
Наукові видання та доповіді	-	-	4	6	3	5	8	10	16	13
Брошури	6	8	12	4	3	8	4	3	3	2
Довідники	3	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Підручники	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Навчальні посібники	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Наукові статті, у т.ч.	402	387	360	266	237	232	223	232	238	267
в Україні	375	323	283	227	184	186	189	186	168	168
за кордоном	27	64	77	39	53	46	34	48	70	84
у період видання, що індексуються в Web of Sciences та Scopus	X	X	X	X	X	6	3	10	34	57

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНСТИТУТУ

Рік	Кількість співробітників	Кількість наукових співробітників	Кількість докторів наук	Кількість кандидатів наук
2012	138	78	19	44
2013	131	78	18	42
2014	122	77	18	38
2015	114	69	12	43
2016	113	73	14	43
2017	109	70	15	39
2018	113	73	18	43
2019	109	68	16	41
2020	111	71	21	40
2021	106	69	23	39

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Аспіранти, всього	29	21	22	24	21	15	12	15	14	13
у т.ч. з відривом від виробництва	13	9	9	13	13	12	11	15	13	10
Докторанти	8	5	4	4	6	4	2	3	4	4

ВІДОМОСТІ ПРО ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙ

Роки	Докторанти, аспіранти, співробітники Інституту		Співробітники інших організацій		Разом	
	докторські	кандидатські/ д-р філософії	докторські	кандидатські	докторські	кандидатські/ д-р філософії
2012	1	4	1	21	2	25
2013	4	5	2	3	5	8
2014	1	10	1	9	2	19
2015	1	5	-	6	1	11
2016	4	7	2	1	6	8
2017	2	2	2	3	4	5
2018	1	3	-	2	1	5
2019	1	1	2	2	3	3
2020	2	1	3	-	5	1
2021	4	1/4	4	2	8	3/4

Обсяг фінансування Інституту за період 2012-2021 рр. (тис. грн.)

Вид тематики	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Фундаментальні дослідження	4926,5	5285,1	5203,8	5003,2	3193,5	4184,6	4960,2	4317,6	5920,3	7320,2
Прикладні дослідження та розробки	1446,6	1348,0	1549,3	1476,1	2440,7	3114,6	4798,1	7710,6	6978,0	9151,6
Договірна тематика	330,0	47,0	48,5	176,5	250,0	40,0	861,4	1012,6	147,9	2536,9
Загальне фінансування	6703,1	6680,1	6801,6	6655,8	5884,2	7339,2	10619,7	13040,8	13046,2	19008,7

КОНФЕРЕНЦІЇ, НАРАДИ, СЕМІНАРИ, ОРГАНІЗАТОРОМ АБО СПІВОРГАНІЗАТОРОМ ЯКИХ ВИСТУПАТИМЕ ІНСТИТУТ У 2022 РОЦІ

№ з/п	Назва	Дата проведення	Місце проведення*	Відповідальні за організацію від Інституту	Співорганізатори
1.	Міжнародний науково-практичний семінар «Транскордонна співпраця – випробування кризами: пошуки більшої ефективності та результативності»	січень	м. Чернівці	Сторонянська І.З. Притула Х.М.,	НДІ європейської інтеграції та регіональних досліджень Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича; Інститут єврорегіональних студій (Румунія); Академія державного управління (Молдова); Центр передового досвіду при Варшавській школі економіки (Польща); Університет Дебрецена (Угорщина); Університет Орадя (Румунія).
2.	Тренінг «Технології управління конфліктами в колективі»	лютий	м. Львів	Мульська О.П.	Міжнародна Професійна Асоціація Коучів і Тренерів
3.	Науково-практичний семінар (PhD-school) «Емпіричні методи досліджень економічних процесів»	березень	м. Львів	Мульська О.П.	
4.	XXII Міжнародна наукова конференція молодих вчених «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи»	квітень	м. Львів	Мульська О.П.	ДВНЗ «Університет банківської справи»; Науково-навчальний комплекс «Економосвіта»

5.	Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення»	квітень	в онлайн-форматі	Мульська О.П.	Навчально-науковий Інститут економіки і менеджменту НУ «Львівська Політехніка»; Рада молодих вчених Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця
6.	Наукові читання з питань регіоналістики пам'яті академіка НАН України М.І. Долішнього	травень	м.Львів	Сторонянська І.З., Демченко В.В.	
7.	V Міжнародна науково-практична конференція «Територіальний розвиток та регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ»	червень	с. Світязь Волинської обл.	Кравців В.С., Сторонянська І.З., Демченко В.В.	Волинський національний університет ім. Лесі Українки; Західний науковий центр НАН України та МОН України
8.	Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія і практика управління в умовах суспільних викликів і трансформацій»	червень	м. Львів	Васильців Т.Г.	Міжрегіональна академія управління персоналом
9.	Науково-практичний семінар «Психологічні прийоми професійного спілкування»	вересень	м. Львів	Мульська О.П.	Львівський національний університет ім. І.Франка
10.	Міжнародна науково-практична конференція «Економіка, фінанси та управління у «плоскому» світі перед обличчям нових викликів»	вересень	м. Хожув (Польща), м. Львів (Україна)	Сторонянська І.З., Мицишин І.Р.	Вища банківська школа в Познані (філія в Хожуві); Львівський національний університет ім. І.Франка
11.	V Міжнародна конференція молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті»	жовтень	м. Львів (Україна), м. Лодзь (Польща)	Мульська О.П., Мицишин І.Р.	Лодзький університет, Львівський національний університет ім. І.Франка

12.	Науково-практичний семінар «Сталий поступ регіонів та громад в умовах невизначеності: стан, виклики, сценарії відновлення»	жовтень	м. Львів	Возняк Г.В., Сторонянська І.З.	
13.	II Міжнародна наукова конференція «Сучасні виклики для підприємництва та розвитку регіонів»	листопад	м. Львів (Україна), м. Лодзь (Польща)	Сторонянська І.З., Ішук С.О. Мицишин І.Р.	Лодзький університет; Лодзька Політехніка; Львівський національний університет ім. І.Франка
14.	II Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи»	листопад	м. Львів	Сторонянська І.З., Мульська О.П.	Львівський торговельно-економічний університет, Львівський національний університет ім. І.Франка

**ПЛАН ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДУ «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М.І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ» НА 2022 РІК**

№ п/п	Назва видання	Вид видання	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1	2	3	4	5
Книжкова серія «Проблеми регіонального розвитку» Головний редактор серії: д.е.н., проф. Кравців В.С. (ISBN 978-966-02-4252-4)				
1.	Смарт-спеціалізація регіонів України: методологія та прагматика імплементації.	колективна монографія	березень	Сторонянська І.З.
2.	Міграційна мобільність молоді Львівської області (результати соціологічного дослідження).	наукове видання	березень	Біль М.М.
3.	Механізми задіяння та капіталізації активів територіальних громад в контексті забезпечення їх ендегенного економічного розвитку	наукове видання	квітень	Сторонянська І.З.
4.	Технологічний парадокс України.	монографія	вересень	Давимука С.А.
5.	Стратегічна оцінка територій різних функціональних типів: ризику, потенціал та активи розвитку	наукове видання	жовтень	Сторонянська І.З.
6.	Організаційно-економічні засади формування систем управління відходами в регіонах України.	наукове видання	жовтень	Колодійчук І.А.
7.	Глобалізаційні чинники та ризики ендегенного розвитку регіонів України.	наукове видання	листопад	Мельник М.І.
8.	Методологія оцінювання продуктивної спроможності економіки регіонів.	наукове видання	листопад	Шульц С.Л.
9.	Поведінкові детермінанти нестійкої економіки регіонів та територіальних громад: фінансові аспекти та діалектика взаємодії.	колективна монографія	листопад	Возняк Г.В.
10.	Міграційна мобільність молоді: можливості та виклики розвитку людського потенціалу Карпатського регіону України.	колективна монографія	листопад	Біль М.М.

11.	Напрями та інструменти удосконалення регулювання регіональних ринків споживчих товарів в умовах пандемії COVID-2019	наукове видання	листопад	Попадинець Н.М.
Книжкова серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі» Головний редактор серії: д.е.н., проф. Іщук С.О. (ISBN 978-966-02-4250-0)				
1.	Розвиток машинобудування в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення.	колективна монографія	березень	Іщук С.О.
2.	Проблеми та перспективи розвитку промисловості України: регіональний вимір.	наукове видання	листопад	Іщук С.О.
Книжкова серія «Транскордонне співробітництво» Головний редактор серії: д.е.н., с.н.с. Притула Х.М. (ISBN 978-966-02-4251-7)				
1.	Local Economic Growth in Border Regions: Best Practices of Eastern Partnership (EaP) Countries / Місцеве економічне зростання в прикордонних регіонах: кращі практики країн Східного партнерства	колективна монографія	лютий	Притула Х.М.
ПЕРІОДИЧНІ ФАХОВІ ВИДАННЯ				
Науково-практичний журнал «Регіональна економіка»				
1.	“Регіональна економіка”, № 1		березень	Кравців В.С.
2.	“Регіональна економіка”, № 2		червень	Кравців В.С.
3.	“Регіональна економіка”, № 3		вересень	Кравців В.С.
4.	“Регіональна економіка”, № 4		грудень	Кравців В.С.
Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»				
1.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (1/153)		березень	Кравців В.С.
2.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (2/154)		травень	Кравців В.С.
3.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (3/155)		липень	Кравців В.С.
4.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (4/156)		вересень	Кравців В.С.
5.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (5/157)		листопад	Кравців В.С.
6.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (6/158)		грудень	Кравців В.С.

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» у 2021 році: Інформаційне видання.
Львів, 2022. 138 с.

Комп'ютерний макет: П.С. Попадюк.

© ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2022.

Підписано до друку 27.01.2022 р.
Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Друк на різнографі. Умовн. друк. арк. 7,12.
Тираж 50 примірників

Роздруковано ФОП «Омельченко В.Г.»

м. Львів, вул. Козельницька, 4.